

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Μ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1/15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1991

ΑΡΙΘ. 6

= ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ =

Εὐαγγελίου Δ. Θεοδώρου, Ἀνάστασις καὶ λύτρωσις. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Τριωδίου. — Μητροπ. Σισανίου Ἀντωνίου, Περὶ τῆς ἀξίας τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. — Καθηγ. Ἀντ. Μάρκου, Ὅσια Ἰωάννα ἡ Σουηδὴ († 1050). — Διακ. Ἀποστ. Δ. Δανιηλίδου, «Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου...». — Μητροπ. Ἐδέσσης Χρυσόστομος, Ἡ πηγὴ τῆς ἐξουσίας στὴν Ἐκκλησία. — Φρ. Τὸ θιβλίον. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε. — Ἀρχιμ. Συμ. Κούτσας, Ἀγαθὰγγελος ὁ ἄπλοος. — Λάμπρου Κ. Σκόντζου, Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς σταυρικής θυσίας τοῦ Χριστοῦ. — π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἡ ἀντιαρετική ποιμαντική τῆς Ἐκκλησίας. — Εὐαγγελίου Π. Λέκκου, Οἱ ξενόγλωσσες ἱεραποστολικές ἐκδόσεις... — Λάμπρου Κ. Σκόντζου, Ἡ μοναδικότητα τοῦ μεσιτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου. — Ἐπίκαιρα. — Εὐαγγελίου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις — Γεγονότα — Ἀξιοσημεῖωτα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθῆναι, Ἰακίου 1 — Τηλέφ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀριστοτέλους 179,
112 51 Ἀθῆναι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΛΥΤΡΩΣΙΣ

Ὁ Ἀπ. Παῦλος, ἀναφερόμενος στὸν θάνατο καὶ στὴν Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, τονίζει δις «συνειδήρημεν αὐτῷ διὰ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καὶ νότῃ ζώῃς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. σι' 4), γὰρ τὰ φθάσωμε σὺν τέλῳ καὶ «εἰς τὴν ἐξ ἀνάστασις τὴν ἐκ νεκρῶν» (Φιλιπ. γ' 10). Ὁ Ἀναστάς Κύριος «ἀπαρχὴ τῶν νεκοιμμένων ἐγένετο» (Α' Κορ. ιε' 20). Ἡ Ἀνάστασις λοιπὸν τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ ἐγγύησις τῆς λύτρωσεως, τὴν ὁποία ἐπὶ αἰῶνες ἀνέμενε μετὰ νοσταλγία ἡ ἀνθρωπότης. Ὁ Romano Guardini λέγει: «Ἄν κανεὶς ρωτοῦσε τί εἶναι ἡ Λύτρωσις, τί εἶναι τὸ νὰ ἔχῃς τὴ Λύτρωσι, τὸ νὰ εἶσαι λυτρωμένος, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπαντήσωμε: ὁ Ἀναστάς Κύριος. Στὸ πρόσωπό Του ὁλόκληρη ἡ Πλάσις ἀνυψώθηκε ὡς τὸν προαιώνιο Θεό. Καὶ τώρα ἐρχεται στὸν κόσμον ὡς ἡ ἀφθαρτὴ ἀρχή. Ἐνεργεῖ ὡς φλόγα, πὺρ ἀνάβει τὴ φωτιά· ὡς θύρα, πὺρ σὲ προσελκύει νὰ μῆς μέσῃ ὡς ζωντανὸς δρόμος, πὺρ σὲ καλεῖ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃς» (Λουκ. ιβ' 49· Ἰω. ι' 7· ιδ' 6). Αὐτὸς ὁ Ἀναστάς πρέπει νὰ ἐλκύσῃ τὰ πάντα νὰ λάβουν μέρος στὴ μεταμορφώσει Του καὶ στὴ δόξα Του» (Ὁ Κύριος, ἔκδ. «Ἡ Λαμπρότης», τόμ. Γ', 1956, σ. 31).

Ἡ λυτρωτικὴ σημασία τῆς Ἀναστάσεως ἐξηγεῖ διατὴ ὕμνολογία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καλεῖ τὰ σύμπαντα καὶ τοὺς ἀνθρώπους σὲ ἐκδηλώσεις χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως: «Ὁδοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραίνεσθωσαν, γῆ δὲ ἀγαλλιάσθω, ἐορταζέτω δὲ κόσμος, ὁρατὸς τε ἅπας καὶ ἀόρατος· Χριστὸς γὰρ ἐγγίγεται, εὐφροσύνη αἰώνιος». «Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει καὶ ἀλλήλους περιπνέζωμεθα».

Συντονισμένοι σὺν πνεύμα τῆς ὕμνολογίας αὐτῆς, πὺρ ὁμιλεῖ γὰρ «Πάσχα τὸ τερπνόν», «Πάσχα καινόν», «Πάσχα λύτρον λύπης» εἶναι ὁ ἐθνικός μας ποιητὴς Διονύσιος Σολωμός, πὺρ λέγει σὺν ποίημά του: «Ἡ ἡμέρα τῆς Λαμπρότης»:

«Χριστὸς Ἀνέστη! Νέοι, γέροι καὶ κόρες,
ὅλοι μικροὶ μεγάλοι εἰτοιμασθῆτε
μέσα στὶς ἐκκλησιὰς τὶς δαφνοφόρες
μετὰ τὸ φῶς τῆς χαρᾶς συμμαζωχθῆτε,
ἀνοίξατε ἀγκαλιὰς εἰσηγοφόρες...»

Πέστε Χριστὸς ἀνέστη ἐχθροὶ καὶ φίλοι...».
Χαρακτηριστικῶς ψάλλει καὶ ὁ ποιητὴς Γ. Βερίτης:
«Ἀνάστασι! καὶ μέσα στὴν καρδιά μου
πὺρ μαῦροι τὴν μαράνανε χειμῶνες
μῖα ἀνοιξὴς αὐγὴ γλυκοχαράζει
καὶ ἀνθίζουν μενεξέδες καὶ ἀνεμῶνες».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Β' ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΥΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥΣ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΣΕΙΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

5. ΤΗΣ Δ' ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (ἐσπέρας) ΟΙ «ΛΗΣΤΑΙ ΛΟΓΙΣΜΟΙ»

Ἡ γνωστὴ παραβολὴ τοῦ Κυρίου περὶ τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου ἀφηγεῖται τὴν κινδυνώδη περιπέτειαν ἐνὸς ὁδοιπόρου ποῦ περιέπεσεν εἰς τοὺς ληστές. Ἐκεῖνοι τὸν ἐκακοποίησαν, τὸν κατελίσσευσαν, τὸν ἐτραυματίσαν καὶ τὸν ἐγκατέλειψαν «ἡμιθανῆ τυγχάνοντα». Τὸ ὅτι δὲ τελικὰ ἐσώθη ὀφείλεται εἰς τὸ ἔλεος ἐνός Σαμαρείτου διαδότη τοῦ προσέφερε πρόθυμον καὶ ὠλοκληρωμένην βοήθειαν.

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς παραβολῆς αὐτῆς ἀναφέρονται πολλοὶ ὕμνοι τῆς τετάρτης ἐβδομάδος τῶν Νηστειῶν. Καὶ πρῶτον μεταξὺ αὐτῶν τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ ψαλλόμενα «Ἰδιόμελα» τοῦ ἀποφινού Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ περὶ πνευματικῆς καταληστεύσεως τῶν ἀνθρώπων μὲ φονικά ὅπλα τοὺς κακοὺς λογισμοὺς.

Ἰδοὺ τί λέγει·

«Λησταῖς λογισμοῖς περιπεσὼν
ὁ Ἀδάμ ἐκλάπη τὸν νοῦν...». Μᾶς δίδει ἔτσι τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν μας εἰς αὐτὴν τὴν πρώτην προσβολὴν τῆς ἀμαρτίας διὰ τοῦ κακοῦ λογισμοῦ.

1. Πῶς παρεσύρθη ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος εἰς τὴν διάπραξιν τῆς ἀμαρτίας; Πῶς ἔφθασεν εἰς τὴν βρώσιν τοῦ ἀπηγορευμένου κακοῦ;

Προηγήθη ἡ πονηρὰ εἰσήγησις τοῦ διαδόλου. Τοῦ ἔγινε ἡ πρώτη νύξις· καὶ δὲν εἶχε τὴν ἐτοιμότητα νὰ τὴν ἀποκρούσῃ ἀμέσως.

Ἀναφέρεται ἐιδικώτερα περὶ τῆς Εὕας (εἰς τὸ α' διδῶν τῆς Π.Δ.), ὅτι ὅταν τῆς ἔγινε ἡ εἰσήγησις τοῦ διαδόλου νὰ μὴ διστάσῃ νὰ γευθῇ τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν —ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὤφειλεν δὲν θὰ εἶχε καμμίαν ζημίαν, ἀλλ' ἀντιθέτως εἶχε πολλὰ νὰ κερδίσῃ («ἔσσεσθε ὡς Θεοὺς σὺ καὶ ὁ ἄνδρας σου» «διανοιχθή-

σονται οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν»· θ' ἀνοίξουν τὰ μάτια σας στὴν γνώσιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ), πῶς ἀντέδρασε; Πῶς ἔπρεπε μᾶλλον νὰ ἀντιδράσῃ;

Ἐπρεπε νὰ ἀποστρέψῃ ἀμέσως τὸ πρόσωπον καὶ τὴν σκέψιν τῆς ἀπὸ τὸν διάδολον καὶ τὴν πονηρὰν εἰσήγησίν του, ἀφοῦ εἶχε πάντα λόγον νὰ ἐμπιστευεταὶ ἀπόλυτα εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν δεδομένην καὶ ἐξησφαλισμένην ὑπερπλήρη παραδεισιακὴν εὐτυχίαν, ποὺ ἤδη ἀπελάμβανε τὸ ζεῦγος τῶν πρωτοπλάστων.

Ἀντὶ ὅμως νὰ τηρήσῃ αὐτὴν τὴν ἀποφασιστικὴν στάσιν ἡ Εὐα, ἐπῆγε κοντὰ στὸ ἀπηγορευμένο δένδρον καὶ ἄρχισε νὰ τὸ περιεργάζεται. Ρητῶς περιγράφει αὐτὴν τὴν ὀλεθρίαν περιέργειαν ἡ Γραφή. Καὶ ἐμφανίζει τὴν Εὐαν νὰ συζητῇ τὸ πρᾶγμα μὲ τὸν ἑαυτὸν τῆς, μὲ τὴν προκλητικὴν μάλιστα διάστασιν ποὺ ἔδιδεν εἰς αὐτὸ ἡ φαντασία τῆς. «Καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρώσιν, καὶ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἵδεῖν, καὶ ὠραῖόν ἐστι τοῦ κατανοῆσαι!»

Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα μίᾳ μόνῃ κίνησιν ὑπελείπετο, διὰ νὰ γίνῃ τὸ κακόν. Ὅπως καὶ ἔγινε πράγματι. «Καὶ λαβοῦσα ἡ γυνὴ ἀπὸ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε· καὶ ἔδωκε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς μετ' αὐτῆς καὶ ἔφαγον!» Ἡ ἀμαρτία συνετελέσθη. Μὲ ὅλας τὰς τρομεράς συνεπείας καὶ ἐπαχόλουθα.

Εἴδομεν λοιπὸν ὅτι μετὰ τὴν πρώτην κρούσιν, τὴν ἀρχικὴν εἰσήγησιν, τὴν προσβολὴν τοῦ πονηροῦ διολογισμοῦ, ὑπεισῆλθεν ἡ περιέργεια, ἐδούλευσε καὶ ἡ φαντασία· καὶ τὸ κακὸν ἐπωάζεται ἀλματωδῶς, διὰ νὰ ὀλοκληρωθῇ ἐν συνεχείᾳ μὲ τὴν πλήρη ἐσωτερικὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ δὲ ἐξωτερικὴ ἐνέργεια, διὰ τῆς βρώσεως τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ, ἦτο πλέον ἀναπόφευκτος.

Ἀπὸ αὐτὰ τὰ στάδια περνᾷ ἡ διάπραξις τῆς ἀμαρτίας. Μὲ θαρύνουσιν πάντοτε τὴν ἀποδοχὴν, ἀντὶ τῆς ἀποκρούσεως, τοῦ προσβάλλοντος πονηροῦ λογισμοῦ.

Και με κρίσιμον στοιχείον τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐπαγρύπνησιν, διὰ τὰ ἀποτραπῇ ἡ περαιτέρω νοσρὰ διεργασία (μετὰ τὴν περιέργειαν καὶ τὴν ἐνέδονον φαντασίαν), ποῦ θὰ προκαλέσθῃ τὴν συγκατάθεσιν τῆς θελήσεως, ἡ ὁποία, εἴτε ὁδηγήσῃ εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ κακοῦ, εἴτε καὶ μόνον ὡς συναίνεσις καὶ ἀπόφασις, εἶναι συντελεσμένη ἁμαρτία καὶ ἐνοχὴ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

2. Διὰ τὰ τονίσῃ τὴν ἀνάγκην νὰ ἀπορρίπτεται ἀσυζητητὶ κάθε κακὴ σκέψις, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ παραγγέλλει διὰ τοῦ ψαλμοῦ:

«Ὁ ρ γ ἰ ζ ε σ θ ε, κ α ἰ μ ἦ ἁ μ α ρ τ ἄ ν ε τ ε».

Ἀνεφέρεται εἰς τὴν καλὴν καὶ θετικὴν χρῆσιν τῆς ὁργῆς. Νὰ χρησιμοποιοῦτε, λέγει, τὴν ὁργὴν ὡς ὄπλον. Νὰ τὴν ἀξιοποιήτε ὡς δύναμιν τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ἐξεγείρεται κατὰ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας. Διότι αὕτῃ εἶναι ἡ ἐνδεδειγμένη χρῆσις τῆς ὁργῆς. Καὶ δι' αὐτὴν ὑπάρχει ἔμφυτον τὸ στοιχείον τῆς ὁργῆς· διὰ τὰ κινῆται πρὸς φυγάδευσιν (καὶ πρόληψιν) τῶν ἐφαυμένων καταστάσεων. Βεβαίως, ὅπως πολλὰ πράγματα διεστράφησαν εἰς τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, διεστράφη καὶ ἡ ὁργή· καὶ τὴν στρέφομεν κατὰ τῶν ἄλλων· ἐνθ' ὅθι θὰ ἦτο ἀναμάρτητος, καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἀρετὴ, εἰς τὴν ὁργισθῇ ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας· ἐναντίον τῆς κακῆς καὶ πονηρᾶς σκέψεως· ἐναντίον τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου», τοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ μας, ὅταν μᾶς προκαλῇ καὶ μᾶς ἐξωθῇ πρὸς ἁμαρτίαν. Δύσκολα ὅμως ἐναντιούμεθα καὶ ὁργιζόμεθα κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἵνα «μὴ ἁμαρτάνωμεν»· ἐνθ' εὐκολα ξεσπᾷ ἡ ὁργὴ μας στοὺς ἄλλους, ὅποτε ἐξάπαντος ἁμαρτάνομεν.

Ὁ ἀναμάρτητος Κύριός μας ἐχρησιμοποίησε κάποτε τὴν ὁργὴν διὰ τὰ ἀποκρούσῃ αὐστηρότατα μίαν ἄτοπον εἰσῆγησιν τοῦ προσφιλοῦς μαθητοῦ Του Πέτρου, ἀντίθετον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. «Ὅταν προέλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς Του ὅτι ἀναβαίνουν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ἐκεῖ πρόκειται νὰ ὑποστῇ τὰ φρικτὰ Πάθη καὶ νὰ σταυρωθῇ, ὁ Πέτρος ἔσπευσε νὰ Τὸν σταματήσῃ, εἰ δυνατόν, καὶ τοῦ εἶπεν· «Ἐλ εὖ σ ο ι, Κ Ὑ ρ ι ε· οὐ μ ἦ ἔ σ τ α ι σ ο υ τ ο ὗ τ ο» (Ματθ. 16,22). «Ὁχι, Κύριε! Νὰ μὴ γίνῃ αὐτό! Τότε Ἐκεῖνος ἀπάντησε στὸν Πέτρον αὐστηρά· «ὑπάγε ὀπίσω μου, σατανᾶ! σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων» (αὐτ. 23). [Φύγε ἀπὸ μπροστά μου, σατανᾶ! Μοῦ γίνεσαι ἐμπόδιον, διότι δὲν σκέπτεσαι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μοῦ υποβάλλεις ἀνθρώπινα θελήματα].

Ὅταν λοιπὸν στὸν Πέτρον, ποῦ ἐτόλμησε νὰ Τοῦ ὑποδείξῃ νὰ ἀποφύγῃ τὴν «κακοτοπιά», διὰ τὰ μὴ Τὸν

σταυρώσουν στὰ Ἱερουσόλυμα, ὁ πρῶτος καὶ γλυκὺς καὶ μακρόθυμος Ἰησοῦς ἀπέκρουσε τόσον ἐντονα τὴν, οὕτως εἶπεν, προπέτειάν του, καὶ τὸν ἀπεκάλεσε σατανᾶν (!), ἐπειδὴ τοῦ εἰσηγήθηκε τὰ ἀντίθετα πρὸς τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ «ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος διὰ (τοῦ Σταυροῦ) Αὐτοῦ», εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ λάβωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἀνάλογον μάθημα.

«Ὁ ρ γ ἰ ζ ε σ θ ε», ἀδελφοί, ἐναντίον τῶν «λ η σ τ ὦ ν λ ο γ ι σ μ ὶ ν». Ὅσον καὶ ἂν ὁργίζεσθε ἐναντίον τῶν πονηρῶν εἰσηγήσεων καὶ προσκλήσεων καὶ πειρασμῶν τῶν ἐκ τοῦ διαδόλου ἡμῶν προσγινόμενων, ὅχι μόνον ἀσφαλίζεσθε ἵνα «μ ἦ ἁ μ α ρ τ ἄ ν ε τ ε», ἀλλὰ καὶ ἐδραιώσετε «σώφρονα λογισμὸν καὶ καρδίαν νήφουσαν», «καρδίαν καθαρὰν καὶ πνεῦμα ἡγεμονικόν», διὰ τὰ ἐνεργῆται ὁ ἅμεσος ἔλεγχος καὶ ἡ ἀπόκρουσις τῶν πονηρῶν λογισμῶν, καὶ ὁ ὄνωθεν φωτισμὸς τοῦ νοῦ, καὶ προωθεῖται ὁ ἐν Χριστῷ ἀγιασμὸς καὶ ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ἀ μ ἦ ν.

6. ΤΗ Ε΄ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (ἐσπέρας)

Ο ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΩΤΗΡ

Τὴν μεγάλην καὶ ἀπεριόριστον φιλάνθρωπίαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τονίζει ὁ ἱερὸς ὑμνογράφος ἀπόψε, ἐνθ' εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τελευταίαν ἐβδομάδα τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, ἵνα ἀκολουθῶς, «τὴν ψυχωφελῆ πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν», ἀξιοθώμεν «καὶ τὴν ἀγίαν Ἐβδομάδα τοῦ Πάθους κατιδεῖν», μετὰ τὴν φιλάνθρωπον χάριν Του.

Ἦκούσαμεν νὰ ψάλλῃ ὁ ἱερὸς ὑμνωδὸς τῆς Ἐκκλησίας:

«θ α υ μ α σ τ ῆ τ ο ὗ Σ ω τ ῆ ρ ο ς ἡ δ ι' ἡ μ ᾶ ς φ ι λ ἄ ν θ ρ ω π ο ς γ ν ὴ μ ῆ».

Ἐνθ' ἀτενίζομεν πρὸς τὰ Πάθη καὶ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου, προβάλλει ἐκδηλὸς καὶ καταφανὴς ἡ μεγάλη Του πρὸς ἡμᾶς ἀγάπη. Μία ἀγάπη ποῦ φθάνει μέχρι τοῦ Σταυροῦ, ἀσφαλῶς δὲν ἔχει ὅριον. Εἶναι ἀγάπη ἀπειρος. Ἐὰν μάλιστα ἀναλογισθῶμεν ὅτι, ὅπως γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος, «ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε» (Ρωμ. 5,8) —δηλ. ὁ Χριστὸς θυσιάζεται δι' ἡμᾶς, ἐνθ' εἴμεθα ἁμαρτωλοὶ καὶ δὲν τὸ ἀξίζομεν— ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει ἀντιλαμβάνομεθα πόσον ἀπροσμέτρητος εἶναι καὶ «θ α υ μ α σ τ ῆ τ ο ὗ Σ ω τ ῆ ρ ο ς ἡ δ ι' ἡ μ ᾶ ς φ ι λ ἄ ν θ ρ ω π ο ς γ ν ὴ μ ῆ» καὶ ἀπόφασις καὶ θυσία.

Ὅπως εἶπεν ὁ Ἰδιος· «μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ἰω. 15,13) —δὲν μπορεῖ νὰ υπάρξῃ μεγαλύτερος βαθμὸς ἀγάπης ἀπὸ τὸ νὰ θυσιάσῃ κανεὶς τὴν ζωὴν του δι' ἐκείνους ποῦ ἀγαπᾷ. Αὐτὸ δὲ ἀφορᾷ εἰς ἡμᾶς —ἕνα ἕκαστον προσωπικῶς— διὰ τὰ ἀναλογι-

ζώμεθα πόσον ἐκόστισαν εἰς τὸν Χριστὸν αἱ ἁμαρτίαι μας, καὶ πόσον εὐαίσθητοι καὶ προσεκτικοὶ πρέπει νὰ εἴμεθα, διὰ νὰ μὴ τὰς ἐπαναλαμβάνωμεν καὶ «ἀνασταυρώσωμεν» τὸν Χριστὸν διὰ τὴν ἐξάλειψίν των (Ἑβρ. 6,6).

Ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης θὰ προσθέσῃ καὶ τὴν ἐξῆς θαυρασμένην παρατήρησιν· «τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμαρτήτε· καὶ ἐάν τις ἁμαρτήσῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν» (Α' Ἰω. 2, 1-2). Δηλ. αὐτὰ πού σὰς γράφω ἔχουν σκοπὸν νὰ σὰς προλαμβάνουν ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν. Ἐάν ὅμως ἀπὸ ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν συμβῇ κάποιος νὰ ἁμαρτήσῃ, ἃς μὴ ἀπελπίζεται διὰ τὴν σωτηρίαν του, ἀλλὰ ἃς σκέπτεται ὅτι ἔχομεν «παράκλητον» (μεσίτην) πρὸς τὸν Πατέρα, Αὐτὸν τὸν ἅγιον τῶν ἁγίων Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ Ὅποιος, μὲ τὴν σταυρικὴν θυσίαν Του, ἔγινε «ἰλασμός» τῶν ἁμαρτιῶν μας· καὶ μᾶς ἐξιλεώνει πρὸς τὸν Θεόν.

*

«Ἐάν τις ἁμαρτήσῃ...». Καὶ ὑπάρχει κανεὶς ἀναμάρτητος;...

Ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀσφαλῶς ἀρνητικὴ. «Ἐάν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, (λέγει ὁ ἴδιος Εὐαγγελιστής), καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν» (Α' Ἰω. 1,8).

Θὰ ἐπιστημάνωμεν δὲ τρεῖς ἐνδεικτικὰ περιπτώσεις.

Ἡ πρώτη ἀφορᾷ εἰς ἐκείνους πού τοὺς θαρύνει κάτι πολὺ σοβαρὸ καὶ ἐφάμαρτον πού διέπραξαν. Καὶ εἶναι φυσικὸν νὰ αἰσθάνωνται πολὺ μεγάλῃ ἐνοχλήν δι' αὐτὸ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ σκέπτονται ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξιλεωθῶν· καὶ νομίζουν ὅτι δὲν ὑπάρχει δι' αὐτοὺς σωτηρία.

Ἄλλ' ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου εἶναι ἄπειρος. Συνεχώρησε ἕνα ληστήν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ἐκήρυξε «δεδικαιωμένον» τὸν ἀδικώτατον τελώνην. Ἐδέχθη πολλοὺς καὶ πολλὰς διαβεδογημένας ἁμαρτωλὰς ὑπάρξεις, παρ' ὅλον τὸ μέγεθος τῶν ἐκτροπῶν πού διέπραξαν. Δὲν γνωρίζει ὅρια τὸ ἔλεος τοῦ Χριστοῦ. Δέχεται —καὶ καλεῖ καὶ περιμένει— καὶ τὸν ἔσχατον τῶν ἁμαρτωλῶν νὰ ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν. «Τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ... καθαρίζει ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» ὅσον· δὴποτε μεγάλῃς (Α' Ἰω. 1,7).

Ἄλλῃ περιπτώσει· «ἐάν τις ἁμαρτήσῃ» καὶ θαρύνεται ἀπὸ πολλὰς καὶ συνεχεῖς ἁμαρτίας «ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς». Καὶ ἔχει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν του τὸν ἀποκλείει ἀπὸ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν.

Ἐσφαλμένη πάλιν ἀντίληψις. Μικρὰς καὶ μεγάλας ἁμαρτίες, πολλὰς ἢ ὀλίγες, ὅλες μὲν εἶναι ἀπηγορευμέναι, ἐφ' ὅσον συνιστοῦν παράδοξον ρητῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ (πού κανεὶς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὰς διαχωρίσῃ εἰς μικρὰς καὶ μεγάλας)· καὶ ὅλες συνεπάγονται ἐνοχλήν καὶ ἀπολογία ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ δόγματος τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι «οὐ μὲ γένηται πταισμάτων, οὐχ ἁμαρτημάτων πλῆθος, ὑπερβαίνει τοῦ Θεοῦ τὴν πολλὴν μακροθυμίαν καὶ φιλανθρωπίαν ἄκραν» (Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου, Εὐχὴ Θ. Μεταλήψεως). Ἐκείνη δὲ ἡ ἰκεσία πού ἀπευθύνωμεν πρὸς τὸν Χριστόν· «πρόσδεξι· τὴν δέησιν ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς», ἀπηχεῖ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅτι διὰ τῆς «κρείττους διαθήκης» Του, ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς «σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ ἡμῶν» (Ἑβρ. 7, 22-25).

Θὰ μπορούσαμε —ἀνθρωπίνως— νὰ φαντασθῶμε τὸν θεάνθρωπον Σωτῆρά μας ἀπὸ τὴν ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς θέσιν Του, νὰ προβάλλῃ τὸν σταυρόν Του καὶ τὰς οὐλὰς τῶν τραυμάτων τῆς σταυρικῆς θυσίας Του, διὰ νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν Πατέρα: Ἐν ὀνόματι αὐτῶν «τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Μονογενοῦς Σου Υἱοῦ», Πάτερ, σοῦ ζητῶ νὰ γίνῃς οἰκτίρμων καὶ ἰλεὺς πρὸς τοὺς ἐπὶ γῆς ἀδελφούς μου. Ὅσον ἁμαρτωλοὶ καὶ ἂν εἶναι, εἶναι ἀδελφοί μου, ἐξαγορασμένοι μὲ τὸ Αἷμα μου. Ἀντίθες τὴν ἄδυσσον τῶν οἰκτιρμῶν Σου τῷ πλῆθει τῶν πλημμελημάτων αὐτῶν.

Ἀς μὴ παραλείψωμεν καὶ τὴν τρίτην περίπτωσιν, κάποιας ἢ κάποιων ἁμαρτιῶν μας πού χρονίζουν. Καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι ἐπιμένουν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν εἶναι ἀνησυχητικόν. Ἡ παράτασις εἶναι ἀρνητικὸς συντελεστὴς διὰ τὴν ἐξάλειψίν των.

Ἄλλ' ἡ Ἐκκλησία μας δέεται καὶ παρακαλεῖ τὸν πανοικτίρμονα Θεόν· «παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσί Σε».

Λέγε καὶ σύ, ἀδελφὴ ψυχὴ, πρὸς τὸν Ὑπεράγαθον· «ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω· καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός» παραπεινασμένη καὶ χρονία. Ἀλλὰ παράτεινον, Σὺ Κύριε, τὸ ἔλεός σου. Καὶ δὸς «τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς μου ἐν εἰρήνῃ καὶ μετάνοιᾳ ἐκτελέσαι».

Ἐφ' ὅσον δὲ θὰ ὑπάρξῃ μετάνοια πλῆρης, καὶ καταφυγὴ εἰς τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου, εἶναι βεβαία ἡ σωτηρία, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς ὑπέρ ἡμῶν ἀπέθανε.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σιασίου
καὶ Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὁ ἄνθρωπος εἶναι δισύνθετος. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο στοιχείων, σώματος καὶ ψυχῆς. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἱεροῦ Βιβλίου τῆς Γενέσεως¹ ὁ ἄνθρωπος, ἀποτελῶν τὴν κατακλιδα ἅμα καὶ τὴν κορωνίδα τῆς δημιουργίας, ἐδημιουργήθη κατ' ἰδιάζοντα τρόπον, διότι, ἐνῶ τὰ ζῶα ἐδημιουργήθησαν ἀμέσως ἐκ τῆς γῆς διὰ μόνου τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος, τὸ τελειότερον καὶ εὐγενέστερον δημιούργημα τοῦ ἐν Τριάδι Ἀγίου Θεοῦ, ἐδημιουργήθη ἐκ χοός, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεφύσησεν ὁ Θεὸς πνοὴν ζωῆς, τὴν ψυχὴν. Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐδημιουργήθη πρῶτον ἐκ τοῦ χοός, ὥστερον δὲ ἡ ψυχὴ διὰ Θεοῦ ἐμφυσηματός. Ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου, λέγει: «καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν»². Τὸ σῶμα εἶναι ὕλικόν καὶ ἐπίκληρον, καὶ ὡς τοιοῦτον διαλύεται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη στοιχεῖα, ἡ δὲ ψυχὴ, ὡς λογικὴ καὶ πνευματικὴ καὶ ἀθάνατος, ἀπέρχεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ κυρίως ἄνθρωπος εἶναι ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα τοῦ σώματος, διότι αὕτη προήλθε παρὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι, ἅψ' ἐνὸς μὲν ἡ δύναμις, ἡ ὁποία ζωογονεῖ τὸ σῶμα, ἅψ' ἐτέρου δὲ ἡ δύναμις ἐκείνη, ἡ ὁποία συνδέει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πνευματικὸν κόσμον. Ἡ ψυχὴ εἶναι τὸ κύριον καὶ οὐσιώδες συστατικὸν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ σῶμα εἶναι κατοικητήριον, ὄργανον καὶ ναὸς τῆς ψυχῆς³, ἐνιαῖον μετ' αὐτῆς συστατικὸν τοῦ ὅλου ἀνθρώπου, μετέχον εἰς τὸν ἁγιασμόν καὶ τὴν δόξαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθημεν διὰ τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦ σώματος ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς σχέσιν πρὸς τὸν ὕλικόν κόσμον, τὸν ὁποῖον ὑποτάσσει καὶ μεταχειρίζεται ὡς ὄργανον τῶν ἀναγκῶν του. Ἀναρίθμητοι διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὑπῆρξαν οἱ μωροὶ καὶ ἄφρονες, οἱ ὁποῖοι ἐθυσίασαν τὴν ψυχὴν χάριν τοῦ σώματος, χάριν τῆς εὐχαριστήσεως αὐτοῦ. Εἶναι τρομερὸν νὰ θυσιάσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀθάνατον καὶ ἄφθαρτον εἰς τὸ θνητὸν καὶ φθαρτόν.

Ὁρθότατα ὁ «ἀνδρῶν δ' ἀπάντων σοφώτατος Σω-

κράτης»⁴, καὶ ὁ πρὸ Χριστοῦ Χριστιανὸς κατὰ τοὺς Χριστιανούς Ἀπολογητάς⁵, ἤλεγχεν ἀνδριαντοποιόν, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀθηναῖος ἱστορικὸς καὶ στρατιωτικὸς Ξενοφῶν (434-355 π. Χ.)⁶ εἰς τὸ περίφημον φιλοσοφικὸν τοῦ σύγγραμμα «Ἀπομνημονεύματα»⁷, διότι, ἐφρόντιζε πάσῃ δυνάμει νὰ προσδώσῃ εἰς τὸ ἄψυχον μάρμαρον μορφὴν ἀνθρώπου, εἶχε δὲ τὴν ἀφροσύνην νὰ μὴ φροντίζῃ νὰ προφυλάξῃ τὴν ψυχὴν του ἐκ τοῦ κινδύνου τοῦ νὰ μεταβληθῇ εἰς μάρμαρον⁸! Ὁ φιλανθρωπώτατος Πρωιεράρχης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἀγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (354-407 μ.Χ.), εἰς τὴν περίφημον ΙΒ' ὁμιλίαν του εἰς τὴν Γένεσιν σχολιάζων τὸ ἐδάφιον Γενέσεως 2,7, περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς ψυχῆς καὶ ὅτι τὰ μέλη τοῦ σώματος ὀφείλουν νὰ ὑπηρετοῦν καὶ νὰ ἀκολουθοῦν τὴν θέλησίν της, παρατηρεῖ: Ἡ φιλανθρωπία τοῦ Δεσπότη ἠθέλησε, ὁ ἐκ τῆς γῆς πλασθεὶς ἄνθρωπος, νὰ ἔχῃ καὶ οὐσίαν ψυχῆς λογικῆς, διὰ τῆς ὁποίας τὸ ζῶον τοῦτο θὰ ἀνεδεικνύετο πλήρες καὶ τέλειον. Καὶ ἐνεφύσησε, λέγει, εἰς τὸ πρόσωπόν του πνοὴν ζωῆς. Ἐχάρισε, λέγει, εἰς τὸν ἐκ γῆς πλασθέντα ἄνθρωπον τὸ ἐμφύσημα, τὸ ὁποῖον ἦτο ζωοποιὸς δύναμις καὶ τοῦτο ἀπετέλεσε τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς του. Διότι προσέθεσε! Καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος ζῶσα ὑπαρξίς. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶναι δημιούργημα, καὶ προήλθεν ἀπὸ τὸ χῶμα, ἐγένετο ζῶσα ὑπαρξίς, ἀφοῦ ἐδέχθη τὸ ἐμφύσημα, τὴν ζωοποιὸν δύναμιν. Τί σημαίνει ζῶσα ὑπαρξίς; Ὅτι ἐνεργεῖ, ὅτι ὑπηρετεῖται ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ σώματος εἰς τὰς ἐνεργείας, καὶ ὅτι ἀκολουθοῦν τὴν θέλησίν της. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζω πῶς ἡμεῖς ἀντεστρέψαμεν τὴν σειρὰν αὐτὴν, καὶ τόση ἔχει γίνῃ ἡ δύναμις τῆς κακίας, ὥστε νὰ ἐξαναγκάσῃ τὴν ψυχὴν νὰ ἀκολουθῇ τὰς θελήσεις τῆς σαρκὸς καὶ ὑποχρεώνομεν ἐκείνην (τὴν ψυχὴν), ἡ ὁποία πρέπει νὰ

4. Πλάτωνος, Ἀπολογία Σωκράτους § 5, 25-34. Ἀπάντησις τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν εἰς τὸν μαθητὴν καὶ ἐπιστήθιον φίλον τοῦ Σωκράτους Χαιρεφῶντα.

5. Ἰουταίνου Μάρτυρος Ἀπολογία Α', 46,3, Β.Ε.Π., τόμος 3, σελ. 186, Ἀθῆναι 1955.

6. Ὁ Ξενοφῶν ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Σωκράτους (469-399 π.Χ.), τὸν ὁποῖον ἐσέβετο διὰ παντός τοῦ βίου.

7. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο συνέγραψεν ὁ Ξενοφῶν λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῶν ὁρίων τοῦ σοφιστοῦ Πολυκράτους (Β' καὶ Δ' π.Χ. αἰών), ὁ ὁποῖος τὸ ἔτος 394 ἐδημοσίευσε κατηγορίαν Σωκράτους. Τὸ ἔργον εἶναι τρόπον τινα ἀπολογία ὑπὲρ τοῦ Σωκράτους.

8. Ξενοφῶντος, Ἀπομνημονεύματα Χ, 6-8.

1. Γενέσεως, 2, 7-25.

2. Γενέσεως, 2,7.

3. Α' Κορινθίους, 3,16. 6,9. Β' Κορινθίους, 6,16.

ἔχη θέσιν προκαθημένης δεσποίνης νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὰς ἐπιθυμίας αὐτῆς. Περιφρονήσαμεν τὴν εὐγενικήν της καταγωγὴν καὶ τὴν ὑψηλὴν της θέσιν καὶ ἐνῶ ἔπρεπε νὰ διατάσῃ, τὴν κατεβιδάσαμεν ἀπὸ τὸν θρόνον της: «... ὅτι τοῦτον τὸν ἐκ τῆς γῆς πλασθέντα ἢ φιλανθρωπία τοῦ Δεσπότη ἐβουλήθη καὶ ψυχῆς οὐσίαν ἔχειν λογικὴν, δι' ἧς τὸ ζῶον τοῦτο ἄρτιον καὶ τέλειον ἀπεδείκνυτο. Καὶ ἐνεφύσησε, φησὶν, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς. Ζωτικὴν, φησὶν, ἐνεργείαν τὸ ἐμφύσημα ἐχαρίσατο τῷ ἐκ γῆς πλασθέντι, καὶ τοῦτο ἐγένετο σύστασις τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς. Ἐπήγαγε γοῦν, Καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ἐκεῖνος ὁ πλασθεὶς ὁ ἀπὸ τοῦ χοός, δεξάμενος τὸ ἐμφύσημα τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς, Ἐγένετο, φησὶν, εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Τί ἐστίν, εἰς ψυχὴν ζῶσαν; Ἐνεργοῦσαν, ἔχουσαν ὑπηρετούμενα τὰ μέλη τοῦ σώματος ταῖς αὐτῆς ἐνεργείαις, καὶ τῷ βουλήματι αὐτῆς ἐπόμενα. Ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἡμεῖς ἀντεστρέψαμεν τὴν τάξιν, καὶ τοσαύτῃ γέγονεν ἡ τῆς κακίας ἐπίτασις, ὥς ταύτην ἀναγκάζειν τοῖς τῆς σαρκὸς βουλήμασιν ἐξακολουθεῖν, καὶ τὴν ἐν τάξει δεσποίνης ὀφείλουσαν προκαθῆσθαι καὶ ἐπιτάττειν καταβιδάσαντες ἀπὸ τοῦ θρόνου, ὑπακούειν ταῖς τῆς σαρκὸς ἡδοναῖς καταναγκάζομεν, ἀγνοοῦντες αὐτῆς τὴν εὐγένειαν, καὶ ὅση ταύτης ἡ προεδρία τυγχάνει»⁹.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἀναλογισθῇ τί μέλλον περικλείει ἡ ψυχὴ καὶ εἰλικρινῶς φροντίσῃ περὶ αὐτῆς καὶ παρὰ δόσῃ εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῇ φρίκην διὰ τὴν ὀλιγορίαν καὶ ἀδιαφορίαν, μετὰ τῆς ὁποίας οἱ περισσώτεροι τῶν ἀνθρώπων φέρονται πρὸς αὐτήν! Πεῖρα αἰώνων, ἐξικνουμένη μέχρι τῆς δημιουργίας τῶν γεναρχῶν τοῦ ἀνθρώπινου γένους, μαρτυρεῖ ὅτι τὸ σῶμα ὡς ὑλικὸν καὶ φθαρτὸν ὀλίγον κατ' ὀλίγον φθειρόμενον καὶ ἐξαντλούμενον καταλήγει εἰς τὸν σαρκοφάγον καὶ σκληροτρόφον τάφον, ἀλλὰ τὸ ἕτερον συστατικὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἡ πνευματικὴ καὶ ἀθάνατος ψυχὴ ζῇ, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν κλείονται οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ σώματος πρὸς τὸν πέριξ ὑλικὸν κόσμον, ἀνοίγονται οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν πέριξ πνευματικὸν κόσμον. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὡς γράφει ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολῇ, ἐν ἑαυτῷ ἠσθάνετο δύο ἐπιθυμίας ἐξ ἴσου σφοδράς, τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ θανάτου: «Συνέχομαι δέ, λέγει, ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι πολλῶ γὰρ μᾶλλον κρείσσον»¹⁰. Ὁ Βυζαντινὸς Θεολόγος Εὐθύμιος Ζιγαβηνὸς (ΙΑ' καὶ IB'

αἰὼν μ.Χ.) σχολιάζων τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἀποστόλου ἐπιγραμματικώτατα παρατηρεῖ: «Συνέχομαι ἀμφοτέροις ἀνθελκόμενος»¹¹. Εἰς τὸν Ἀπόστολον ὑπερισχύει ἡ ἐπιθυμία τῆς διὰ τοῦ θανάτου ἐνώσεως μετὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐξ ἐλατηρίων ὑψηλῶν καὶ ἀγνῶν. Ὁ Μάρτυς «κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν»¹² δὲν ἐπόθει τὸν θάνατον, ὥς οἱ πολλοί, οἱ ὅποιοι εἴτε διότι καταπιέζονται ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν θλίψεων τῆς ζωῆς, εἴτε διότι ἡ ζωὴ λόγῳ τῶν ἀνιάτων ἀσθενειῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων συνέχεται, κατέστη εἰς αὐτοὺς ἀνυπόφορος, εἴτε καὶ δι' ἄλλα αἷτια ἐπιθυμοῦν τὴν διὰ τοῦ θανάτου ἀπαλλαγὴν τῶν ἀπὸ τούτων, ἀλλ' ἐπόθει νὰ ἀποθάνῃ διὰ νὰ εἶναι μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπολαμβάνῃ Αὐτόν. Ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἐν τῇ Β' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῇ βεβαιώνει ὅτι, ὅσον καιρὸν ὁ ἄνθρωπος μένει εἰς τὸ σῶμα εἶναι μακρὰν ἀπὸ τοῦ Κυρίου, διότι ἡ γῆ εἶναι τόπος ἐξορίας¹³: «Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου»¹⁴, ἐκφράζει δὲ τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν, ἵνα τὸ ταχύτερον ἐγκαταλείψῃ τὸ σῶμα καὶ μεταβῇ εἰς τὴν μόνιμον ἐν Οὐρανοῖς Πατρίδα καὶ μείνῃ μόνιμῳ πλησίον τοῦ Κυρίου: «Θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον»¹⁵. Διὰ τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἐθναποστόλου Παύλου ὑποδεικνύεται, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἐκδήμῃσιν αἱ ψυχαὶ διατηροῦν τὴν συνείδησιν ἑαυτῶν, διότι ἄλλως ἡ ἐκδήμῃσις θ' ἀπετέλει κατάστασιν χειρότεραν τῆς ἐν τῷ σώματι ἐνδημῆσεως¹⁶. Ὁ ἀληθὴς Χριστιανός, ὁ ὁποῖος ἐν πᾶσιν εὐηρέστησε τῷ Θεῷ, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐκδήμῃσιν, ὡς σεφωσμένος, ἀρχίζει τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἄμεσον συγκοινωνίαν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἡδίστης παρουσίας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τὴν ἄρρητον ἐκείνην εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα, ἡ ὁποία θὰ ὀλοκληρωθῇ διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ πνευματοποιηθέντος σώματος κατὰ «τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην ἐπιφανῆ»¹⁷ τῆς Δευτέρας τοῦ Κυρίου Παρουσίας καὶ γενικῆς τῶν Νεκρῶν Ἀναστάσεως καὶ Κρίσεως. Σημειωθῆτω δὲ ὅτι ὁ ἀπείρως ὑψωθείς τοιοῦτος ἄνθρωπος ὑπεράνω τῆς πρώτης ἐκείνης πλάσεως, δυνάμει τῆς ἁπειρον ἀξίαν ἐχούσης θυσίας τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος, θὰ προβαίνει ἀπὸ δυνάμεως εἰς δύ-

9. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς τὴν Γένεσιν Ὁμιλία IB', ε', MPG., 53, 103-104.

10. Φιλιππησίους, 1,23.

11. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ἐπόμνημα εἰς τὰς ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, σελ. 178, τόμ. Β', Ἀθήναι 1979.

12. Β' Τιμοθέου, 1,11.

13. Φιλιππησίους, 3,20. Ἐβραίου, 11,13.

14. Β' Κορινθίους, 5,6.

15. Β' Κορινθίους, 5,8.

16. Φιλιππησίους, 1, 20-23. Λουκᾶ, 23,43. Πράξεων, 7,59.

17. Πράξεων, 2,20.

ναμιν, ἀπὸ γνώσεως εἰς γνῶσιν καὶ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν.

Ἡ πνευματικὴ καὶ ἀθάνατος ψυχὴ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ περιβάλλεται κάλλος ἄρρητον καὶ μορφοῦται εἰς χαρακτῆρα εὐγενῆ, ἀγνὸν καὶ ἀνεπίληπτον, ἐνῷ μακρὰν τοῦ Κυρίου ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου κυλίνεται εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἁμαρτίας. Διὰ τοῦτο, ὀρθότατα, ὡς μωρὸς καὶ ἄφρων χαρακτηρίζεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος προσκολλᾶται εἰς τὰ γήινα καὶ τὰ φθαρτὰ καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ τέρψεις τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ κόσμου καὶ οὐδόλως μεριμνᾷ καὶ φροντίζει διὰ τὴν ἀθάνατον καὶ πνευματικὴν ψυχὴν του. Ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ κυρίως ἄνθρωπος, διότι εἶναι ἀδιάφθορος τὴν φύσιν ὡς τοῦ Θεοῦ αἰδιος καὶ αἷλος πνοή, καὶ ὡς ἐκ τούτου προώριστα νὰ ζῇ αἰωνίως πλησίον Αὐτοῦ. Τὸ αἰώνιον καὶ ἀθάνατον τῆς ψυχῆς συνάγεται ἀναντιρρήτως καὶ ἀλασθήτως ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγίας Γραφῆς¹⁸ καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως.

Ἀλλὰ πολλάκις ὁ ἄνθρωπος παρασύρεται ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῆς θηριομόρφου καὶ οφιώδους κακίας καὶ τοῦ κόσμου καὶ θυσιάζει τὸ αἰώνιον εἰς τὸ φθαρτόν, τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ὕλην, τὸν Θεὸν εἰς τὸν Διάβολον. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, ἵνα ἄρχῃ ὅλης τῆς δημιουργίας, «καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς»¹⁹, ἔχει ψυχὴν θεοειδῆ καὶ εἶναι «βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένος» καὶ «δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφανωμένος»²⁰. Διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ ὑπέχει μεγίστην εὐθύνην διὰ τὴν ὅλην ἁμαρτωλὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ μάχαιρα, φερ' εἰπεῖν, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος θανατῶναι τὸν συνάνθρωπόν του εἶναι ἀπλῶς τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκτελεῖται τὸ ἔγκλημα, ὅπισθεν δὲ τοῦ ὄργανου τούτου εἶναι ἡ ψυχὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ὅλη ἡ ἐνοχή. Ὁμοίως τὴν ψυχὴν βαρύνει ἡ εὐθύνη τῆς ὑπερεσίας εἰς τὰ παντοῖα πάθη, τὰ ὁποῖα ἐκ ταύτης ὡς ἀπὸ πηγῆς τινος ἀναβλύζουν. Οὕτως ἡ ψυχὴ ἀποβαίνει ἡ ὑπεύθυνος ἀρχὴ καὶ πηγὴ τῶν πολυωνύμων παθῶν, τὰ ὁποῖα συνεχῶς σκορπίζουν εἰς τὸν κόσμον τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀθλιότητα.

Τὸ ἕτερον στοιχεῖον τοῦ ἀνθρώπου, τὸ σῶμα, ὡς συμμετέχον τῶν πράξεων τῆς ἁμαρτίας θερίζει καὶ αὐτὸ μέρος τῶν συνεπειῶν, ἡ δὲ ψυχὴ, ἡ ὁποία κυβερνᾷ καὶ διατάσσει, κατ' ἀρχὰς μὲν μόνη θὰ θερίξῃ τὰς συνεπείας, βραδύτερον δὲ μετὰ τοῦ πνευματοποιηθησομένου σώματος²¹, αἰωνίως καὶ ἀτελευτήτως.

Ἡ ψυχὴ δύναται νὰ ἐκφύγῃ τὰς φοβεράς τῆς ἐνοχῆς συνεπείας μόνον διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ προσφερομένης σωτηρίας. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς, τὸν ἐκουσίως καὶ ἐλευθέρως παραβάνα τὴν Θεῖαν ἐντολὴν ἄνθρωπον καὶ τούτου ἔνεκεν ἀχρειωθέντα καὶ ὑποδουλωθέντα εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἐξηγόρασε καὶ ἡλευθέρωσεν ἀπὸ τῆς στυγνῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ Θυσίας Του. Ὁ Θεάνθρωπος Σωτὴρ διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεώς Του, μάλιστα δὲ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ξύλου τῆς ἀτιμώσεως ἐκουσίον Θυσίας Του ἐξηγόρασε τὸν πεσόντα ἄνθρωπον καὶ ἱκανοποίησε τὴν Θεῖαν Δικαιοσύνην. Ὁ Θεὸς Παῦλος γράφων εἰς τοὺς Χριστιανούς τῆς ἀφνειοῦ Κορίνθου, ὅπως ἀποφεύγῃσι πᾶσαν ἁμαρτίαν²², ἡ ὁποία ὡς παράβασις τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν μολύνει καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ἐν κατακλείδι ἐπιπροσηματικώτατα διὰ τὴν ἀνυπολογίστου ἀξίας ψυχὴν, ἡ ὁποία ἐξηγοράσθη διὰ τοῦ ἀτιμήτου αἵματος τοῦ Χριστοῦ, λέγει: «τιμῆς ἡγοράσθητε»²³. Ὁ Εὐθύμιος Ζιγαβηνὸς (ΙΑ' καὶ ΙΒ' μ.Χ. αἰών) σχολιάζων τοὺς λόγους τούτους τοῦ Παύλου, παρατηρεῖ: «Αἰχμαλωτισθέντες πρότερον ὑπὸ τοῦ διαβόλου, νῦν ἡγοράσθητε παρὰ Χριστοῦ τιμῆς ὑπερτίμου, φημὶ δὴ τοῦ αἵματος αὐτοῦ»²⁴. Τὴν αὐτὴν ὑψηλὴν διδασκαλίαν ἐπαναλαμβάνει καὶ «τὸ στόμα τῶν Ἀποστόλων ἀπάντων»²⁵, κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον (354-407 μ.Χ.), ὁ θερμόαιμος πρωτοκορυφαῖος Ἀπόστολος Πέτρος ἐν τῇ Α' ἐπιστολῇ του: «Οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαράδοτου, ἀλλὰ τιμῇ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ»²⁶. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἐφάμιλλος καὶ ἰσόθρονος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, εἰς τὸ εἰρημένον λαμπρὸν τοῦτο χωρίον διδάσκει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐξηγοράσθη καὶ ἡλευθερώθη ἀπὸ τῆς ματαίας του διαγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς, ἡ ὁποία ἦτο πατροπαράδοτος, οὐχὶ διὰ λύτρων φθαρτῶν, δηλαδὴ δι' ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν νο-

σηματος τοῦ Ἀγγέλου ὡς ἡ Ἁγία Γραφὴ διδάσκει (Α' Θεσ., 4,16), θὰ ἀναστηθῶν ἐκ νεκρῶν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου θανόντος, ἦτοι αἱ ψυχαὶ τῶν θὰ ἐνωθῶν μετὰ τῶν ἀναστηθισμένων σωμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι οὐχὶ ὀλικά οὐδὲ θὰ φέρουν τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὰ γνωρίσματα τοῦ ἐπιγείου σώματος, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἀφθάρτα καὶ ἀποπνευματοποιημένα σώματα.

22. Α' Κορινθίους, 6, 12-20.

23. Α' Κορινθίους, 6, 20.

24. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ἑτόμνημι εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Κ. Διαθήκης, τόμ. Α', σελ. 294, Ἀθήναι, 1956.

25. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, εἰς τὸ ἀποστολικὸν ρητόν: «Τοῦτο δὲ γινώσκετε...» 4, MPG., 56, 275: «Ὁ οὖν Πέτρος ὁ κορυφαῖος τοῦ χοροῦ, σ τ ὁ μ α τ ὠ ν ἀ π ο σ τ ὂ λ ω ν ἁ π ἄ ν τ ω ν, ὁ τῆς οἰκουμένης προστάτης, ὁ θεμέλιος τῆς Ἐκκλησίας». Πρβλ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς Πέτρον καὶ Ἠλίαν, Λόγ. 1, MPG., 50, 728 καὶ εἰς Ματθαῖον, Ὁμιλ. 54,1, MPG., 58, 533.

26. Α' Πέτρος, 1,18 καὶ 19.

18. Α' Πέτρος, 3,18 ἐξ. Ματθαίου, 22,32.

19. Γενέσεως, 1,28.

20. Φαλμός, 8,6.

21. Ἄμν τῇ Δευτέρᾳ Παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ σελπί-

ΟΣΙΑ ΙΩΑΝΝΑ Η ΣΟΥΗΔΗ (+ 1050) ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ ΚΑΙ ΚΙΕΒΟΥ

Του Καθηγητού κ. ΑΝΤ. ΜΑΡΚΟΥ

Ἡ Ὁσία Ἄννα ἡ Σουηδή, πριγκίπισσα τοῦ Νόβγκοροντ καὶ Μεγάλῃ Ἡγεμονίδα τοῦ Κιέβου, ἦταν θυγατέρα τῶν βασιλέων τῆς Σουηδίας Ὁλαφ (OLAF, τοῦ Οἴκου τῶν SKETKONUNG) καὶ Ἑστρίδης (ESTRIDA). Στὴν γενέτειρά της ἦταν γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα Ἰγγεγέρδη (INGEGERDA), παρὰ τὸ γεγὸς, ὅτι κατὰ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα ὀνομάσθηκε Εἰρήνη¹. Μὲ τὸ ὄνομα Εἰρήνη ἔγινε γνωστὴ στὴν Ρωσία, μετὰ τὸν γάμο της μὲ τὸν Ἱεροσλάβο τὸν Σοφὸ. Τὸ ὄνομα Ἄννα, μὲ τὸ ὁποῖο ἔγινε εὐρύτερα γνωστὴ καὶ τιμᾶται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, εἶναι τὸ μοναχικὸ της ὄνομα.

Ὁ χρόνος καὶ οἱ συνθήκες τοῦ βαπτίσματος τῆς πριγκίπισσας Ἰγγεγέρδης, δὲν εἶναι ἐπαρκῶς γνωστές. Ὁ πατέρας της βασιλεὺς Ὁλαφ ἀναφέρεται στὸν Βίο της ὡς πρῶτος χριστιανὸς ἡγεμόνας τῆς Σουηδίας². Βαπτίσθηκε πρὶν τὸ ἔτος 1000, στίς πηγές HUSABY, κοντὰ στὴν πόλιν SKARA (ἔπου καὶ ἡ ἐπισκοπικὴ ἔδρα), τῆς δυτικῆς Γκοτλάνδης, ἀπὸ τὸν Ἀγγλο ἐπίσκοπο Σιγφρίδο (SIGFRIED). Μέρους τῶν πηγῶν δέχεται, ὅτι τότε βαπτίσθηκε καὶ ἡ λοιπὴ βασιλικὴ

οἰκογένεια, ἄλλοι ὅμως τοποθετοῦν τὸ βάπτισμα τῆς πριγκίπισσας μετὰ τὸ ἔτος 1000, ἀπὸ τὸν Τουργόθο (TOUGOTH), πρῶτο ἐπίσκοπο Σουηδίας, τὸν ὁποῖο εἶχε καλέσει ὁ Ὁλαφ ἀπὸ τὴν Βρέμη.

Ἡ πριγκίπισσα Εἰρήνη, παρὰ τὸ ἔθιμο τῆς ἐποχῆς ποὺ ἐπέβαλε νὰ ἀνατρέφονται οἱ βασιλικοὶ γόνοι μακριὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους, ἀνατράφηκε στὰ Ἀνάκτορα τῆς Οὐφάλας ἀρχικὰ καὶ τῆς Νέας SIGTUNA — πόλεως ποὺ ἱδρύσε ὁ πατέρας της — στὴν συνέχεια. Γιὰ τὴν ἐποχὴ της μορφώθηκε ἱκανοποιητικὰ καὶ συνδέθηκε μὲ λογίους καὶ ποιητές, τῶν ὁποίων ὁ πατέρας της ὑπῆρξε προστάτης. Στὴν Σκανδιναυικὴ Ἱστορία τὸ ὄνομά της ἀναφέρεται στὰ σχετικὰ μὲ τὴν σύναψη εἰρήνης μεταξὺ Νορδηγῶν καὶ Σουηδῶν, περὶ τὸ 1014 ἢ 1015³.

Τὸ θέρος τοῦ 1015, πρέσβεις τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Ρωσικοῦ Νόβγκοροντ πρίγκιπας Ἱεροσλάβου τοῦ Σοφοῦ⁴, ζήτησαν σὲ γάμο τὴν Εἰρήνη. Ὁ Ὁλαφ δέχθηκε τοὺς πρέσβεις μὲ ἰδιαιτέρη εὐχαρίστηση. Οἱ λόγοι τῆς ἀποδοχῆς ἀπὸ πλευρᾶς του τῆς προτάσεως αὐτῆς, δὲν εἶ-

1. Κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, στίς θόρειες γενικῶς χώρες, τὰ χριστιανικὰ ὀνόματα δὲν ἐχρησιμοποιοῦντο εὐρέως. Ἔτσι ἡ ἀγία Ἰσαπόστολος Ὁλγα, ἔμεινε στὴν Ἱστορία ὡς Ὁλγα καὶ ὄχι ὡς Ἐλένη, οἱ ἄγιοι παθοφόροι πρίγκιπες Βόρις καὶ Γκλέμπ ὁμοίως καὶ ὄχι ὡς Δαυὶδ καὶ Ρωμανός, κ.λπ.

2. Ἄλλες ἀγιολογικὲς πηγές (λ.χ. οἱ BAUDOT καὶ HOLWECK), ἀναφέρουν τὴν 30ὴ Ἰουλίου τὴν μνήμη τοῦ «ἀγίου Ὁλαφ τῆς Σουηδίας, βασιλέως καὶ μάρτυρος», μὲ ἔτος θανάτου τὸ 950. Τὸ συναξάριο τοῦ ἀγίου αὐτοῦ ἀναφέρει, ὅτι θανατώθηκε ἀπὸ ἐχθροὺς τοῦ ἐπειδὴ ἀρνήθηκε νὰ θυσιάσῃ στὰ εἰδῶλα, στὴ θέση τῆς σημερινῆς Στοκχόλμης. Βεβαίως πρόκειται περὶ διαφορετικοῦ προσώπου ἀπὸ ἐκεῖνον τοῦ πατρὸς τῆς Εἰρήνης.

3. Πρόκειται γιὰ τὸ τέλος συνοριακῆς διαμάχης ποὺ ἄρχισε περὶ τὸ 1000, ὅταν μὲ τὸν θάνατο τοῦ βασιλέως τῆς Νορβηγίας Ὁλαφ TRYGEYSON, ὁ πατέρας τῆς Εἰρήνης Ὁλαφ SKETKONUNG κατέκτησε μέρος τῆς Νορβηγίας, τὸ ὁποῖο δυναμικὰ διεκδίκησε ὁ Ὁλαφ HARALDSON.

4. Γιὸς τοῦ Μεγ. Βλαδμήρου, ἀρχικὰ ἡγεμόνας τοῦ Νόβγκοροντ καὶ τελικὰ Μεγάλος Ἡγεμόνας τοῦ Κιέβου (1019-1054). Κατὰ τὸν ZERNOV ἀναθεώρησε τὴν ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ τοῦ πατέρα του, ὁ ὁποῖος «ἐδνοοῦσε τὴν ἰδέα μιᾶς Ἐκκλησίας ἡ ὁποία θὰ περιλάμβανε ἐξ Ἰσοῦ ἀνατολικὰ καὶ δυτικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ θὰ παρέμενε αὐτοκυβέρνητη», καὶ ὑπῆγαγε τὴν Ρωσικὴ Ἐκκλησία στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Τὸ γεγονός ἐπισφράγισε ἡ ἀνέγερσις τοῦ λαμπροῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας στὸ Κίεβο, τὸν ὁποῖον ἐγκαινίωσε ὁ Ἕλληνας μητροπολίτης Θεόπεμπος, τὸ 1039.

Τὸ γεγονός μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν ἄγ. Νέστορα τὸν Χρονικογράφον, τὴν πλειονότητα τῶν Ρωσικῶν Χρονικῶν καὶ τὸν TATISTSEV. Ὁ JUGIE ἀποδίδει τὸ γεγονός σὲ «ἐμπνευση νοθευτῶν», δεχόμενος ὅτι ὁ Ἱεροσλάβος «οὐδέποτε ἐπιδείξας συμπάθειαν πρὸς τὸ Βυζάντιον, καθ' οὗ ἐκήρυξε πόλεμον μετ' οὗ πολὺ, δὲν ἠδύνατο νὰ δεχθῇ τὴν ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ἐξάρτησιν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας». Γιὰ περισσότερα πᾶνω στὸ θέμα αὐτὸ βλ. Β. Φ. εἰς δ' α, «Ἑκκλ. Ἱστορία τῆς Ρωσίας», σ. 107-110, 375.

μισμάτων, ἀλλὰ διὰ τοῦ πολυτίμου αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Καταβληθὲν λύτρον πρὸς ἑξαγορὰν καὶ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐκχυθὲν τίμιον καὶ πανάγιον αἷμα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὁ πολυμαθὴς καὶ γόνιμος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (150 - μετὰ τὸ 211 καὶ πρὸ τοῦ 216 μ.Χ.), σχολιάζων τὸ ρηθὲν χωρίον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εὐστόχως σημειώνει: «Ἀγοράζει δὲ

ἡμᾶς Κύριος τιμὴν αἵματι»²⁷, δεσποτῶν τῶν πάλαι τῶν πικρῶν ἀπαλλάσσει, τῶν ἁμαρτιῶν, δι' αἷς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας²⁸ ἐκυρίευσεν ἡμῶν»²⁹.

(Συνεχίζεται)

27. Α' Πέτρου, 1,19.

28. Ἐφεσίους, 6,12.

29. Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, Ἐκ τῶν Προφητικῶν Ἐκλογαί, Β.Ε.Π., τόμ. Η', σελ. 341, Ἀθήναι, 1956.

ναι γνωστοί. Από την πλευρά πάντως του Ίαροσλάβου, ο γάμος είχε σαφώς πολιτικά κίνητρα. Κατά τους χρονογράφους, ο Ίαροσλάβος το προηγούμενο έτος (1014), είχε αρνηθεί την πληρωμή φόρων στον πατέρα του Βλαδίμηρο, Μεγάλο Ήγεμόνα του Κιέβου⁵ και εκείνος είχε αποφασίσει να εκστρατεύσει κατά του υιού του. Το 1015 ο Ίαροσλάβος ζήτησε την βοήθεια των Βίκινγκς και το ίδιο έτος με την πρόταση γάμου προς την Ειρήνη, προσπάθησε να εξασφαλίσει την βοήθεια της Σουηδίας. Ο εμφύλιος πόλεμος τότε αποτράπηκε από την ασθένεια και τον θάνατο του Μεγ. Βλαδιμήρου (το 1015).

Ο γάμος του Ίαροσλάβου και της Ειρήνης έγινε το 1016. Προηγούμενως αναγνωρίστηκε σαν προσωπική κτίση της πριγκιπίσσης, ή πόλις και ή περιοχή της Λαντόγκας. Το ίδιο έτος ο Ίαροσλάβος ηττήθηκε από τον αδελφό του Μεγ. Ήγεμόνα του Κιέβου Σβιατοπόλκ⁶. Τότε ο ίδιος, ή Ειρήνη και ή αύλή τους μεταφέρθηκαν στο Κίεβο. Το 1018 ο Ίαροσλάβος δραπέτευσε και ή πριγκιπίσσα τον ακολούθησε. Το 1019 ο Ίαροσλάβος νίκησε τον Σβιατοπόλκ, κατέλαβε το Κίεβο και διατήρησε την εξουσία μέχρι τον θάνατό του, το 1054.

Η εποχή κατά την οποία έζησε ή πριγκιπίσσα Ειρήνη, ήταν εποχή μεγάλων κοινωνικών και πολιτικών αναστατώσεων, περίοδος συνεχών εμφυλίων πολέμων και ταραχών⁷. Η ίδια όμως έδωσε το Εὐαγγέλιο και αγωνίστηκε για την επικράτηση των αρχών του, τόσο στην προσωπική και οικογενειακή της ζωή, όσο και στην κοινωνική ζωή της ήγεμονίας. Δημιούργησε μεγάλη χριστιανική οικογένεια (απέκτησε 7 υιούς και 3 θυγατέρες). Η ευσέβεια της μητέρας και ή υποδειγματική ανατροφή των τέκνων, προκάλεσαν τον δημόσιο έπαινο του μεγάλου εκκλησιαστικού άνδρος της εποχής, μητροπ. Κιέβου Ίλαρίωνος⁸.

5. Υιός του Σβιατοσλάβου και έγγονός της αγίας Όλγας. Ασπάσθηκε τον Χριστιανισμό το 988. Το επόμενο έτος νυμφεύθηκε την πριγκιπίσσα Άννα, αδελφή του Βυζαντινού αυτοκράτορος Βασίλειου Β'. Θεωρείται θεμελιωτής της Αγίας Ρωσίας και αποτελεί κεντρική φυσιογνωμία της Ιστορίας, των θρύλων και των έπων του Ρωσικού λαού. Η μνήμη του τιμάται από την Ρωσική Εκκλησία την 15η Ιουνίου.

6. Πρωτότοκος υιός του Μεγ. Βλαδιμήρου, διάδοχός του στην εξουσία. Για να διατηρήσει ολόκληρη την πατρική κληρονομία, φόνευσε τους αδελφούς του Βόριδα και Γκλέμπ, τους οποίους άμέσως ο Ρωσικός λαός τίμησε ως καθοφόρους μάρτυρες. Πέθανε εξόριστος στην Βοημία, το 1019.

7. Ο Ρώσος ιστορικός Πογκάτιν, για την περίοδο από το θάνατο του Ίαροσλάβου (1054) μέχρι της εμφάνισης των Τατάρων (1224), αριθμεί 64 ήγεμονίες, 83 εμφυλίου πολέμους και 293 ήγεμόνες που διεκδίκησαν τον θρόνο του Κιέβου.

8. Περί το έτος 1040, ο Ίλαρίων ήτο έφημέριος στο χωριό Μπερέστοβο. Διεκρίνετο για την ασκητικότητα της ζωής του και την γνώση των Θείων Γραφών. Ήταν ο πρώτος που

Έκτός από τα δικά της παιδιά, ή πριγκιπίσσα Ειρήνη προστάτευσε και ανέθρεψε και όρφανά. Μεταξύ αυτών αναφέρονται οι εξόριστοι νεαροί πρίγκιπες EDWIN και EDWARD, υιοί του βασιλέως της Άγγλιας EDMUND και ο πρίγκιψ MAGNUS, υιός του βασιλέως Όλαφ (HARALDSON) της Νορδηγίας.

Το 1037 κτίσθηκε στο Κίεβο ή Μονή της Αγίας Ειρήνης, προς τιμήν του ονόματος της πριγκιπίσσης. Η μονή αυτή κατά τα Βυζαντινά πρότυπα ήταν βασιλική. Το όνομα της Ειρήνης συνδέεται ακόμη και με την ανέγερση του περιφύμιου Ναού της Αγίας Σοφίας του Νόβγκοροντ (1045 - 1052). Οι εργασίες ανεγέρσεώς του άρχισαν παρουσία της πριγκιπίσσης το 1045 και ολοκληρώθηκαν επί της βασιλείας του υιού της Βλαδιμήρου Ίαροσλάβιτς⁹.

Η πριγκιπίσσα Ειρήνη κοιμήθηκε στο Νόβγκοροντ, την 10η Φεβρουαρίου του έτους 1050, μετά από βιοτή πλήρη έργων φιλανθρωπίας και αγάπης. Προηγούμενως έλαβε το μεγάλο και άγγελικό Σχήμα και ονομάσθηκε Άννα. Μετά την αποπεράτωση του Καθεδρικού Ναού της Αγίας Σοφίας, τα τίμια λείψανα της πριγκιπίσσης τοποθετήθηκαν εντός του, πλησίον των λειψάνων του υιού της αγίου Βλαδιμήρου. Το έτος 1439, ο άρχιεπίσκοπος του Νόβγκοροντ Εδθύμιος, διακόσμησε τις λάρνακες των λειψάνων των με πολύτιμα υφάσματα. Μία περιγραφή του Ναού της Αγίας Σοφίας (του 17ου αιώνας), αναφέρει ότι τα λείψανα βρίσκονται σε ξύλινες λάρνακες (έλλη περιγραφή αναφέρει πέτρινες), στην δυτική πλευρά του Νάρθηκα, πλησίον των θυρών του Κόρσουμ.

Το 1653, με διαταγή του Τσάρου Άλεξίου Μιχαήλοβιτς και εύλογία του Πατριάρχου Μόσχας Νίκωνος και του μητροπολίτου Μακαρίου, τα λείψανα μεταφέρθηκαν εντός του Ναού και τοποθετήθηκαν άριστερά και πλησίον των βορείων θυρών, σε νέες λειψανοθήκες από έπισμαλτωμένο όρείχαλκο. Τα λείψανα βρίσκονταν εκεί μέχρι το 1917.

Η μνήμη της Όσίας Άννης τιμάται την 10η Φεβρουαρίου, ήμέρα της κοιμήσεώς της, αλλά και την 4η Όκτωβρίου, κατόπιν όράματος του άρχιεπισκόπου Νόβγκοροντ Εδθυμίου (το έτος 1439). Αναφέρεται,

έσκαφε σπήλαιο στον λόφο όπου άργότερα κτίσθηκε ή παλαιά Μονή των Σπηλαίων. Στο σπήλαιό του μάλιστα κατοίκησε ο άγιος Άντώνιος του Κιέβου.

Μητροπολίτης Κιέβου εξέλεξε το 1051, από σύνοδο των εν Ρωσία άρχιερέων που συνεκάλεσε ο Ίαροσλάβος. Κατά τον Βλ. Φειδάν ο μητροπ. Ίλαρίων, «πιθανώτατα καθ' όπóδειξιν της εκλεξάσης αυτών συνόδου, εξέητησε την επικύρωσιν και εύλογίαν του Οικουμενικού Πατριαρχείου». Οι μνείες περί του Ίλαρίωνος διακόπτονται το 1054, το δε 1055 αναφέρεται μητροπολίτης ο βυζαντινός Έφραίμ.

9. Άγιος της Ρωσικής Εκκλησίας, τιμώμενος την 4η Όκτωβρίου.

«ΓΙΝΟΥ ΠΙΣΤΟΣ ΑΧΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΑΙ ΔΩΣΩ ΣΟΙ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ»*

Τοῦ Διακόνου κ. ΑΠΟΣΤ. Δ. ΔΑΝΙΗΛΙΔΟΥ

Υπογραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου

Ἐντὸς τῆς χαρᾶς τῆς προσδοκίας διὰ τὴν ἐπανα-
λειτουργίαν τῆς Τροφῆς πάντων ἡμῶν Ἱερᾶς ἐν Χάλ-
κῃ Θεολογικῇ Σχολῇ καὶ τῆς χαρᾶς τῶν ἐορτῶν
τοῦ Ἀγίου Δωδεκαημέρου εὐρισκόμενοι,

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Σεβασμία τῶν Ἱεραρχῶν ὁμήγουρις,

πενθηφόρε τοῦ Θεοῦ λαέ,

ἐν θλίψει βαθεῖα ἠκούσαμεν τὸν ἀδόκητον θάνα-
τον τοῦ γεραροῦ Ἱεράρχου καὶ Σχολάρχου, Μητροπο-
λίτου Σταυρουπόλεως κυροῦ Μαξίμου.

Εἶναι ἀληθές, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι, ἀπὸ ἐνὸς καὶ
πλέον ἔτους, ἡ ὑγεία τοῦ ἀποικομένου Ἱεράρχου εἶχεν
ὑποστῇ κλονισμόν, ἐν τούτοις, ὡς σθεναρὸς ἀγωνιστὴς
τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πνεύματος, ἐνεφάνιζεν οὗτος ἐξωτε-
ρικῶς ἄνθρωπον καλῶς ἔχοντα. Ἐὰν δὲν ἐξηναγκά-
ζετο ἐκ τῶν πραγμάτων εἶναι βέβαιον ὅτι οὔτε εἰς Ἀ-
μερικὴν, οὔτε καὶ ἀλλαχού παρὰ τὰς προτροπὰς ἀ-

δελφῶν καὶ φίλων θὰ μετέβαινεν, ἀλλὰ θὰ παρέδιδεν
ἑαυτὸν καθ' ὁλοκληρίαν μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν
πίστιν εἰς Θεόν, εἰς τὴν πανσθενουργὸν Ἐκείνου δύ-
ναμιν, ἡ ὁποία ἰᾶται πάντας. Ἡ ἀγαπῶσα καρδιά αὐ-
τοῦ πιθανὸν νὰ ὑπέκυπτεν εἰς τὰς σχετικὰς παροτρύν-
σεις ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ μὴ προκαλέσῃ ἀνησυχίαν
καὶ στενοχωρίαν εἰς τὸν κύκλον τῶν προσφιλῶν του.
Ἐκτοτε κατὰ καιροὺς διέκοπτε καὶ τὴν ἐρημικὴν ἐν
Χάλκῃ ἐπικεφαλῇ τοῦ καθήκοντος ὡς ἡγουμένου τῆς
Μονῆς τῆς Ἀγίας Τριάδος εὐθύνην του καὶ τὰ διοι-
κητικὰ του ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καθήκοντα διὰ νὰ συμβου-
λεύηται τοὺς θεράποντας αὐτοῦ ἱατροὺς καὶ τοῦτο χω-
ρὶς νὰ ἀφίγη ὀπισθὲν του ἀμφιβολίας ὅτι χάρις εἰς
τὴν πίστιν του καὶ εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς ἐπιστήμης
θὰ ἐπανήρχετο ἐνταῦθα τελείως ὑγὴς εἰς συνέχισιν
τῆς διακονίας του.

Ἐσχάτως, ἐνεφάνιζε κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του
τὴν ὄψιν προσώπου εὐρύστου καὶ πλήρους ὑγείας διὰ
νὰ τὴν μεταλλάσῃ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν εἰς ὄψιν ἔ-
χοντος ἐμφανῆ τὰ σημεῖα σωματικῆς καὶ μόνον κοπώ-

* Ἐξεφωνήθη κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνδικὴν ἐξό-
διον Ἀκολουθίαν τοῦ Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως κυροῦ Μα-
ξίμου, ἐν τῇ Πανσέπτῃ Πατριαρχικῇ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Γεωρ-
γίου τοῦ Τροπαιοφόρου, τῇ Τρίτῃ, 8ῃ Ἰανουαρίου 1991.

ὅτι τόσο τὸ λείψανον τῆς Ὁσίας Ἀννης, ὅσο καὶ τὸ
λείψανον τοῦ υἱοῦ τῆς ἁγίου Βλαδιμήρου, παρέμειναν
ἀδιάφθορα.

Τὸ ἔτος 1556, ὁ Τσάρος Ἰδᾶν ὁ Δ' ὁ Τρομερός,
μὲ διάταγμα τοῦ θέσπισε νὰ τελεῖται ἀγρυπνία καὶ θ.
λειτουργία πρὸς τιμὴν τῶν δύο ἁγίων, γιὰ τὴν εἰρή-
νευση τῆς χώρας του. Χειρόγραφο τυπικὸ τοῦ Ναοῦ,
χρονολογούμενο ἀπὸ τὸν 17ο αἰῶνα, προβλέπει ἀγρυ-
πνία καὶ τὴν 8ῃ Σεπτεμβρίου.

Προεπαναστατικῶς, ὁ πλέον λαμπρὸς καὶ ἐπίση-
μος ἐορτασμός, ἦταν ἐκεῖνος τῆς 4ης Ὀκτωβρίου, πα-
ρουσία τοῦ Μεγάλου Θησαυροφύλακος τοῦ Τσάρου (ὁ
ὁποῖος κατὰ τὴν παράδοση προσέφερε δύο δοχεῖα μέλι
γιὰ τὴν παρασκευὴ τῶν κολλύδων), καὶ τῶν ἡγουμέ-
νων τῶν πλησίον Μονῶν. Ἀπὸ αὐτοὺς, ὁ ἡγούμενος
τῆς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶχε τὸ προνόμιο νὰ
προεξάρχη τοῦ μνημοσύνου ἐπὶ τῶν τάφων τοῦ Νάρ-
θηκος, ἐκεῖνος δὲ τῆς Μονῆς τοῦ Ὁτένσκ τοῦ μνημο-
σύνου τῶν λειψανοθηκῶν. Κατὰ τὴν παράδοση, τὸ ἐορ-
ταστικὸ γεῦμα τῆς πανηγύρεως αὐτῆς, πρὸς τοὺς ἐκ-

κλησιαστικούς καὶ ἄλλους ἀξιωματούχους, ἦταν προσ-
φορὰ τοῦ Τσάρου.

Χειρόγραφη ἀκολουθία πρὸς τιμὴν τῆς Ὁσίας Ἀν-
νης καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀγίου Βλαδιμήρου, ὑπῆρχε στὸν
Ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

«The life of the Holy Princes Anna of Novgorod».
Ἀπὸ «The St. John of Krostand Press», Liberty, U.S.A.
«Lives of the Russian Saints», τ. Ἰζν. - Ἀπρ., σ.241-255.
«Menology of St. Dimitry of Rostov», τ. 2.

D. J. Baudot, «Dictionnaire d' Hagiographie...» Πα-
ρίσι 1925.

F. G. Holweck, «A Biographical Dictionary of the
Saints», Λονδῖνο 1924.

«The Book of the Saints». Ἀπὸ τοὺς Βενεδικτίνους
Μοναχοὺς τοῦ Ἀββαείου τοῦ Ramsgate. 1947.

Ἱ. Μ. Παρακλήτου, «Πατερικὸν τῶν Σπηλαίων τοῦ Κιέ-
βου».

Β. Φειδᾶ, «Ἐκκλ. Ἱστορία τῆς Ρωσίας».

N. Zernov, «Ὁ ἡγεμόνας Βλαδιμήρος καὶ ἡ καταγωγὴ τῆς
Ρωσικῆς Ἐκκλησίας».

Ἰδίου, «Οἱ Ρῶσοι καὶ ἡ Ἐκκλησία τους».

M. Jugie, «Les Origines Romaines de l' Eglise
Rousse», ἀπὸ «Echos d' Orient», τ. 36, 269.

δεως, διότι οὐδέποτε ἐκάμφη ψυχικῶς, οὔτε ποτὲ ἐνεφάνισε σημεῖον τι προδίδον ψυχικὴν κάμψιν.

Μέχρι τῆς παραμονῆς τοῦ μοιραίου μὲ τὴν χαρὰν τῶν ἡμερῶν καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ μεταδίδειν ἀπὸ τὰς γνώσεις καὶ τὴν περίσσειαν τῆς ἀγάπης του εἰς τὰς ἀναστροφάς του ἦτο ὁ γλυκὺς Σχολάρχης τῶν παιδιῶν καλῶν ἡμερῶν τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς, ὥστε οὐδεὶς νὰ φαντάζεται ἢ νὰ δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὸ τέλος εὐρίσκετο ἐπὶ θύραις. Καὶ ὅμως ἦλθε δυστυχῶς τοῦτο τὸ ἀπόγευμα τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ὅλως αἰφνιδίως καὶ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν.

Καὶ ἤδη ὁ Ἱερὸς Ἀμβων καλεῖται ὅπως ἐν ἀδραῖς γραμμαῖς σκιαγραφῇ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἐκλεκτοῦ Ἀρχιερέως, Καθηγητοῦ, Παιδαγωγοῦ τῆς νεότητος, καὶ Σχολάρχου.

* * *

Ὁ Σταυρουπόλεως Μάξιμος, κατὰ κόσμον Στυλιανὸς Ρεπανέλλης, ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1919 εἰς τὴν Βατούσαν τῆς Μυτιλήνης, ἀπὸ τὸν ἀργότερον εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου εἰσελθόντα Οἰκονόμον Ἀντώνιον Ρεπανέλλην, καὶ τὴν Ἀναστασίαν, τὸ γένος Μιχαηλίδου.

Ἐξαετῆς παῖς ἦλθε μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς τὴν Πόλιν μας, ὅπου καὶ διήκουσε τὰ πρῶτα γράμματα. Τὰ πρῶτα δύο ἔτη τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν ἐφοίτησεν εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν (1935-1937) καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰσῆλθεν εἰς τὴν γεωγραφὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης (1937), ἐξ ἧς καὶ ἀπεφοίτησε τὸ 1944 ὑποβαλὼν τὴν ἐναίσιμον ἐπὶ πτυχῇ διατριβὴν «Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ἱστορικὸν πρόσωπον καὶ ἡ ἀρνητικὴ κριτικὴ»¹.

Τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1944 ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Νικολάου Γαλατᾶ ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ τοῦ Γέροντός του Χαλκηδόνης Μαξίμου (μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου), οὗτινος καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα κατὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ. Εἰς τὴν εἰρημένην μεγαλύνωμον τότε Κοινότητα ὑπηρετήσε μέχρι τὸ 1946, ὅπου καὶ διεκρίθη διὰ τε τὴν καλλιφωνίαν του, τὴν ἐπίδοσίν του εἰς τὸ θεῖον κήρυγμα καὶ διὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ τομέως τῆς ὁργανωμένης ἐν αὐτῇ φιλανθρωπίας. Τὸ ἔτος 1946 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀοιδίμου Γέροντός του προσελήφθη εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Ναόν, παραμείνας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μέχρι τοῦ 1948.

Εἶτα, ἀποσταλεὶς ὡς ὑπότροφος τῆς Ἐκκλησίας εἰς Λουβαίνην τοῦ Βελγίου ἐσπούδασε φιλοσοφίαν ἐπὶ τριετίαν, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1948-1951, παρακολουθή-

σας συνάμα καὶ μαθήματα ψυχολογίας. Κατὰ τὴν ἐκεῖσε παραμονὴν τοῦ ἐξυπηρέτει καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ὁμογενῶν τοῦ Βελγίου, λειτουργῶν ὡς διάκονος καὶ κηρύττων εἰς τοὺς ὁρθοδόξους ἑλληνικοὺς ναοὺς τῶν Βρυξελλῶν καὶ τῆς Ἀμβέρσης.

Συμπληρώσας τὰς σπουδὰς του ἐπανέκαμψεν ἐνταῦθα, τὸν δὲ Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1951 διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καθηγητῆς ἐν τῇ εἰρημένῃ τροφῇ Σχολῇ, διδάσκων ἔκτοτε τὴν Ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας καὶ τὴν φιλοσοφικὴν καὶ χριστιανικὴν ἠθικὴν. Παραλλήλως ἀνακυψάσης ἀνάγκης ἐδίδασκεν ἐπὶ τι διάστημα καὶ εἰς τὸ γυμνασιακὸν τμήμα τῆς Σχολῆς τὰ μαθήματα τῶν θρησκευτικῶν, τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν φιλοσοφίαν.

Ἀκολούθως, τῇ 6ῃ Αὐγούστου 1952 ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σάρδεων Μαξίμου εἰς Πρεσβύτερον ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐν τῷ ὁποίῳ καὶ τοῦ ἀπενεμήθη ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τὸ ὁφρῖκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς παραίτησέως ἐκ τῆς σχολαρχίας τῆς Σχολῆς τοῦ Μητροπολίτου Ἰκονίου Ἰακώβου, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Μάξιμος Ρεπανέλλης κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1955 διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σχολάρχης εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 7ης Φεβρουαρίου 1961 ἐξελέγη οὗτος παμψηφεί τιτουλάριος Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως καὶ ἐχειροτονήθη εἰς Ἀρχιερέα κατὰ τὴν τελεθεύσαν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ αὐτοῦ ἔτους, Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θείαν Λειτουργίαν (26 Φεβρουαρίου 1961). Τὴν 6ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1965 οὗτος ἀνυψώθη εἰς ἐνεργεῖα Μητροπολίτην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διατηρήσας τὸν αὐτὸν τίτλον. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1971 ὁ ἀείμνηστος, ἐδοκίμασε λύπην πολλὴν ἐπὶ τῇ, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, ἀναστολῇ τῆς λειτουργίας τῆς ἧς οὗτος προϊστάτο Σχολῆς.

Κατὰ τὴν δεκαεξαετῇ σχολαρχίαν του εἰσηγήσει αὐτοῦ ἐξετελέσθησαν ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε Ἐφορειῶν τῆς Σχολῆς ἔργα ἐν αὐτῇ, τὰ ὁποῖα τὴν ἀνέδειξαν εἰς ἐκπαιδευτικὸν ἴδρυμα ἐράμιλλον τῶν ξένων.

Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1972 ἅμα τῇ ἀνόδῳ τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α' εἰς τὸν Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀνασυγκροτηθείσης τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐκλήθη καὶ οὗτος πάρεδρον μέλος αὐτῆς διατηρήσας τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.

Ὡσαύτως, διετέλεσε Πρόεδρος καὶ μέλος πολλῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐξ-

1. Σταυρίδου Βασιλείου, Ἡ Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, Σχολάρχαι Μάξιμος Ρεπανέλλης, Ἀρχιμ., Μητρ. Σταυρουπόλεως, Ἰουλ. 1955, Θεσσαλονίκη 1988, σελ. 327.

επροσώπησε την Μητέρα Ἐκκλησίαν ἐπαξίως μέχρις ἐσχάτων εἰς διαφόρους Ἐξαρχίας, ἀποστολὰς καὶ συν-
έδρια.

* * *

Οἱ ἐνταῦθα καὶ οἱ ἀπανταχοῦ γῆς ἀπόφοιτοι τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης τῆς τελευταίας τριακονταετίας, Ἱεράρχαι, κληρικοί, καθηγηταὶ καὶ λοιποὶ ἀπόφοιτοι αὐτῆς φέρουν ἐγκεχαραγμένην ἐν τῇ καρδίᾳ των τὴν γλυκεῖαν φρυσιογνωμίαν τοῦ Σχολάρχου των, ὁ ὁποῖος, σὺν τοῖς ἄλλοις, τοὺς ἐδίδαξε τὴν ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν παράδοσιν τοῦ Γένους καὶ τῆς Σχολῆς καὶ τὴν ἀπεριόριστον ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ παρουσία ἀρκετῶν ἐξ αὐτῶν εἶναι τρανὴ μαρτυρία τοῦτου.

Ἦδη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διορισμοῦ του ὡς Σχολάρχου ὁ Ἀρχιμανδριτῆς Μάξιμος με ἐνθουσιασμόν κατέβαλε πολλὰς προσπάθειας διὰ νὰ ἐμφυσησῇ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νεαρῶν ἱεροσπουδαστῶν πρωτίστως τὸν φόβον Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ἀρχὴ τῆς σοφίας, κατὰ τὸν ψαλμωδόν.

Κατόπιν, ὑπέδειξεν εἰς αὐτοὺς τὸν κατάλληλον τρόπον ζωῆς, τὸν προσιδιάζοντα εἰς τὸν χριστιανόν, παρέχων ἑαυτὸν ὑπόδειγμα διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ τοῦ κώδικος πίστεως καὶ ἠθικῆς τοῦ χριστιανισμοῦ. Οὐδεὶς ἤμπορεῖ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ παράδειγμα τὸ ὁποῖον παρῆκε καὶ τὴν ἐπίδρασιν τὴν ὁποῖαν ἔσκει ὁ Σχολάρχης ἐπὶ τῶν ἱεροσπουδαστῶν ὡς πρόσωπον ἐνάρετον, σκεπτόμενον πάντοτε τὸ ἀγαθόν, αὐστηρὸν ἀλλὰ καὶ εὐπροσῆγορον καὶ πρόθυμον νὰ διδῇ τὴν ἄφεισιν εἰς τοὺς παίοντας. Ὡς ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος, καθ' ἃ ἀναφέρει Ἱεράρχης ἐκ τῶν παλαιῶν μαθητῶν του, ἐδίδασκε τὴν ἀγάπην, τὴν θαυτέραν ἔννοιαν τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀληθείας, τῆς ἐλευθερίας, τοῦ καθήκοντος, τῆς αὐτοθυσίας καὶ τῆς δικαιοσύνης².

Τοὺς ἔμαθε νὰ προβληματίζωνται, νὰ ἀγωνίζωνται καὶ νὰ δραματίζωνται, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα δι' ἓνα κληρικὸν καλούμενον νὰ ἐπιτελέσῃ ἔργον κοινωνικόν, ἔργον σωτηρίας τῶν ψυχῶν.

Οὗτος ἐνεκαινίωσε τὸ σύστημα τοῦ διαλέγεσθαι μεταξὺ διδασκόντων καὶ διδασκομένων, ἐνέκυπτεν εἰς τὰ προβλήματα τῶν νέων ὁμαδικῶς καὶ ἐνὸς ἐκάστου ἰδιαιτέρως καὶ ἡγρύπνει διὰ νὰ εὕρισκῃ τὰς πλέον λυσιτελεῖς λύσεις εἰς αὐτά.

Ἐξὶ διὰ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Σχολὴν καὶ ὄχι διὰ νὰ ἀντλή προσωπικὴν αἰγλήν ἐξ αὐτῆς. Διὰ τοῦτο, ὅταν τὰ πράγματα τὸ ἐπέβαλον, δὲν

ἐδίσταζε νὰ τὴν φυλάσῃ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀντικαθιστῶν τοὺς πάντας, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐπεβάλλετο ὑπὸ τῶν περιστάσεων.

Ἰδιαίτερον μέλημά του ἦτο νὰ κάμνῃ ὀρθὴν ἐπιλογὴν τῶν προσοντούχων καὶ καταλλήλων διὰ τὴν ἱερωσύνην προσώπων, ἐπιδιώκων τὴν πραγματοποίησιν τοῦ προορισμοῦ τῆς Σχολῆς ὅπως προετοιμάξῃ στελέχη διὰ τὸν ἱερὸν κλῆρον, διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ περιστοιχοῦντα κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν σορὸν τοῦ πνευματικῆς αὐτοῦ ἀναστήματα κοσμοῦν τὴν Ἐκκλησίαν πανταχοῦ ὅπου ἀνετέθη εἰς αὐτὰ Ἐκκλησιαστικὴ διακονία καὶ φέρουν ἐπαξίως τινὰ ἐξ αὐτῶν τὸ ὄνομα τοῦ Γέροντός των κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ ἰδίου. Ἀλλὰ, γενικῶς, οἱ κατέχοντες σήμερον ὑψηλὰς θέσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τιμῶντες τὴν διακονίαν αὐτῶν καὶ τιμώμενοι ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους χριστιανῶν αποτελοῦν τὴν φάλαγγα τῶν ἀποφίτων τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Χάλκης, οἱ ὁποῖοι Σχολάρχην, πνευματικὸν πατέρα καὶ ὁδηγόν των ἐν Χριστῷ, εἶχον τὸν ἀείμνηστον Σταυρουπόλεως Μάξιμον.

Ἡ σύνεσις καὶ ὁ μετριοφύλιος χαρακτὴρ του συνετέλει εἰς τὴν ἀγαστὴν ἐν πᾶσι συνεργασίαν τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, οἱ ὁποῖοι ἀπέδωσαν κατὰ τὴν περιόδον τοῦ πνευματικῆς καρπούς, ἀξίους τῆς παραδόσεως τῆς Σχολῆς καὶ ἱκανοὺς ὅπως συνεχίσουν τὴν παράδοσιν αὐτὴν ἀπαραιοῦτον καὶ ὑψηλοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου ἐντὸς μιᾶς συνεχῶς μεταβαλλομένης κοινωνίας.

Πρὸς τοῖς ὡς ἄνω, τὸ πατρικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ ἀειμνήστου ἐπεξετείνετο καὶ εἰς τὴν μεταπτυχιακὴν περίοδον τῶν ἱκανῶν δι' ἀνωτέρας σπουδὰς ἀποφίτων αὐτῆς, τὰς ὁποίας ἐξησφάλιζε διὰ καταλλήλου εἰσηγήσεως τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ Καθηγητικοῦ Συλλόγου πρὸς τὴν ἐκάστοτε Ἐφορείαν τῆς Σχολῆς καὶ δι' αὐτῆς πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν.

Ἦτο κάτοχος καὶ ἄριστος χειριστὴς τῆς πατρώας γλώσσης, ἔχων τὴν ἱκανότητα τοῦ μεταδίδειν τὰς σκέψεις του τὰς φιλοσοφικὰς, με ἀπλότητα καὶ σαφήνειαν καὶ ἐπαγωγὸν διδασκαλίαν. Ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς του ἀντενάκλα εἰς τὸν προφορικὸν καὶ γραπτὸν του λόγον, ὁ ὁποῖος ἐστερεῖτο πολεμικῆς καὶ ἦτο μεστὸς ἀγάπης.

Ἡ μετ' αὐτοῦ ἀναστροφὴ ἦτο μία ἰδιαίτερα εὐχαρίστησις, διότι προσεπάθει νὰ χαριτολογῇ, νὰ ἐπαινῇ, νὰ εὕρισκῃ λόγους εὐχαριστίας ἀκόμη καὶ διὰ τὰ μικρὰ καὶ νὰ μὴ κουράξῃ, κατὰ τὸ ὁποῖον σπανίως συμβαίνει με ὅσους ἀσχολοῦνται με τὴν αὐστηρὰν ἠθικὴν καὶ τὴν πολύπλοκον φιλοσοφίαν.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀπέφευγεν εἰς τὴν ζωὴν τὴν ἀκαμ-

2. Μητροπολίτου Περιστερίου Χρυσόστομου (Γερασίου Σ. Ζαφείρη) Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (Ἀναμνήσεις - Βιώματα - Ὁραματισμοί), Ἀθήναι 1986, σελ. 200.

ψίαν καὶ δυσκαμψίαν, ὅσον καὶ τὴν στεῖραν κριτικὴν.

Ἦγωνίζετο συνάμα καὶ ἔδιδε τὸν καλύτερον ἑαυτὸν τοῦ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀνατιθεμένων αὐτῷ ἐκαστοτε ἀπὸ μέρους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὑπευθύνων ἀποστολῶν.

Ἐπῆρξεν ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ιδέαν τοῦ Ἁγίου Ὅρους καὶ ἐξυπηρέτησε τοὺς ἱεροὺς σκοποὺς τοῦ Ἀγιωνύμου Τόπου μὲ πολλὴν εὐλάβειαν πρὸς τὸν μοναχισμόν καὶ τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ ἐπιδιώξεις.

Ἐξ ἄλλου, ὡς χαρακτηρ ὑπῆρξε τίμιος ἐν παντὶ καὶ πάντοτε προασπιζόμενος μετὰ πάθους τὰ ἱερὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα καὶ ἔθετεν ὑπεράνω ὧν ὅλων.

Ἦτο αὐστηρὸς, ἀκριβὴς καὶ δίκαιος πρὸς πάντας, ἰδιαίτερος πρὸς τὰ πνευματικὰ του τέκνα, ἐπιδιώκων ὅπως εἶναι ἄφογος καὶ μὲ ὀρθὴν τοποθέτησιν πνευματικὸς πατήρ, ἀδιαφορῶν ἐν τούτῳ, ἐνδεχομένως, θὰ ἐδημιούργει εἰς αὐτὰ πικρίαν, ἴσως καὶ ἀπογοήτευσιν, καὶ τοῦτο διότι ἐτοποθετεῖ εἰς τὴν ζωὴν τὰ πνευματικὰ καὶ αἰώνια καὶ μένοντα ὑπεράνω τῶν ἐφημέρων, τῶν ἀπατηλῶν, τῶν φθαρτῶν.

Ἐπῆρξε, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ καλὸς γνώστης καὶ ἱκανὸς ἐκτελεστής τῆς πατρῴας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ ἔφαλλε πολλάκις ἐμμελῶς μόνος αὐτὸς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας ὅταν τοῦτο ἐπεβάλλετο, τῶν Κυριακῶν, τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ τοῦ Ἁγίου Δωδεκαμηέρου ἐν τῷ ναΐδρι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος Χάλκης, τῆς ὁποίας μέχρι ἐσχάτης του ἀναπνοῆς ὑπῆρξεν ἡγούμενος καὶ ἄγρυπνος φρουρὸς.

Ἦ εὐρυμάθεια καὶ τὸ εὐπροσῆγορον τοῦ χαρακτηρὸς του ἐξετεμῶντο πολὺ ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμματῶν, ἡμετέρων καὶ ξένων, ἐν Ἀμερικῇ, Εὐρώπῃ καὶ Αὐστραλίᾳ.

Ἀλλὰ τί νὰ εἰπῶμεν καὶ διὰ τὴν κρυφίως καὶ συνεχῶς ἀσκουμένην ὑπ' αὐτοῦ ἐλεημοσύνην, ἡ ὁποία ἀπετέλει δι' αὐτὸν πηγὴν ἀνεκλαλήτου χαρᾶς; Αὐτὸ θὰ μαρτυροῦν οἱ πτωχοὶ ἐκ τῶν σπουδαστῶν τῆς Σχολῆς, οἱ ὁποῖοι ἐδηργετοῦντο ἀπὸ τὸ προσωπικόν του βαλάντιον χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται ὅτι μειοῦται ἡ ἀξιοπρέπεια τῶν ἐναντι τῶν σπουδαστῶν των.

Καὶ τὰ φιλάνθρωπα ταῦτα αἰσθηματά του δὲν περιορίζοντο οὔτε μέσα εἰς τοὺς τοίχους τῆς Σχολῆς, οὔτε εἰς τὸν μικρὸν χώρον τῆς Χάλκης, ἢ τὸν εὐρύτερον τῆς Πόλεώς μας, ἀλλ' ἐπεξετείνοντο ἔτι περαιτέρω καὶ εἰς ἄλλους χώρους ὅπου μετέβαινε ἐκεῖνος καὶ ὅπου διεπίστωνε ὅτι ὑπῆρχεν ἀνάγκη καὶ αὕτη ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπισθῇ.

Ἦγάπησεν ἰδιαίτερος τὴν ἐνταῦθα Ὁμογένειαν, τὴν ὁποίαν ὑπηρετήσεν ἀπὸ τὴν ἐπομένην τῆς τοποθετήσεώς του ὡς Διακόνου ἐν τῇ Κοινότητι Γαλατᾶ.

Ἦ ἐνταῦθα Ὁμογένεια ἔτρεφε πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀειμνήστου ἰδιαίτεραν ἐκτίμησιν καὶ σεβασμόν, προσ-ιδιάζοντα εἰς Ἀρχιερεὰ ἀκεραίου χαρακτῆρος, εὐγενῆ καὶ εὐαίσθητον ἄνθρωπον.

Συνισταμένη τῶν ἀρετῶν του ὡς διανοούμενου, ὡς Ἱεράρχου, καὶ ὡς ὑπευθύνου λειτουργοῦ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἡ διοικητικὴ του ἱκανότης, ἡ ὁποία ἐκφαίνεται ὡς ἐτοιμότης σκέψεως, ψυχραιμία ἐν τῇ λήφει ἀποφάσεων, εὐφυΐα εἰς τὰς κρίσεις, καὶ ἀνησυχία δημιουργικὴ διὰ τὸ μέλλον, τὰ ὁποῖα σπανίως συναντῶνται εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

* * *

Ἀείμνηστε Σχολάρχα,

Κατὰ τὴν ἱεράν ταύτην στιγμὴν τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας Σου, Σὲ προπέμπουν ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης καὶ οἱ ἀδελφοὶ συνεργάται Σου ἐν τῇ Ἀγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ.

Ὁ Μητροπολίτης τῆς ἰδιαίτερας πατρίδος Σου, τὴν ὁποίαν ἐτίμησες, ἐκ τῶν μαθητῶν Σου καὶ Αὐτός, οἱ κατηξιωμένοι μὲ τὸν ἀρχιερατικὸν βαθμὸν καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς, παριστάμενοι ἐνταῦθα καὶ οἱ ἐν ἀπάσῃ τῇ δεσποτείᾳ Κυρίου, οἱ προσφιλεῖς οἰκεῖοι Σου καὶ ὅλοι ὅσοι ἤλθον νὰ ἀσπασθοῦν τὸ τίμιον σκῆνος Σου καὶ νὰ Σὲ ἀποχαιρετίσουν εἰς τὸ ταξίδιον τῆς αἰωνιότητος.

Δι' ὅλους μας ὑπῆρξες ἕνας πνευματικὸς πατήρ ἀπὸ τοὺς ὀλίγους, μία ὠλοκληρωμένη προσωπικότης, ἕνας ἀγωνιστὴς τοῦ καλοῦ ἀγῶνος. Ἐν τῷ προσώπῳ Σου χάνομεν τὸν κατ' ἐξοχὴν Χαλκίτην τῶν τελευταίων δεκαετιῶν, διότι ἡ ζωὴ Σου συνυφάνθη μὲ τὴν ἰδίαν τὴν Σχολήν, τὴν Ἱεράν τῆς Χάλκης, τὴν αἰωνόβιον Μονὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐπῆρξες καὶ τῶν δύο ὁ σταθερὸς καὶ ἀκλόνητος φρουρὸς. Ἐξῆσας τὰς καλὰς τῶν ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἡμέρας στενοχωριῶν καὶ θλίψεων ἐν αὐταῖς. Ἦ ζωὴ Σου ὑπῆρξεν ἐν ἀνοικτὸν βιβλίον δραματιστοῦ, ἐκτελεστοῦ καὶ ὁδηγοῦ τῆς πίστεως καὶ τοῦ καθήκοντος.

Ἐν τῇ ἐλπίδι ὅτι τὸ μέγα Σου ὄνειρον νὰ ἐπαναλειτουργήσῃ ἡ Σχολὴ τῶν μόχθων καὶ τῶν θυσιῶν Σου θὰ πραγματοποιηθῇ ἐν οὐ μακρῷ μέλλοντι καὶ ὡς τελευταῖον «Χαῖρε», δέξου τὴν εὐχὴν μας ὁ Κύριος νὰ εἰσακούσῃ τὴν προσευχὴν Σου καὶ τὸ μνημόσύνον Σου νὰ εἶναι ἡμέρα τῆς ἐπαναλειτουργίας τῆς.

Ἀναπαύου πλέον ἡσυχος εἰς τὸν τάφον τῶν ἀγαπητῶν Σου γονέων μέσα εἰς τὴν θαλπωρὴν τῆς ἀγάπης των.

Ἐτίμησας τὴν ἐκθρέψασάν Σε Σχολήν, τὴν Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ τὴν λευτικὴν Σου οἰκογένειαν.

Αἰωνία Σου ἡ μνήμη.

Η ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τοῦ Σεβ. Μητροπ. Ἐδέσσης καὶ Πέλλης
κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

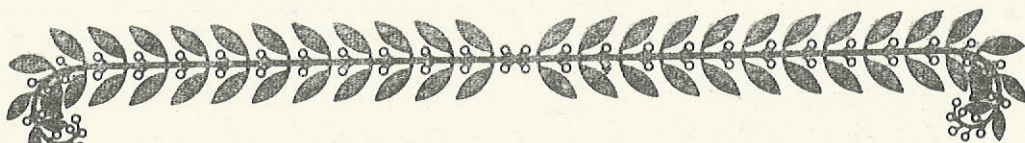
1. Πρώτη πηγή ἐξουσίας στήν Ἐκκλησία εἶναι ὁ Χριστός.
2. Ἡ ἐννοια τῆς «λαϊκῆς συμμετοχῆς» στήν διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας.
3. Κληρικοκρατία καὶ Λαϊκοκρατία.
4. Τὰ ὄρια τῆς συμμετοχῆς τοῦ Λαοῦ.
5. Συνεργασία σέ ὅλο τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Πρέπει νὰ σημειώσουμε μὲ πολλή σαφήνεια καὶ ἔμφαση ὅτι ἡ ἐνεργὸς συμμετοχή τοῦ πιστοῦ λαοῦ στὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὶς «λαϊκίστικες» ἀντιλήψεις καὶ θεωρίες, ποὺ περιφρονοῦν τοὺς Κληρικοὺς καὶ ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἀναγέννηση θὰ προέλθει μόνο ἀπὸ τὸν «πιστὸ Λαό». Ὅπως, ἐπίσης, τὸ ἴδιο ἐπικίνδυνον εἶναι καὶ ἡ «κληρικοκρατία» ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἄλλο ἄκρο τῆς κακοδοξίας. Λαϊκοκρατία καὶ Κληρικοκρατία (ἱεροκρατία) ἀποτελοῦν καὶ τὰ δύο ἐξ ἴσου νοσηρὰ καὶ ἀρνητικὰ φαινόμενα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, διότι διασποῦν τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ διχάζουν τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐνεργὸς συμμετοχή τοῦ λαοῦ στὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχει ἐπίσης καμιά σχέση μὲ τὶς λαϊκὲς διαδικασίες καὶ τὶς δημοκρατικὲς ἀρχές ποὺ ἐφαρμόζονται στήν κοσμικὴ διοίκηση κ.λπ. Ὑπάρχει, βέβαια, κάποια ἀναπόφευκτη ἐξωτερικὴ νομοτεχνικὴ ὁμοιότητα, ἀλλ' ἐσωτερικὰ καὶ οὐσιαστικὰ διαφέρουν. Διότι δὲν πρόκειται, ἀπλῶς, γιὰ κάποια ἐξωτερικὴ ἄσκηση ἀτομικῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου μὲ ἀντιπροσώπους, ψηφίσματα, ἐκλογές καὶ μὲ ἄλλες νομικὲς καὶ συνδικαλιστικὲς διαδικασίες, ἀλλὰ πρόκειται, κυρίως, γιὰ εὐαισθητοποίηση τοῦ λαοῦ στὰ θέματα τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ χαρισματικὴ οὐσιαστικὴ καὶ προσωπικὴ συμμετοχή τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος στὸ διδακτικὸ καὶ διοικητικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, ὡς θεσμοῦ καὶ καθιδρύματος θείου δικαίου καὶ ὡς μαρτυρίας τῆς χριστιανικῆς πίστεως μέσα στὰ πλαίσια τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας καὶ τῆς μυστηριακῆς ἐνώσεως τοῦ ὅλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ σημεῖο τοῦτο εἶναι κρισιμώτατο καὶ πρέπει νὰ κατανοηθεῖ καλά, γιατί πολλοὶ στήν ἐποχή μας μιλοῦν καὶ γράφουν, εὐκαίρως-ἀκαίρως, γιὰ «ψήφω Κλήρου καὶ Λαοῦ» γιὰ «δημοκρατικὸ πολίτευμα» κ.λπ. τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ χωρὶς θεολογικὴ σαφήνεια καὶ ἐκκλησιολογικὴ ἀνάλυση. Ἡ

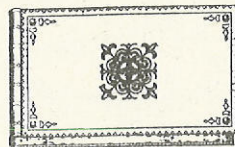
ὀνομαστικὴ ὁμοιότητα τῶν λέξεων καὶ τῆς ὀρολογίας δὲν πρέπει νὰ μᾶς παρασύρει σὲ οὐσιαστικὴ σύγχυση τῶν πραγμάτων. Ἡ παρουσία καὶ ἡ συμμετοχή τοῦ Λαοῦ δὲν εἶναι δεσμευτικὴ γιὰ τὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ συμβουλευτικὴ. Δὲν κυβερνᾷ ὁ Λαός, ἀλλὰ συμμετέχει καὶ συνεργάζεται «ὁμοθυμαδόν» (Βλ. Πράξ. 15,25: «ἔδοξεν ἡμῖν γενομένους ὁμοθυμαδόν»), ἀναγνωρίζει καὶ βεβαιώνει τὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιδιοκίμαζει καὶ ἐπικυρώνει τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀντλεῖ τὸ κύρος καὶ τὴν ἐξουσία της ἀπὸ τὸν Θεό, τὸν ἰδρυτὴ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν Λαό. Αὕτη ἀκριβῶς ἡ συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Λαοῦ, ποιμένος καὶ Ποιμνίου, Κλήρου καὶ Λαοῦ, ἀποτελεῖ καὶ τὴν «ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση», τὸ «ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα» (Βλ. Ἐπισκόπου Μελόης Αἰμιλιανοῦ, «Ἡ Ἐκκλησία τῶν Συνόδων», Ἀθήναι - 1963, σ. 71).

Ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ καθηγητὴς Π. Εὐδοκίμου στὸ βιβλίο του «Ὁρθοδοξία», σελ. 180, τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Ἐπισκόπου προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεό καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ σῶμα, τὸν λαό. Τὸ κυρίαρχο σῶμα, ἡ πηγή τῆς ἐξουσίας, δὲν εἶναι ὁ λαός, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία, σὰν θεοῖδρυτος καὶ θεοανθρώπινος θεσμός, ἀποτελουμένη ἀπὸ Κλῆρο καὶ Λαό, ποὺ κεφαλὴ ἔχουν τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Τὸ σῶμα, Κλῆρος καὶ Λαός, προσφέρει τὸν ὑποψήφιο ποιμένα Ἱερέα-Ἐπίσκοπο, ἀλλ' ὁ Θεὸς μὲ τὰ εἰδικὰ ὄργανά του τὸν χειροτονεῖ καὶ τὸν ἐγκαθιστᾷ μέσα στὸ ποίμνιο καὶ στήν κοινότητα, ὡς οἰκονόμο τῆς θείας χάριτος. Ἡ προβολὴ καὶ ἡ ἐκλογή δὲν στηρίζονται στὴ νομικὴ πλειοψηφία τῶν ἀριθμῶν, ἀλλὰ κυρίως στήν ἀναγνώριση καὶ στήν ἀποδοχή τῆς Ἀλήθειας, στήν μαρτυρία τῶν συνειδητῶν καὶ χαρισματούχων μελῶν τῆς κοινότητος, τὰ ὁποῖα βιοῦν ὀρθὰ καὶ ἀσκοῦν ὑπεύθυνα τὸν ρόλο τους καὶ τὸ λειτουργημὰ τους μέσα στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ χειροτονία ποὺ τελεῖ ὁ Θεὸς μὲ τὴν Ἐκκλησία του δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν βούληση τοῦ Ἐπισκόπου, διότι ἡ ἐξουσία του δὲν εἶναι προσωπικὴ ἢ νομικὴ, ἀλλὰ λειτουργικὴ καὶ προέρχεται ὄχι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐνότητα, σύμπραξη καὶ ὁλότητα τοῦ ὅλου σώματος. Καὶ τὰ δύο ὄργανα, Κλῆρος καὶ Λαός, χωρὶς νὰ ταυτίζονται καὶ νὰ συγχέονται, ἐνεργοῦν ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρι-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εἰς τὴν σελίδα 119)

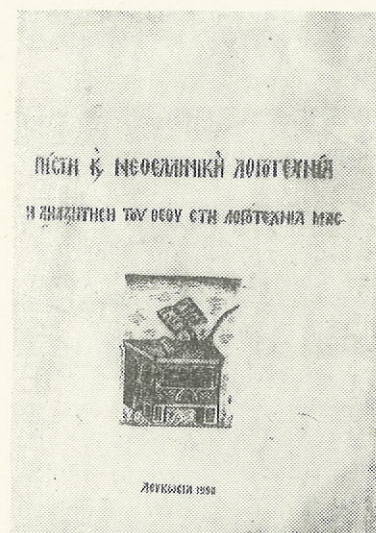
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Μιά έκδοση με 460 σελίδες, ή όποια περιλαμβάνει 115 επώνυμες συνεργασίες δεν είναι κάτι εύκολο, ακόμα και στις μέρες μας.

Και όμως, αυτό το κατόρθωμα πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο από τις εκδόσεις «Ορθόδοξη Μαρτυρία» και μάλιστα με άριστο αποτέλεσμα. Γιατί δόθηκε μια πλήρης εικόνα ολόκληρης της πνευματικής παρουσίας του ευρύτερου Έλληνισμού στα χριστιανικά γράμματα και φανερώθηκε με καθαρότητα και αντικειμενικότητα το σφρίγος και η επικαιρότητα του αληθινά πνευματικού λόγου στην κρίσιμη εποχή μας.

τεχνία μας, είναι καίρια και ως προς την επιλογή και ως προς το περιεχόμενο, έπειδή, άκριτως δείχνουν όλο το πλάτος και το βάθος του ζητούμενου σκοπού και είναι:

1. Πίστη και Λογοτεχνία.
2. Η πίστη στους νεοέλληνες ποιητές.
3. Οι πεζογράφοι της Όρθόδοξης Ρωμοσύνης.
4. Το θρησκευτικό συναίσθημα στη μεταπολεμική ποίηση.
5. Η πίστη στους νεοέλληνες Λογοτέχνες της Κύπρου.
6. Αναφορά στο θρησκευτικό στοιχείο έννέα Λογοτεχνιδων της Κύπρου. Και
7. Η χριστιανική πίστη σε έπτα παιδικούς Λογοτέχνες της Κύπρου.

Πρόκειται, πραγματικά, για μια μαρτυρία της συλλογικής, χριστιανικής συνείδησης στον κόσμο, ή όποια προσπαθεί στις μέρες μας να κατευθύνει σε σωστούς προσανατολισμούς τους απογοητευμένους ανθρώπους σ' Ανατολή και Δύση. Και να τους θυμίσει με τον πλούτο των σκέψεων και της χριστιανικής τέχνης, τις πηγές «της αιώνιας χαράς και της αληθινής ευτυχίας» όπως γράφει και στο χαριετισμό του ή Α. Μ. ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος.

Ο τόμος δεν αναφέρει τους επιμελητές του αφιερώματος. Ωστόσο με δύο απ' αυτούς είχα τη χαρά να επικοινωνήσω στην Κύπρο και νομίζω ότι είναι από τους βασικούς δημιουργούς του κατορθώματος: οί κ. κ. Π. Τελεβάντος και Αντώνης Παλλάς, στους όποιους και αξίζει κάθε έ-

παινος και, γιατί όχι, μίμηση. Μίμηση της ιδέας να προβληθούν επιτέλους όλοι οί δημιουργοί της Τέχνης οί όποιοι μέσα στον κατήφορο της απόγνωσης, κρατούν άσθηστο το φώς, το έλεος και τη σωτηρία των ανθρώπων ως «θυμίαμα εϋοσμον» και «λύτρον πολύτιμον».

Φ ς

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

★ Μάρκου Α. Σιώτη, *δμοτίμ. Καθηγητού του Παν/μίου Αθηνών: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.*

★ Ανδρέου Θεοδώρου, *τ. Καθηγητού του Παν/μίου Αθηνών: ΑΜΩΜΟΙ ΕΝ ΟΔΩ ΑΛΛΗΛΟΥΙΑ (Σχόλιο ερμηνευτικό στη Νεκρώσιμη Ακολουθία).*

★ Στυλ. Παπαδοπούλου, *Καθηγητού του Παν/μίου Αθηνών: ΜΙΛΑΕΙ Ο ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ (1600 χρόνια από την κοίμησή του).*

★ Παναγ. Ι. Μπούμη, *Καθηγητού του Παν/μίου Αθηνών: ΤΟ ΑΛΛΑΘΤΟ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ (κριτήριο και βάση ένότηας).*

★ Αγίου Γρηγορίου Νύσσης, *ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ. Είσαγωγή, μετάφραση, σχόλια του άρχιμ. Παγκρατίου Μπρούσαλη.*

★ Αρχιμ. Συμεών Π. Κούτσα, *Η ΝΗΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. Γιατί, πώς και πότε νηστεύουμε.*

★ Ζησίμων Βιερίλλη: *ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΦΑΝΕΙΑ ΣΤΗ ΔΟΞΑ (Φτωχά παιδιά που έγιναν Μεγάλοι Άνδρες). Στη σειρά «Παιδικοί Όρίζοντες» (29ο έργο).*

Γράψατε: 'Αποστολική Διακονία, Γασιόν 1, 115 21 Αθήνα.

Τά επιμέρους κεφάλαια του τόμου αυτού, που σκοπό έχουν την ανάζητηση του Θεού στη Λογο-

ΕΝ ΠΑΝΤΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙΤΕ

Μόνο μιὰ λέξη

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Τὰ μή... αὐτονόητα

Ἐκπληκτη, φίλη καλή, μοῦ ἐκμυστηρεύθηκε πρὶν λίγες μέρες αὐτὸ πού τῆς εἶχε πει ἡ οἰκιακὴ βοηθός της. «Καλέ, τί ἀνθρωποὶ εἶσατε ἐσεῖς μὲ τὸν ἄνδρα σας. Μοῦ ἔχει κάνει ἐντύπωση πού ὅταν ζητᾶτε κάτι ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο λέτε «παρακαλῶ» καὶ λέτε καὶ «εὐχαριστῶ» σὸ τέλος. Πρώτη φορὰ μοῦ τυχαίνει κάτι τέτοιο!»

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι δὲν πολυκατάλαβα τὸ ἐκπληκτο ὕφος της, γιατί συνηθισμένη ἡ ἴδια σὲ μία εὐγενική συμπεριφορὰ δὲν ἀντιλαμβάνοταν τὸ τί συμβαίνει γύρω μας στίς μέρες μας, στοὺς χαλεποὺς καιροὺς πού ζοῦμε. Καὶ φαίνεται, πὺς ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν δύσκολων αὐτῶν καιρῶν πού εἶχε ἀναγγεῖλει ὁ Ἀπ. Παῦλος στὸν μαθητὴ του Τιμόθεο, ἦταν ὅτι «ἔ-σονται γὰρ οἱ ἀνθρωποὶ... ἀχάριστοι» (Β' Τιμόθεον γ' 2).

Ἀχαριστία, ἀγνωμοσύνη, πού ξεκινᾶ ἀπὸ παραλείψη ἀκόμη καὶ τῶν πιὸ στοιχειωδῶν, τὸ νὰ εὐχαριστήσεις, δηλαδή, κάποιον γιὰ κάτι πού ἔκανε γιὰ σένα. Δὲν τὸν παρακαλεῖς ἴσως, νὰ μὴ τὸν εὐχαριστήσεις κιόλας; Ἀσχετο πού πολλές φορές θερμοπαρακαλεῖς γιὰ νὰ σοῦ κάνουν κάτι καὶ μετὰ οὔτε πού τὸν εἶδα οὔτε πού τὸν ξέρω.

Βέβαια, αὐτὸ πρέπει νὰ ξεκινᾶ ἀπὸ μιὰ ἐσωτερικὴ πεποίθηση ὅτι ὅλοι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ μᾶς ἐξυπηρετοῦν. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ὁ ἄλλος πρέπει νὰ μᾶς ὑπηρετεῖ. Αὐτονόητη ὅμως θὰ ἔπρεπε νὰ ἦταν καὶ ἡ δική μας ἀνταπόκριση. Συνήθως, ὅμως, τὰ εὐκόλως ἐννοούμενα παραλείπονται... Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸ συνηθίζεται, φαίνεται ὅμως καὶ νὰ συνηθίζοταν καὶ στίς ἡμέρες τοῦ Ἀπ. Παύλου, ὁ ἴδιος δὲν παρέλειπε νὰ τὸ θυμίζει. Ἐγραψε, λοιπόν, ἀπειθυνόμενος πρὸς τοὺς Κολοσσαεῖς, ἀφοῦ τοὺς εἶχε κάνει μία σειρά ἄλλων προτροπῶν «καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε» (καὶ νὰ γίνεσθε εὐγνώμονες, γ' 15).

Εὐχάριστοι γίνεσθε

Ὅφειλω νὰ ὁμολογήσω πὺς αὐτὸ τὸ «εὐχάριστοι γίνεσθε» δὲν τὸ εἶχα ποτὲ συνδέσει μὲ τὴν ἀκριβῆ ἐρμηνεία του. Ἀπὸ τὰ πρῶτα μου φοιτητικὰ χρόνια τὸ εἶχα καταλάβει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ δυσχερῶ κανένα, νὰ εἶμαι εὐγενικὸς καὶ νὰ συμπεριφέρωμαι κατὰ τρόπο εὐχάριστο πρὸς τοὺς ἄλλους. Ἔστω κι ἂν αὐτὴ ἡ ἀντίληψη μπορεῖ νὰ περιλαμβάνεται στὴν ἐννοια τοῦ «εὐχάριστος», ἐντούτοις ἐκεῖνο πού ὑποδηλώνει εἶναι τὸ νὰ εἶμαι εὐγνώμων ἐσωτερικὰ καὶ νὰ τὸ δείχνω καὶ ἐξωτερικὰ!

Μία τέτοια στάση φανερώνεται στὴν ἴδια τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὅποιος καθὼς διαζωγραφεῖται στὰ Εὐαγγέλια φανερώνεται ὡς μία ὑπαρξὴ εὐχαριστιακὴ καὶ ἀκριβῶς γι' αὐτὸ θέλησε νὰ τὸν θυμώμαστε μὲ μία πράξη εὐχαριστίας, τὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία ὀνόμασε Θεία Εὐχαριστία, ἀπὸ τὸν πρῶτο διδάξαντα Κύριο καὶ Διδάσκαλό της. Ἡ σχέση Του μὲ τὸν Πατέρα ἦταν σχέση εὐχαριστίας. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐπίκλησή του σὸ ἐπεισόδιο τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου: «πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου» (Λουκᾶ ια' 41). Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐκπληξή του εἶναι δικαιολογημένη ὅταν προσήλθε μόνον ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δέκα λεπρῶν πού ἐθεραπεύθησαν γιὰ νὰ Τὸν εὐχαριστήσῃ. «Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἑνὲα πού; οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; (καὶ αὐτὸν ἦν Σαμαρεῖτης, Λουκᾶ ιζ' 12-19).

Πές το κι... ἄς πέσει κάτω

Αὐτὸ τὸ περιστατικὸ καὶ ἰδιαίτερα ἡ παρατήρηση περὶ τοῦ «ἀλλοεθνοῦς», ὁ ὅποιος μόνος καὶ εὐχαρίστησε, μοῦ θυμίζει αὐτὸ πού συνηθῶς ἀπαντοῦν οἱ «ὁμοεθνεῖς» μας, ὅταν τοὺς συνιστᾶται νὰ λένε καὶ κάπου κάπου κανένα «εὐχαριστῶ» καὶ ὅτι αὐτὸ δὲν βλάπτει! Ἐμεῖς δὲν εἴμαστε σὰν τοὺς «ξένους» πού πιπιλᾶνε συνέχεια σὸ στόμα τους τὸ παρακαλῶ - εὐχαριστῶ.

αὐτὸ πού κάνουν εἶναι ἐπιφανειακὸ καὶ δὲν τὸ αἰσθάνονται, ὅτι κάνουν δηλαδὴ εἶναι πρὸς τὸ θεαθῆναι. Λίγο λείπει δηλαδὴ, νὰ εὐχαριστήσουν καὶ τὸν Θεὸ γι' αὐτὴ τους τὴ στάση: «ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων...» (Λουκᾶ ιη' 9-14). Τέτοια λόγια ὁμως ἤχουν φαρισαϊκὰ καὶ φανερώσουν ἄλλα πράγματα καὶ τὸ προτασόμενον «εὐχαριστῶ σοι» δὲν ἐκφράζει καμμιὰ μὰ καμμιὰ εὐχαριστία.

Θυμᾶμαι τὰ πρῶτα χρόνια τῶν σπουδῶν μου στὸ ἐξωτερικὸ πόσο μὲ εἶχε ἐντυπωσιάσει ἡ εὐγενικὴ στάση τῶν πωλητῶν καὶ πωλητριῶν στὰ καταστήματα. Καὶ νὰ μὴν φωνίζες αὐτοὶ σ' εὐχαριστοῦσαν γιατί μπήκες στὸ κατάστημά τους. Κι ὅταν τοὺς εὐχαριστοῦσες γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση ἀπαντοῦσαν ὅτι τὸ ἔκαναν εὐχαρίστως (avec plaisir) καὶ τὸ ἐπισφράγιζαν μὲ ἓνα χαμόγελο. Καὶ σήμερα τὸ διαπιστώνεις καὶ στίς ὑπόλοιπες 11 χώρες τῆς Ε.Ο.Κ. Οἱ ἑλληνες ὁμως συμφοιτητές μου τότε τὸ ἔπαιρναν ὡς κοροϊδία. «Ἄκου, νὰ μπαίνουμε σὲ μαγαζὶ, νὰ μὴ φωνίζουμε τίποτε καὶ νὰ σ' εὐχαριστοῦν κι ἀπὸ πάνω; Μᾶλλον μᾶς δουλεύουν». Ἄντε τώρα νὰ τοὺς πείσεις ὅτι ἦταν μέσα στοὺς κανόνες τοῦ παιγνιδιοῦ, ὅτι ἡ εὐγένεια ὑποχρεώνει, ὅτι αὐτὸ σὲ «υποχρεώνει» νὰ τὸν προτιμήσεις ὅταν κάποτε θελήσεις νὰ ἀγοράσεις.

Ὡς ἐν ἐσόπτρῳ...

Τὰ πρότυπά μας ἦταν καὶ εἶναι προφανῶς διαφορετικά. Ἀγέλαστο πρόσωπο —γιὰ νὰ μὴ δίνουμε καὶ θάρρος—, θαρρεσημένο ὕψος, ἀπροθυμία ἐξυπηρέτησης, ἀγενεῖς ἀπαντήσεις ἂν οἱ ἐρωτήσεις εἶναι πάνω ἀπὸ μία κ.τ.τ. Χωρὶς διάθεση ὑποτιμήσεως τοῦ ἐντοπίου ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἰδιαίτερος τοῦ κλάδου (μὴ) παροχῆς ὑπηρεσιῶν, νομίζω ὅτι ὅλοι μας φωνίζουμε καθρέφτες ἀπὸ ἐκείνη τὴ διαμηχανία καθρεπτῶν, πού τὰ ἐρείπιὰ της θρίσκονται κοντὰ στὸ Γκάζι καὶ τὴν ἐπιγραφή της τὴ βλέπουμε περνώντας μὲ τὸν Ἡλεκτρικὸ Σιδηρόδρομο ἀπὸ Πετράλωνα πρὸς Θησεῖον καὶ πού ὁ ἰδιοκτήτης της ὀνομαζόταν Ἀγέλαστος. Φαίνεται, ὅτι πρῶι πρῶι κάνουμε πρόδες μπροστὰ σ' ἕναν τέτοιο καθρέφτη... καὶ τὸν ρωτᾶμε, ἂν τὸ ὕψος μας εἶναι ἀνάλογο τῶν περιστάσεων πού θὰ ἀντιμετωπίσουμε σήμερα. Ὅσο πιὸ κοφτοί, ὅσο πιὸ σκληροί, ὅσο πιὸ ἀγέλαστοι, τόσο πιὸ εὐκολα θὰ πετύχουμε τὴν ἐπιδοκιμασία του!

Ἀναγκαῖες ἀλλαγές

Εἶναι ὁμως καιρὸς κάτι ν' ἀλλάξει σ' αὐτὴ μας τὴ στάση καὶ συμπεριφορά. Κι αὐτὸ ἔχει μόνον γιὰ νὰ μὴ κακοχαρακτηριστοῦμε συγκρινόμενοι μὲ ἄλλους. Κι

ἔδῳ θυμόμαστε ἓνα σχόλιο τοῦ συντάκτη τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ὅταν μιλώντας γιὰ τὴ συμπεριφορά τῶν κατοίκων τῆς Βέροιας ἔναντι τοῦ Σίλα καὶ τοῦ Παύλου παρατηροῦσε: «οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκη» (Πράξεις ιζ' 11). Δὲν εἶναι θέμα ἂν εἶμαστε τουριστικὴ χώρα καὶ τί θὰ γίνουμε ἂν λόγῳ ὑπηρεσιῶν, κακῶν ὑπηρεσιῶν, δὲν μᾶς προτιμήσουν οἱ ξένοι καὶ πάνε ἄλλοῦ. Εἶναι καιρὸς ν' ἀλλάξει ἡ νοοτροπία μας, γιὰ μᾶς τοὺς ἴδιους.

Φτάνει πιά νὰ θεωροῦμε τοὺς ἄλλους μόνον νὰ ἔχουν ὑποχρεώσεις, καὶ μεῖς μόνον δικαιώματα. Φτάνουν πιά τὰ αὐτονόητα πού στηρίζονται σ' αὐτὴ τὴν παρανόηση. Ἡ προστακτικὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου δάνει τὰ πράγματα στὴ θέση τους. Γράφει στοὺς Θεσσαλονικεῖς: «ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε» (γιὰ κάθε τι νὰ εὐχαριστεῖτε). Καὶ συνεχίζει: «τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς» (γιατί τοῦτο εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ πρὸς ἑσᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Ἀ' Θεσσαλονικεῖς ε' 18).

Ἕνα θέλημα πού ἤδη πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ πού ὁ ἴδιος παραμένει πρότυπο εὐχαριστιακῆς στάσεως καὶ παρουσίας.

Ε(ἔψιλον), ὅπως εὐχαριστῶ

Εἶναι ὁμως ἀνάγκη νὰ θυμίζουμε τέτοια πράγματα; Δὲν καταλαβαίνουμε ὅτι αὐτὰ εἶναι τὰ στοιχεῖα πού στοιχειοθετοῦν τὴν πορεία μας ὡς ἀνθρώπων καὶ ὅτι συνιστοῦν τὴν εὐτυχία μας τὴν τωρινὴ καὶ τὴν μελλοντική; Μοῦ ἔκανε ἐντύπωση, ὅτι σὲ μιὰ κάρτα, πού ἔλαβα πρὸ ἡμερῶν ἀπὸ ἐλθετοῦς φίλους, στὸ πίσω μέρος ἀναγραφόταν μὲ διακριτικὰ καλλιγραφικὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα: «εὐχαριστῶ, ἐννέα γράμματα πού σὲ κάνουν εὐτυχισμένο». Χωρὶς αὐτὰ κινδυνεύουμε νὰ φανοῦμε ἀστοιχείωτοι. Κι ὁμως αὐτὰ τὰ στοιχεῖα λείπουν τόσες φορές ἀπὸ τὴ ζωὴ μας καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων, καὶ τότε εἶμαστε ἐτοιμοὶ νὰ ρωτήσουμε καὶ νὰ διερωτηθοῦμε: «τὰ δὲ ἐννέα πού;».

«Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε», λοιπόν, ἀδελφοί μου. Χριστὸς ἀνέστη!

Μόλις ἐκυκλοφόρησε
ἀπὸ τίς Ἑκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας
Καθηγ. ΑΝΔΡΕΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΑΜΩΜΟΙ ΕΝ ΟΔΩι ΑΛΛΗΛΟΥ·Ι·Α
Σχόλιο ἐρμηνευτικὸ στὴ Νεκρώσιμη Ἀκολουθία

ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ Ο ΑΠΛΟΥΣ

Ἀρχιμ. ΣΥΜΕΩΝ Π. ΚΟΥΤΣΑ

Ἱεροκήρυκος Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης

Πλήρης ἡμερῶν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τὴν 13η Μαρτίου 1991 μιὰ σεβάσμια ἱερατικὴ μορφή τῶν καιρῶν μας, ὁ πολὺς Ἀρχιμανδρίτης π. Ἀγαθάγγελος Μιχαηλίδης. Ὁ π. Ἀγαθάγγελος γεννήθηκε τὸ 1908 στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας, τὴν πατρίδα τοῦ ἁγίου καὶ Μεγάλου Βασιλείου, πρὸς τὸν ὁποῖο —γιὰ τὸν λόγο τῆς κοινῆς καταγωγῆς— ἔτρεφε ἰδιαίτερη εὐλάβεια. Ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ τὸν ἀνάγκασε, σὲ ἡλικία δεκατεσσάρων ἐτῶν, νὰ ἔρθῃ καὶ νὰ ἐγκατασταθεῖ στὴν Ἑλλάδα. Τὸ 1930 προσήλθε ὡς δόκιμος μοναχὸς στὴν ἱερὰ Μονὴ Ξενοφῶντος Ἀγίου Ὁρους, ὅπου παρέμεινε ἐπὶ δέκα χρόνια περίπου, ἐκάρη μοναχὸς καὶ ἔλαβε τὸν πρῶτο βαθμὸ τῆς ἱερωσύνης.

Ὁ ἀείμνηστος ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος στὸ Γραφεῖο του.

Τὸ 1947 ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τὸν ἴδιο χρόνο χειροτονήθηκε πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Μεσσηνίας Χρυσόστομο Δασκαλάκη. Κατὰ τὸ διάστημα 1950-1967 διετέλεσε πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεως Μεσσηνίας.

Τὸ 1967 ἦρθε στὴν Ἀθήνα, ὅπου τοῦ ἀνετέθησαν

τὰ καθήκοντα τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Πεντέλης, θέση στὴν ὁποία παρέμεινε γιὰ μικρὸ χρονικὸ διάστημα. Στὴν Ἀθήνα μέχρι τὸ ἔτος 1985 κατὰ τὸ ὁποῖο συνταξιοδοτήθηκε, ὑπηρετήσε ὡς ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ἁγίου Λουκᾶ Πατησίων.

Ὁ π. Ἀγαθάγγελος, ὅπου καὶ ἂν ὑπηρετήσε, ἄφῃσε φήμη ἐναρέτου, ταπεινοῦ καὶ ἐλεήμονος κληρικοῦ. Ἡ ἀπλότητα τοῦ χαρακτήρος, ἡ βαθειὰ ταπείνωση καὶ ἡ πολλὴ ἀγάπη του εἴλκυσαν κοντὰ του ἕνα πλῆθος ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι βρῆκαν ἀνάπαυση κάτω ἀπὸ τὴν πνευματικὴ καθοδήγησή του.

Κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του τὸν περιοσώτερο καιρὸ διέμενε στὴ γυναικεία ἱερὰ Μονὴ Κалаμίου Ἀργολίδος, ὅπου μονάζουν πολλὲς πνευματικὲς θυγατέρες του. Ἐδῶ ἄφησε καὶ τὴν τελευταία πνοή του μετὰ ἀπὸ ἕνα μακρὸ χρονικὸ διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖο μὲ πολλὴ ὑπομονὴ ἀντιμετώπισε τὶς διάφορες δοκιμασίες τῆς υγείας του.

Ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία ἐψάλη μὲ πολλὴ κατάνυξη τὴν Πέμπτη, 14 Μαρτίου, στίς 3 μ.μ. στὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς. Ἀπὸ πολὺ ἔνωρις ἄρχισαν νὰ ἔρχονται πλῆθος πιστῶν καὶ πνευματικῶν του τέκνων: ἐπίσκοποι, ἡγούμενοι, ἱερομόναχοι, ἱερεῖς, μοναχοί, μοναχές καὶ πολλοὶ χριστιανοὶ ἀπὸ διάφορα μέρη. Ὅπως παρατήρησε εὐλαβῆς ἱερομόναχος, ἡ ἐκδημία τοῦ π. Ἀγαθαγγέλου καὶ ἡ συνάθροιση αὐτῇ τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας στὸν γαλήνιο καὶ πανέμορφο χώρὸ τῆς μόνῃς Κалаμίου, πὺλ τὸν ἔλουζε ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἕνας λαμπερὸς ἀνοιξιῶτικὸς ἥλιος, ὑπενθύμιζε τὴν κοίμησιν τοῦ ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου.

Τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεόφιλος καὶ ἔλαβαν μέρος οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σάμου καὶ Ἱκαρίας κ. Παντελεήμων, Νικοπόλεως κ. Μελέτιος, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιος, ὁ πανιερ. Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως κ. Ἀμβρόσιος, ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης Σεβ. Ἀργολίδος κ. Ἰάκωβος καὶ πολλοὶ ἱερομόναχοι καὶ ἱερεῖς. Τὸν κεκοιμημένο ἀπεχαιρέτησαν μὲ θερμὰ λόγια ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος κ. Θεόφιλος καὶ ἐκ μέρους τῆς ἐνορίας τοῦ ἁγίου

Λουκά Πατησίων ὁ πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Μάξιμος Ματθαῖος.

Ὁ πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Συμεὼν Π. Κούτσας, ἱεροκλήρυς τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης, ἐκφώνησε τὸν παρόντα σύντομο ἐπικήδειο λόγο:

«Εφύλαξα τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου, ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοὶ μου ἐναντίον σου, Κύριε» (Ψαλμ. 118, 168).

Σεβασμιώτατοι, ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφές,

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Ψαλμωδοῦ, πὺν ἀναπηδοῦν ἀπὸ μιᾶς ἡρεμῆς καὶ καθαρῆς συνείδησης καὶ μᾶς ἀποκαλύπτουν τὴν παρηγορία μὲ τὴν ὁποία μορσοῦσε ν' ἀπενθύνεται ὁ ἱερός ἄνδρας πρὸς τὸν Κύριον, θρῖσκουν ἐφαρμογὴ καὶ σιὸ πρόσωπο τοῦ σεβασμίου Γέροντος, τοῦ πολιοῦ Ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Μιχαηλίδη, τοῦ ὁποίου τὴν μακαρία ψυχὴ ἄγγελιοι ὁδήγησαν ἤδη σιὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ κι ἐμεῖς τὴν ὥρα αὐτὴ ἐν «ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις» (Ἐφ. 5, 19) παραδίδουμε σιὴ γῆ τὸ χοῖκό σκῆνος του. Τοὺς λόγους αὐτοὺς θὰ μορσοῦσε ἄριστα νὰ ἐπαναλάβει καὶ ὁ πολυσέβαστος σὲ ὅλους μας π. Ἀγαθάγγελος, ἐμφανιζόμενος ἐνώπιον τοῦ δικαιοκροῖου Κυρίου: Κύριε, ἀγωνίστηκα νὰ τηρήσω μὲ πισιότητα τὶς ἐντολές Σου. Πολιτεύτηκα ἔχοντας ὡς ἐπόπιη τῆς ζωῆς μου τὸ ἄρτυπνο βλέμμα Σου!

Καὶ μορρεῖ νὰ ἐπαναλάβει τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ ὁ π. Ἀγαθάγγελος ἐπειδὴ καὶ ὁ ἴδιος, ὅπως ὁ Δαβίδ, εἶχε ἡρεμὴ καὶ καθαρὴ συνείδηση, ἡ ὁποία καὶ μόνο κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη ἐξασφαλίζει σιὸν ἄνθρωπο τὴν κατὰ Θεὸν παρηγορία: «Εὰν ἡ καρδιά ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρηγορίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν» (Α' Ἰωάν. 3, 21).

Ὅντως, τιμιώτατοι Πατέρες καὶ ἀδελφοί! Ὁ μακαριστὸς Γέροντας «εφύλαξε» τὶς ἐντολές τοῦ Κυρίου ὡς ἀγαθὸς καὶ πιστὸς δοῦλος Του. Ἀνεδείχθη πιστὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνεπαίσχυντος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου. Ὑπηρέτησε τὴν Ἐκκλησία μὲ ἀδιαπάληψη καὶ πολιτεύτηκε κατ' ὅλην τὴν ζωὴν του μὲ εὐαγγελικὴ ἀπλότητα καὶ ἀποστολικὸ ζῆλο μὲ πίστη πρὸς τὸν Θεό, μὲ ἀφοσίωση πρὸς τὴν Ἐκκλησία, μὲ πολλὴ ἀγάπη καὶ ταπεινοφροσύνη πρὸς τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς του.

Καὶ αὐτὸ πὺν λέγομε δὲν ἀποτελεῖ ὀητορικὴ ὑπερβολὴ σὰν ἐκεῖνες πὺν συνηθίζουμε ν' ἀκοῦμε σὲ ἀνάλογες περιστάσεις. Ἀποτελεῖ πεποιθήση, βαθειὰ συνείδηση ὅλων ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι τὴν ὥρα αὐτὴ κυκλῶνουμε τὴν σορὸ του καὶ ἱκετεύουμε τὸν Κύριό μας

Ἰησοῦ Χριστὸ νὰ τὸν ἀναπαύσει «εἰς κόλπους Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ μετὰ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων καὶ ποιησάντων τὸ θέλημα αὐτοῦ» (Ἀποστ. Διαταγαὶ Η' 41, ΒΕΠΕΣ 2, 168).

Καὶ ὁ λόγος κατὰ τὴν ἐπιθυμία τοῦ ὁμιλοῦντος, σιὸν ὁποῖο ἀνείεθη νὰ ἐρμηνεύσει τὴν κοινὴ αὐτὴ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἀποβλέπει σιὸν ἐγκωμιασμό τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος —κάτι πὺν ἀσφαλῶς καὶ ὁ ἴδιος οὔτε θὰ τὸ ἐπιθυμοῦσε οὔτε καὶ τὸ ἔχει ἀνάγκη—, ἀλλὰ σιὴν παράκληση καὶ τὴν πνευματικὴ οἰκοδομὴ ἡμῶν τῶν «περιλειπομένων» (Α' Θεσσ. 4, 15). Καὶ τοῦτο διότι κατὰ τὸν Μέγα Βασίλειο, οἱ πιστοὶ «ἐπὶ μόνῃ τῇ ὑπομνήσει τῶν τοῖς διακαίσις κατορθωμένων εἰς ζῆλον καὶ μίμῃσιν τῶν ἀγαθῶν, ἀφ' ὧν ἀκούουσιν ἐνάγονται» (Εἰς Γόρδιον μάρτυρα 1, ΒΕΠΕΣ 54, 164).

Γι' αὐτὸ, λοιπόν, ἂς μοῦ ἐπιτραπεῖ μὲ πολλὴ συντομία νὰ μνημονεύσω μερικά βασικά, χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς προσωπικότητας τοῦ μακαριστοῦ π. Ἀγαθαγγέλου, τὰ ὁποῖα συγκροτοῦν τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴ καὶ ἐκφράζουν τὸ γνήσιο ἱερατικὸ ἦθος.

* * *

1. Ὁ μακαριστὸς Γέροντας ὑπῆρξε ὁ κ α θ α ρ ὸ ς κ α ἰ ἄ γ ν ὸ ς ἄ ν δ ρ α ς: καθαρὸς σιὴν ψυχὴ καὶ ἄγνὸς σιὸ σῶμα. Παρέμεινε κατ' ὅλην τὴν ζωὴ του μοναχός. Ἀν καὶ χρειάστηκε πολλὴ ἐνωρίς νὰ ἐξέλθει ἀπὸ τὸ Ἀγιον Ὅρος σιὸν κόσμο γιὰ νὰ διακονήσῃ τὴν Ἐκκλησία, δὲν ἀπέβαλε τὴν μοναχικὴ του συνείδηση. Δὲν ἀφῆθηκε σιὴν φθοροποῖδ ἐπίδραση τοῦ κόσμου, πὺν ἀλλοιώνει τὸ φρόνημα καὶ ἐκκοσμικεύει τὸν τρόπο τῆς ζωῆς. Ὁ π. Ἀγαθάγγελος διεφύλαξε τὴν μοναχικὴ του κλήση. Ἐξακολούθησε ἀπαρεγκλίτως νὰ τηρεῖ ἑαυτὸν ἄγνόν (Α' Τιμ. 5, 22), διότι σιὴν καρδιά του εἶχε ἐνθρονίσει τὴν ἐλπίδα τοῦ Χριστοῦ. «Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἄγνός ἐστι» (Α' Ἰω. 3, 3). Καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτὴ καθαρότητα ἔλαμπε σιὸ πρόσωπό του. Τὴν διέκρινε καρεῖς σιὸ ἀπονήρευτο, τὸ ἄγνὸ βλέμμα του. Τὴν ἀπεκάλυπτε μὲ μία ἀξιοθαύμαστη φροσύνη ἡ ἀγνή ἀναστροφή του (Α' Πέτρο. 3, 2).

2. Ὁ π. Ἀγαθάγγελος ὑπῆρξε ἀκόμη ἀ π λ ὸ ς: Ἀγαθάγγελος ὁ ἀπλοὺς ἴσως εἶναι ὁ πλέον ἐκφραστικὸς χαρακτηρισμὸς τὸν ὁποῖο μορσοῦμε ἀλανάστως νὰ τοῦ ἀποδώσουμε. Καὶ ἀπλοὺς σημαίνει εἰλικρινὴς σιὶς διαθέσεις, ἄδολος σιὸς σκοποὺς, προσήνης καὶ ἀνεπιτήδευτος σιὶς σχέσεις του μὲ τοὺς ἄλλους, λιτὸς σιὸν τρόπο τῆς ζωῆς του. «Ἐπλουτίσθη» κατὰ τὸν Ἀπόστολο «εἰς πᾶσαν ἀπλότητα», «τὴν ἀπλό-

τητα τὴν εἰς Χριστὸν» (Β' Κορ. 9,11· 11,3). Ἀπέδειξε δι' ὅλης τῆς ζωῆς του καὶ ὁ πολὺς Γέροντας αὐτὸ πὺν ὀρίξει γὰρ τὴν ἀπλότητα ὁ ἄγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, ὅτι δηλαδὴ ἀπλότης εἶναι «ἐξίς ψυχῆς ἀποίκιλος, πρὸς κακόνιοιαν γενομένη ἀκίνητος» (Λόγ. 24, P.G. 88, 981 B). Καὶ ἀνερχόμενος σήμερα σιὸς οὐρανοὺς μᾶς ἀφήνει ὡς παρακαταθήκη τὸν λόγὸ τοῦ Μ. Ἀθανασίου, πὺν ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους Αἰγύπτου καὶ Λιβύης: «ἄδολος καὶ ἀπλοὺς ἐσὶν ὁ τῶν ἀποστολικῶν ἀνδρῶν τρόπος» (8 ВЕРЕС 31, 227). Μᾶς ἐπαναλαμβάνει ὅσα ἀθάνια ἔγραφε ὁ πνευματοκίνητος κάλαμος τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος: «Πάντες οἱ τὸν Κύριον ἐαυτοῖς ἐπισπάσασθαι βουλόμενοι ἀπλῶς καὶ ἀπλάσιως καὶ ἀπονήρως καὶ ἀποικίλως ὡς διδασκάλῳ ἐν τοῖς μαθήμασιν ἀπεριέργως προσέλθωμεν ἀπλοὺς γὰρ ὢν καὶ ἀσύνθετος, ἀπλᾶς τινας καὶ ἀκεραίους τὰς αὐτῷ προσερχομένας ψυχὰς εἶναι βούλειται» (Λόγ. 24, P.G. 88, 984 AB).

Πόσο μᾶς ἀνέπανε, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, ἡ ἀπλότητα τοῦ π. Ἀγαθάγγελου! Καὶ πόσο ἀνάγκη τὴν ἔχουμε ὡς τρόπον ζωῆς οἱ χριστιανοὶ — κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ — σήμερα, στὴν ἐποχὴ μας, μιὰ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ ἐπιτήδευση καὶ ἡ ὑποκρισία, ἡ πονηρία καὶ ἡ ἐπίπλαστη συμπεριφορὰ ἀπειλοῦν νὰ νοθεύσουν τὸ ἐκκλησιαστικὸ μας ἦθος!

3. Ὁ μακαριστὸς Γέροντας ὑπῆρξε παράλληλα ἄκακος καὶ ταπεινός. Τοῦ ἦταν ἄγνωστα πράγματα ἡ κακότητα καὶ ὁ φθόνος, ὁ δόλος καὶ ἡ πονηρία. Ἔτρεφε ἀγάπη πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τὸν διέκρινε μιὰ θαυμαστὴ καλωσύνη, μιὰ θαθεὶ ἀνθρωπιὰ. Καθὼς, λοιπόν, τώρα θὰ σταθεῖ ἐνώπιον τοῦ δικαιοκρίτου Κυρίου, δικαιούται νὰ ἐπαναλάβει τοὺς λόγους τοῦ ἱεροῦ Ψαλμωδοῦ: «Κριτὸν με, Κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην» (Ψαλμ. 25,1).

Ἀχώριστος σύντροφος τῆς ἀκακίας εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη. Καὶ ὁ π. Ἀγαθάγγελος ὑπῆρξε κατὰ γενικὴν ἀναγνώριση ταπεινὴ ψυχὴ. Ταπεινὸς στὴν καρδιά καὶ σὶν φρόνημα. Ταπεινὸς κατὰ τὴν ἀναστροφὴν του μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Πίστεινε ἀκλόνητα πὺς ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν κατακίται παρὰ διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης (Σ. Σειρ. 3,18· Παροιμ. 3,34). Καὶ γι' αὐτὸ ἀγωνίστηκε νὰ ἐνδυνῇ τὴν ταπεινοφροσύνην (Κολ. 3,12· Α' Πέτρ. 5,5). Καὶ ὅπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος «ἐδούλευσε τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης» (Πράξ. 20, 19).

Ὅσοι τὸν γνωρίσαμε καὶ τὸν ἀναστραφήκαμε, μπορούμε, ἀναφερόμενοι σὶν σεβάσμιο πρόσωπὸ του,

νὰ λέγομε: Ἀγαθάγγελος ὁ ἀπλοὺς, ὁ ἄκακος καὶ ταπεινός!

4. Τέλος, ὁ μακαριστὸς πατὴρ ὑπῆρξε ἀφιλάργος καὶ ἐλεήμων, ἀνδρας «ἰλαρὸς καὶ δότης» κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ βιβλίου τῶν Παροιμιῶν (28,2). Δὲν ἀπέστρεφε ποτὲ τὸ πρόσωπὸ του «ἀπὸ παντὸς πτωχοῦ» καὶ γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἀπέστρεφε καὶ ὁ Θεὸς τὸ πρόσωπὸ του ἀπὸ τὸν ἴδιο (Τωβ. 4,7).

Εἶχε ἀγάπη καὶ στοργὴ στὴν καρδιά του. Ἀντιμετώπιζε τοὺς ἀνθρώπους πὺν ὑπέφεραν ἢ βρίζονταν σὲ διάφορες ἀνάγκες μὲ εἰλικρινὲς ἐνδιαφέρον καὶ πολλὴ συμπάθεια. Καὶ ἦταν σὲ θέση νὰ δώσει ὅτι εἶχε καὶ δὲν εἶχε. Μὲ ἰλαρὸ πρόσωπο καὶ καλοκάγαθὴ διάθεση. Ὅχι μόνο ὡς γνήσιος ἀναπολίτης — γόνος πὺν βλάστησε σὶν εὐλογημένα χῶματα τῆς Καπαδοκίας —, ἀλλὰ προπάντων ὡς ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ, πὺν εἶχε πιστέψει ἀκλόνητα στὸν μακαρισμὸ τοῦ Κυρίου: «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται» (Ματθ. 5,7).

* * *

Μακαριστὲ καὶ πολυσέβαστέ μας π. Ἀγαθάγγελε, ἀγωνίστηκες σὲ ὅλη τὴ ζωὴ σου νὰ φυλάξεις τὶς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου μας. Πολιτεύτηκες κατ' ὅλην τὴν ἐπίγεια πορεία σου ὑπὸ τὸ ἀκαίμητο βλέμμα Του. Βάδιες μὲ ὑπομονὴ καὶ ἐλπίδα τὴν στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδὸ τῆς ἀφιερωμένης ζωῆς. Σήκωσες μὲ φόβο Θεοῦ καὶ αἵσθημα εὐθύνης μέχρι τέλους τὸν σταυρὸ τοῦ ἱερατικοῦ χρέους.

Ἦρεμος καὶ γαλήνιος ὁλοκλήρωσες τὸν ἀγῶνα πὺν ἀνέλαβες νὰ διεξαγάγεις καὶ τεματίσεις τὸν δρόμο πὺν ὑποσχέθηκες νὰ διατρέξεις. Καὶ σήμερα πορεύεσαι τὴν μακαρία ὁδὸ πὺν ὀδηγεῖ σὶν χῶρα τῶν ζώντων, τὴν «ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων» (Ἐβρ. 12,23).

Σὲ συνοδεύει ἡ «ἐκτενὴς προσευχὴ γινόμενη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ σοῦ» (Πράξ. 12,5). Θὰ σὲ ἀκολουθεῖ πάντοτε ἡ ἀγάπη, ἡ εὐγνωμοσύνη, ἡ ἀγαθὴ ἀνάμνηση ὅλων μας. Καὶ πεπεισμένοι καθὼς εἴμαστε ὅτι θὰ βρεῖς πολλὴ παρηγορία ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, παρηγορούμαστε μὲ τὴν σκέψη ὅτι σὶν πρόσωπὸ σου θὰ ἔχουμε ἕναν ἀκόμη πρὸς ἐν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς χάριτος: «ἂν ὧδε τῷ τάφῳ καλύπτῃ, ἂν ὡσεὶ πάντες πλουτοῦμεν προσοιότην καὶ προσευτὴν πρὸς Θεὸν» (Δοξαστικὸν Στιχηρῶν Ἑσπερινοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου).

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, πολυσέβαστέ μας π. Ἀγαθάγγελε!

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΙΚΗΣ ΘΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ*

Τοῦ κ. ΔΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ

θεολόγου - καθηγητοῦ

Ὁ σταυρός, ἐπώδυνο φονικό ὄργανο αἰσχύνῃς ὡς τότε, σὺν ὁποῖο πέθαινε «πᾶς ἐπικατάρατος» (Γαλ. γ' 13), ἔγινε φονικό ὄργανο κατὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Σατανᾶ καὶ τοῦ κράτους του. Αὐτὸς προσεικορίστηκε σὺν ὑψωμένο χάλκινο ὄφρ, ποὺ ὕψωσε ὁ Μωϋσῆς στήν ἔρημο γιὰ τὴ θεραπεία τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τὰ δήγματα τῶν φαρμακερῶν φιδιῶν (Ἀριθμ. κα' 6, Ἰωάν. γ' 14). Κατὰ τὸν ἅγιον Μάξιμο Ὁμολογητὴ «ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου ἐπὶ τοῦ σταυροῦ εἶναι ἡ καταδίκη τῆς καταδίκης μας» (P.G. 90, 40, 408 D). Ἔτσι «ἡ φαινομενικὴ νίκη τοῦ Σατανᾶ ἔγινε ἡ πανίσχυρος καὶ ἀποφασιστικὴ ἀνατροπὴ του, καὶ ἡ φαινομενικὴ ἀνατροπὴ τοῦ Ἰησοῦ ἔγινε ἡ πανίσχυρη καὶ θριαμβευτικὴ νίκη του» (E. Sauer, ὅπου ἀνωτ., σελ. 41).

Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ νίκησεν τὸ μεγαλύτερο ἐχθρὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ θάνατο, τὴ φυσικὴ του κατάληξη μετὰ τὴν πώση (Βλ. Ἱ. Πόποβιτς, Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος, Ἀθήναι 1970, σελ. 17 ἐξ.). Ὁ σταυρός τοῦ Κυρίου ἔγινε τὸ κλειδί τῶν «αἰώνιων χαλκῶν πυλῶν» (Ψαλμ. κγ' 7-9) τοῦ Ἄδῃ, τίς ὁποῖες συνέτριψε ἡ παρουσία τῆς ψυχῆς τοῦ Ἰησοῦ. Κατέβηκε, μετὰ τὴν ἐκπνοή Του ἐπὶ τοῦ ἑύλου, στὰ σκοτεινὰ τάρταρα τοῦ βασιλείου «τῶν ἀπ' αἰῶνος νεκρῶν», γιὰ νὰ «καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἐστὶ τὸν διάβολον» (Ἐφ. β' 14, Ρωμ. γ' 14). Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἀπέδῃ ὀλέθριος γιὰ τὸν «παμφάγο» Ἄδῃ, ὁ ὁποῖος δὲ μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ζωῆς, νικήθηκε κατὰ κράτος καὶ ἔχασε τοὺς ἀπ' αἰῶνος δεσμίους του. Οἱ Πατέρες διείδαν στὸ σωτήριο αὐτὸ γεγονός παγίδα, στήν ὁποία ὑπέπεσε ὁ «ἀρχέκακος». «Δέλεαρ θανάτου γέγονε τὸ σῶμα (τοῦ Χριστοῦ) ἵνα ἐλπίσας καταπιεῖν ὁ δράκων ἐξεμέσῃ καὶ τοὺς καταποντισθέντας» (Κυριλ. Ἱερ. Κατηχ. Β', P.G. 33, 741). «Καταπιὼν ὁ θάνατος τῷ τῆς θεότητος ἀγκύστρῳ περιπείρεται καὶ ἀναμαρτήσου καὶ γευσάμενος σώματος διαφθείρεται καὶ πάντας ἀνάγει, οἷς πάλαι κατέπιε» (Δαμασκ. P.G. 94, 1096), καὶ «ὁ τοῦ Κυρίου θάνατος τὸν θάνατον ἐθανάτωσεν» (Ἱ. Χρυσόστ. P.G. 62, 58). Ἐπίσης ὁ P. Evdokimov τονίζει πολὺ εὐστοχα, πῶς ἡ Μ. Πανρασκευὴ «γιὰ τὴ γῆ εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ πόνου, ἀλλὰ γιὰ τὸν ἄδῃ ἡ Μ. Πανρασκευὴ

εἶναι ἡδὴ Πάσχα· ὁ θάνατος νικήθηκε καὶ ἡ αἰώνια ζωὴ διακηρύχθηκε»! (P. Evdokimov, Ἡ πάλῃ μετὰ τὸν Θεόν, Θεσ/νίκη 1972, σελ. 114).

Διὰ τῆς ὑπερτάτης σταυρικῆς θυσίας τοῦ Θεανθρώπου ἐπιτεύχθηκε ἡ καταλλαγὴ καὶ συμφιλίωσις ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, τὴν ὁποία εἶχε ἄρει ἡ πτώσις καὶ ἡ ἁμαρτία. Ὁ ἀπ. Παῦλος τονίζει πανηγυρικὰ πῶς «ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ» (Ρωμ. ε' 10, Κολ. α' 22). Ἀποκτήσαμε πάλι τὴν υἰοθεσίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ τιμίου Αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὥστε πλέον ὁ ἀναγεννημένος ἄνθρωπος «οὐκέτι εἰ δούλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ» (Γαλ. δ' 5-7, Ρωμ. στ' 6-11). «Προσεκόμισε γὰρ ἑαυτὸν, ὥσπερ ἱερεῖόν τε καὶ ἅγιον θῦμα τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, κόσμον αὐτῷ καταλλάσσων καὶ συγάζων εἰς φιλίαν τὸ ταύτης ὀλισθηρός, τοῦτ' ἐστὶ τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον» (Κυριλ. Ἀλεξ. P.G. 74, 544. Ἐπιφ. P.G. 41, 980. Ἱ. Χρυσόστ. P.G. 62, 340).

Τὸ λυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου συνεχίζεται μέσα στήν Ἐκκλησίαν Του στοὺς αἰῶνες. Ἡ μεγάλη θυσία τοῦ Γολγοθᾶ συνεχίζεται μετὰ τὴν θείαν Εὐχαριστίαν στὰ ἱερὰ θυσιαστήρια τῶν ναῶν γιὰ τὴ σωτηρία τῶν πιστῶν. Ἀκόμα ὁ Χριστὸς ὑπάρχει σὺν οὐρανῷ, «ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς», ὡς αἰώνιος Μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ ἀπεργάζεται χωρὶς διακοπὴ τὴ σωτηρίαν μας (Α' Τιμ. β' 5-6). Αὐτὸς ὡς Μέγας Ἀρχιερεὺς «εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰώνιαν λύτρωσιν εὐράμενος» (Ἐβρ. θ' 12). Ἔτσι κάθε ἁμαρτωλός, πλέον, μπορεῖ νὰ σωθεῖ, φτάνει νὰ ἐπικαλεσθεῖ τὸ ὄνομα καὶ νὰ προσοικειωθεῖ τίς σωτηριώδεις ἐνέργειες τοῦ Λυτρωτῆ Χριστοῦ.

* * *

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, λοιπόν, εἶναι ὁ μοναδικὸς σωτήρας τοῦ κόσμου, τοῦ ὁποῦ ἡ σταυρικὴ θυσία ὑπῆρξε ἀναγκαῖοτατὴ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ Μεγάλῃ Πανρασκευὴ εἶναι ἡ ὁριακὴ ἡμέρα, ἡ ὁποία σήμανε τὸ τέλος τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς τῆς πτώσεως καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς νέας ἐσχατολογικῆς ἐποχῆς τῆς χάριτος. Κατ' αὐτὴν, πᾶν σὺν φρικτῷ Γολγοθᾷ, συνήφθη ἡ νέα διαθήκη μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀσυγκρίτως ἀνώτερη ἀπὸ τὴ μωσαϊκὴ (Ἐξ. κεφ. 25),

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 94 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχους

Η ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ *

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ
Δρ. Θεολ., Δρ. Φίλος., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ε) Τὸ «Κέντρο Ἀντλεριανῶν Σπουδῶν». Ἡ ὁργάνωση αὐτὴ μελετήθηκε ἐπίσης —εἰδικὰ μετὰ ἀπὸ δραστηριότητα ποὺ πραγματοποιοῦσε σχετικὰ μετὰ τὸν ὑπνωτισμὸ— σὲ συσχετισμὸ μετὰ τὸ «Κέντρο Μελετῶν καὶ Ψυχοθεραπείας Βίλχελμ Ράιχ» καὶ τὸ «Κέντρο Ἀνθρωπιστικῆς Ψυχολογίας - Ψυχοθεραπείας».

Οἱ ὁργανώσεις αὐτὲς παρουσιάζουν προγράμματα, ποὺ, ξεκινώντας ἀπὸ κάποιες μορφὲς παραδοσιακῆς ψυχολογίας, προσχωροῦν σὲ θεωρίες «προοδευτικῶν ψυχολόγων» ποὺ ἐντάσσουν τὶς ὁργανώσεις αὐτὲς στὸ χῶρο τῆς λεγομένης «ἀνθρωπιστικῆς ψυχολογίας» καὶ τῶν ψυχολατρειῶν.

Ἄς σημειωθεῖ ὅτι κορυφαῖοι τῆς «Ἀνθρωπιστικῆς ψυχολογίας» ἀπὸ Ἀγγλία καὶ Η.Π.Α. προσχώρησαν σὲ γκουρουϊστικὲς ὁργανώσεις σὰν τοῦ διαδότη «γκουρού τοῦ σέξ» Ραζνίς, ὥστε νὰ μποροῦν ἀνεξέλεγκτα νὰ πραγματοποιοῦν τὶς «ἐρευνές» τοὺς χρησιμοποιοῦντας σὰν πειραματιζόμενα τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ γκουρού, πέρα ἀπὸ κάθε δεσμευτικὴ γιὰ τοὺς ψυχολόγους δεοντολογία, μετὰ ἀποτελέσματα καταστροφικὰ γιὰ τὴν ἀνθρώπινη προσωπικότητα.

στ) Ἡ διεθνὴς ὁργάνωση «Σόκα Γκακκάι - Νιχίρεν Σοσού». Οἰκονομικοπολιτικὴ ὁργάνωση μετὰ βουδδιστικὸ θρησκευτικὸ ὑπόβαθρο, ἡ Σόκα Γκακκάι ἀπασχόλησε ἐπίσης τὸ Σεμινάριο.

Μετὰ τὴν Ἰαπωνία —ὅπου ἀριθμεῖ, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμούς της, 10.000.000 μέλη— ἡ Σόκα Γκακκάι ἐξαπλώνει τὸ οἰκονομικοπολιτικὸ δίκτυό της σ' ὅλο τὸν κόσμον, στρατολογώντας ὁπαδοὺς, τοὺς ὁποίους μπερδεύει σ' ἕναν βουδδισμό, προσαρμοσμένο στὰ μέτρα τῆς ὁργάνωσης. Στὴ Γαλλία ἡ ὁργάνωση ἀριθμεῖ 6.000 μέλη, ἐνῶ στὶς Η.Π.Α. 500.000, στὸ σύνολο τῶν 17 ἑκατομμυρίων μελῶν παγκοσμίως.

Ἐπ' ἀρχῇ ἐνδείξεις ὅτι στὴν Ἑλλάδα ἡ κίνηση

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 91 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

ὑπογεγραμμένη μετὰ τὸ τίμιο Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἔχει αἰώνια ἰσχὺ (Μάρκ. ιδ' 24). Αὐτὸς «διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενόμενον εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας» (Ἑβρ. η' 15). Ἐποὶ διὰ τῆς ὑπέρτατης λυτρωτικῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ, «κολάσεως ἀπηλλάγμεν καὶ κακίαν ἐπε-

ἔχει ἐγκαταστήσει Κέντρο ἐξοπλισμένο μετὰ ὅλα τὰ μέσα ὑψηλῆς τεχνολογίας.

ζ) «Καφὲ σχολειό, Κώστας Φωτεινός». Ἡ ὁργάνωση αὐτή, δημιούργημα τοῦ Κώστα Φωτεινοῦ, καθηγητῆ πανεπιστημίου στὸ Μόντρεαλ, παρουσιάζεται μετὰ διάφορα «μὴ κερδοσκοπικά» σωματεῖα, μετὰ στόχο τὴ «διευκόλυνση τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων», τὴν «αὐτογνωσία», τὴν «διδασκαλία μέσω τῆς ψυχαγωγίας» κ.λπ. Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν «στόχων» αὐτῶν, ὁ Κώστας Φωτεινός, ἤδη ἀπὸ τὴ δεκαετία τοῦ '70, δημιούργησε «δμάδες αὐτογνωσίας» βασιζόμενες στὴν ἀντλεριανὴ ψυχολογία, τὴν ὁποία «ἐπλούτισε» μετὰ διδασκαλίες «προοδευτικῶν ψυχολόγων» τοῦ χώρου τῆς «ἀνθρωπιστικῆς ψυχολογίας» καὶ ἀργότερα μετὰ βουδδισμό Ζέν, διαλογισμὸ Ζάξεν, Τάι - Τζι - Τσουάν, Κέντο (πολεμικὲς τέχνες τῆς Ἀνατολῆς) καὶ ἄλλες βουδδιστικὲς καὶ ἰνδουϊστικὲς πρακτικὲς.

Σήμερα, ἡ μέθοδος τοῦ Κώστα Φωτεινοῦ στηρίζεται εὐρύτατα σὲ ἕνα κράμα ἰνδουϊσμοῦ, βουδδισμοῦ καὶ «ἀνθρωπιστικῆς ψυχολογίας».

Παράλληλα, ἡ ὁργάνωση ἔχει ἐπιδοθεῖ σὲ μία προσπάθεια φθορᾶς τοῦ μοντέλου τοῦ σχολείου καὶ τῆς οἰκογενείας. Οἱ προτεινόμενες ἀπὸ τὴν ὁργάνωση λύσεις γιὰ τὴν «ἀναμόρφωσή» των, εἶναι ἀναφάρμοστες καὶ οὐτοπιστικὲς καὶ ἀποτελοῦν ὑλοποιήσεις τῶν προσωπικῶν ἀπόψεων καὶ ἀνησυχιῶν τοῦ δημιουργοῦ τοῦ συστήματος Κ. Φωτεινοῦ. Δὲν τεκμηριώνονται ἐπιστημονικά, ἐνῶ συγχρόνως ἀποτελοῦν οὐσιαστικὸ κίνδυνον γιὰ τὸ ἄτομον καὶ τὴν οἰκογένεια.

Στὰ πλαίσια τῶν προσπαθειῶν τῆς αὐτῶν, ἡ ὁργάνωση διατηρεῖ 4 κέντρα «αὐτογνωσίας» καθὼς καὶ 2 νηπιαγωγεῖα στὰ ὁποῖα ἐφαρμόζονται τὰ «προοδευτικὰ συστήματα» τοῦ Κ. Φωτεινοῦ στὰ μικρὰ παιδιὰ ποὺ οἱ ἀνυποψίαστοι γονεῖς ἐμπιστεύονται σ' αὐτό.

Ἡ ὁργάνωση κατόρθωσε ἐπίσης, μέσω Σχολικῆς Συμβούλου στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, νὰ προωθήσει

δυσάμεθα πάσαν καὶ ἀναγεννήθμεν ἄνωθεν καὶ ἀπελυσθώμεθα καὶ ἡγιασθώμεθα καὶ ἐφ' υἱοθεσίαν ἡγηθώμεθα καὶ ἐγενόμεθα ἀδελφοὶ τοῦ Μονογενοῦς καὶ συγγληρονόμοι καὶ σύσσωμοι αὐτοῦ κατέστημεν καὶ εἰς τὴν σάρκα αὐτοῦ τελοῦμεν καὶ ὡς περ σῶμα κεφαλῆ, οὕτως ἡνώμεθα» (Ἰ. Χρυσόστομος, Ὁμιλ. 10, Ρ.Γ. 60, 447).

(Τέλος)

προγράμματα «ἐπιμόρφωσης» διδασκάλων καὶ καθηγη-
τῶν τοῦ Ὑπουργείου, στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν ἐπαρχία,
πάνω στὰ συστήματα τοῦ Καφέ - σχολείου, μὲ ἀποτελέ-
σμα ἑκατοντάδες ἐκπαιδευτικοὶ νὰ «ἐπιμορφωθοῦν» πά-
νω στὰ συστήματα τῆς ὁργανώσεως. Τὰ ἀποτελέσματα
αὐτῆς τῆς «ἐπιμόρφωσης» πάνω στὰ παιδιά μας ἀνα-
μένουμε νὰ τὰ δοῦμε σύντομα.

Π ρ ο π α γ ἄ ν δ α σ τ ἂ σ χ ο λ ε ῖ α.

Γενικά, ὁργανώσεις μὲ βουδδιστική, ἰνδουϊστική
καὶ ἀποκρυφιστική ὑπόσταση, ποὺ ἔχουν διεισδύσει
δραστήρια στὸ χῶρο τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ προωθοῦν
τὰ προγράμματά τους μέσα ἀπὸ ιδιόκτητα νηπιαγω-
γεῖα, φροντιστήρια, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν δημόσια καὶ
ιδιωτική ἐκπαίδευση.

Μεταξὺ αὐτῶν, χαρακτηριστικά, ἀναφέρθηκαν:

1) Τὸ Καφέ - σχολεῖο, —ποὺ μᾶς ἀπασχόλησε
ἤδη— μὲ 2 νηπιαγωγεῖα - παιδικοὺς σταθμοὺς, στὴ
Γλυφάδα καὶ στὸ Χαλάνδρι.

2) Ὁ «Ὀμιλὸς Ὑπηρεσίας», θεοσοφική - ἀποκρυ-
φιστική ὁργάνωση. Τὸ φροντιστήριό «Πνευματικὸς Ἡ-
λῖος» ἀνήκει προφανῶς σὲ μέλη τῆς ὁργάνωσης, ὅπως
καὶ τὸ βιβλιοπωλεῖο «Τηρολήτης» καὶ «Πνευματικὸς
Ἡλῖος», ὅπου πωλοῦνται ἀποκρυφιστικά, φιλολογικὰ
καὶ ἄλλα σχολικὰ βιβλία.

3) Ἀναφέρθηκαν ἀκόμη ἐκπαιδευτικοί, στὴ δημό-
σια ἀλλὰ καὶ στὴν ιδιωτική ἐκπαίδευση, ποὺ ἀνήκουν
σὲ γκαουρουϊστικές καὶ ἀποκρυφιστικές ὁργανώσεις
—μεταξὺ αὐτῶν, θεολόγος καὶ φοιτητὴς θεολογίας—
καὶ ποὺ ἔχει δεδαιωθεῖ ἡ προσηλυτιστικὴ προσπάθεια
τὴν ὁποία καταβάλλουν στὰ πλαίσια τοῦ «ἀνοίγματος»
τοῦ ἀποκρυφισμοῦ πρὸς τὸ εὐρὺ κοινὸ —τάση ποὺ πα-
ρατηρεῖται εὐρύτατα τὴν τελευταία 10ετία— ἐν ὅψει
τῆς «Νέας Ἐποχῆς».

Ἄς σημειωθεῖ, ὅτι οἱ περιληπτικὰ ἀναφερόμενες
περιπτώσεις δὲν ἀποτελοῦν παρὰ μικρὸ δείγμα τῶν ἐ-
κατοντάδων παρόμοιων ὁργανώσεων ποὺ ὁρῶν ἀνεξέ-
λεγκτα στὴ χώρα μας, οἱ περισσότερες τῶν ὁποίων
προέρχονται ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ κίνδυνος ἀπὸ τὴ συνεργασία
ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σεμιναρίου, δια-
πιστώθηκε ἐπίσης ὅτι θρησκευτικὰ συστήματα, ξένα
πρὸς τὴν χριστιανικὴ πίστη καὶ λατρεῖα καθὼς καὶ
γκαουρουϊστικές, νεογνωστικές καὶ ἀποκρυφιστικές ὁρ-
γανώσεις μὲ διεθνή ἐξάπλωση κατευθύνουν ἀφανῶς ἁλ-
λὰ καὶ ἐμφανῶς «Εἰρηνιστικὰ κινήματα» σὲ παγκόσμιον
ἐπίπεδο καὶ ἔχουν παγιθεῖσαι κορυφαία στελέχη τῆς
χριστιανικῆς οἰκογενείας γενικώτερα.

Θὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ἡ βουδδιστικὴ συμ-

μετοχὴ στὴν «καθιέρωση τῆς εἰρήνης στὸν κόσμον» συνί-
σταται σὲ πρακτικὲς διαλογισμοὺς, ἀφοῦ κατὰ τὴν βουδ-
διστικὴ ἀντίληψη τὸ «νὰ σκέπτεσαι τὴν εἰρήνην ση-
μαίνει νὰ μάχεσαι γιὰ τὴν εἰρήνην».

Ὅπως γίνεται ἀντιληπτόν, οἱ βουδδιστικὲς αὐτὲς
καὶ ἀποκρυφιστικὲς πρακτικὲς μπορεῖ νὰ γίνονται ἀ-
ποδεκτὲς ἀπὸ τοὺς θιασῶτες τῶν ἀντιλήψεων αὐτῶν,
δὲν συμβιβάζονται ὅμως μὲ ὅσους ἀσπάζονται τὴ χρι-
στιανικὴ πίστη. Γι' αὐτό, ὅποιοσδήποτε «θρησκευτικὸς
διάλογος», πολὺ δὲ μᾶλλον ἡ συμπροσευχὴ μὲ ἀνθρώ-
πους ποὺ θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν «ἐνσάρκωση τοῦ
Θεοῦ», ὅπως ὁ Δαλάι Λάμα, οἱ ἐκάστοτε Ρήμποτε κ.ἄ.,
εἶναι ἀσυμβίβαστα μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ πιστοῦ τῆς Ἐκ-
κλησίας καὶ μάλιστα ὅταν σὲ τέτοιες ἐκδηλώσεις συμ-
μετέχουν κληρικοί, ἀκόμη καὶ ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλη-
σίας μας.

Ἰδιαίτερα, κατὰ τὴν ἀντίληψη τῶν γονέων, τῶν ὁ-
ποίων τὰ παιδιά ἔπесαν θύματα σὲ τέτοιες ὁργανώσεις,
δημιουργεῖ πικρία καὶ απογοήτευση μὴ τέτοια στάση
καὶ ἀποτελεῖ πρόκληση, ὅταν μάλιστα τέτοιες συναν-
τήσεις ἀπαθανατίζονται μὲ φωτογραφίες καὶ χρησι-
μοποιοῦνται, ὅχι μόνον στὴν προπαγάνδα ἐναντίον τῆς
Ἐκκλησίας μας (ἡ «Σκοπιὰ» δημοσίευσε φωτογραφία
Ὁρθόδοξων ἐπισκόπων μαζί μὲ μάγους τῆς Ἀφρικῆς
κ.ἄ.), ἀλλὰ καὶ γιὰ σκοποὺς προσηλυτισμοῦ ἀνύποπτων
Ὁρθόδοξων, νεαρῶν κυρίως θυμάτων, στὰ ὁποῖα ἀνα-
φέρεται ὅτι ἡ κάθε ομάδα συνεργάζεται μὲ τὴν Ὁρ-
θόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ο ἱ κ ρ α τ ι κ ο ἰ φ ο ρ ε ῖ ς.

Μὲ τὴ λήξη τοῦ Α' Σεμιναρίου Πίστεις ὑπογραμι-
μίστηκε ἡ μεγάλῃ εὐθύνη γιὰ τὴν ἐνημέρωση τῶν ἁρ-
μοδίων κρατικῶν φορέων καὶ ιδιωτικῶν ἰδρυμάτων γιὰ
τὸν κίνδυνο νὰ συνδεθεῖ τὸ ὄνομά τους μὲ ομάδες ποὺ
ἐντάσσονται στὶς γκαουρουϊστικές, νεογνωστικές καὶ ἀ-
ποκρυφιστικὲς ὁργανώσεις καὶ στὶς ψυχολατρεῖες, πρᾶ-
γμα ποὺ οἱ ὁργανώσεις αὐτὲς προσπαθοῦν μετὰ μανίας
νὰ ἐπιτύχουν, προκειμένου νὰ νομιμοποιήσουν τὰ προ-
γράμματα καὶ τίς διδασκαλίας τους καὶ ἔτσι νὰ μπο-
ρέσουν ἀνώδυνα νὰ παγιθεῖσουν ἀνυποψίαστα θύματα,
ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὴν πρόσφατη χορήγηση τοῦ Στα-
δίου Εἰρήνης καὶ Φιλίας γιὰ τὸ συνέδριο τῶν Χιλια-
στῶν.

Παρόμοιες παραχωρήσεις κρατικῶν φορέων ὀφεί-
λονται, στὴν καλύτερη περίπτωση, σὲ ἄγνοια καὶ κυ-
ρίως σὸ ὅτι θεωροῦνται τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα δη-
μιουργοῦν οἱ ὁργανώσεις αὐτὲς στὴ χώρα μας, ἀποκλει-
στικῶς θρησκευτικά. Ἔτσι ὁ χειρισμὸς αὐτῶν τῶν θε-
μάτων ἀφήνει τελείως ἀκάλυπτη τὴν Ἐκκλησίαν μας
στὴν περίπτωσιν ποὺ θὰ ἐκδηλωθοῦν «ἀντιδράσεις»,
ὅταν οἱ ομάδες αὐτὲς, μὲ τίς ἄριστα ὁργανωμένους Δη-

μόσιες σχέσεις, «συγκινήσουν» την παγκόσμια κοινή γνώμη και άσκηθεί πίεση για την εξουδετέρωση της «μιασματοξίας» της Ορθόδοξης Έκκλησίας, που θέλει, δήθεν, να επαναφέρει τον «μεσαίωνα», ενώ το Κράτος παρουσιάζεται «άνεγκικο» και ότι προσφέρει «ίστη μεταχείριση» προς όλους.

Μήνυμα προς τους γονείς.

Το «Α' Σεμινάριο Πίστωσης» της ΠΕΓ εξέδωσε το ακόλουθο μήνυμα προς τους γονείς:

Τον τελευταίο καιρό άκρατες αιρέσεις, παραθρησκευτικές οργανώσεις και ψυχολατρείες παρουσιάζονται στη χώρα μας με το προσώπειο «προσφοράς υπηρεσιών» σε γονείς και νέα παιδιά προσφέρουν σεμινάρια για «ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού», για «διεύρυνση της συνειδήσεως», οργανώνουν νηπιαγωγεία και παιδικούς σταθμούς, υπόσχονται «καταπληκτικά» αποτελέσματα στις πανελλήνιες εξετάσεις, με «νέες επαναστατικές μεθόδους» και πετυχαίνουν συμπαράσταση από έπιστήμους κρατικούς και κοινωνικούς φορείς, ή ακόμη και από νεανικές οργανώσεις με παράδοση και κύρος.

Τα μέλη του «Α' Σεμιναρίου Πίστωσης» της «Πανελληνίου Ένώσεως Γονέων δια την προστασίαν της Οικογενείας και του Άτόμου», που πραγματοποιείται στο Μοναστήρι της Σκαφιδιάς της Ήλειας (25 - 31.8.88) διαπιστώνουν με μεγάλη ανησυχία πως πρόκειται για δραστηριότητες που προγραμματίζονται στα διεθνή κέντρα αυτών των οργανώσεων και αποτελούν παγίδα και απειλή για νεαρά άτομα, για τις οικογένειές τους και για ολόκληρη την κοινωνία. Ειδική Έπιτροπή του Σεμιναρίου μελετά με προσοχή κείμενα «Συλλόγων Πρωτοβουλίας Γονέων» του εξωτερικού που αναφέρονται σ' αυτό το θέμα, ιδιαίτερα το κείμενο «Μέτρο έρευνας για εισερχομένους» του «Συλλόγου Πρωτοβουλίας του Βερολίνου», που συντάχθηκε από ειδική ομάδα ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών, γονέων και πρώην θυμάτων, και προσδιορίζει κατάλογο βασικών γνωρισμάτων, τα οποία χαρακτηρίζουν τις ψυχολατρείες, ολοκληρωτικές αιρέσεις και παραθρησκευτικές οργανώσεις. Μετά από συζήτηση στην ολομέλεια του Σεμιναρίου, διατυπώθηκαν ως εξής τα χαρακτηριστικά αυτά:

1) Στην αρχή της επαφής με μία από τις ομάδες αυτές προγραμματίζεται για το υποψήφιο θύμα ή «εμπειρία - κλειδί», που ανοίγει μια «νέα όψη» στη θεώρηση του κόσμου.

2) Η νέα αυτή θεώρηση φαίνεται καταπληκτική και δίδει την εντύπωση ότι εξηγεί κάθε πρόβλημα στον κόσμο.

3) Η ομάδα δίδει την εντύπωση ότι προσφέρει όλα εκείνα, «που μέχρι τώρα αναζητούσες, χωρίς να

τα βρεις».

4) Η ομάδα έχει ένα Δάσκαλο, κάποιον που τα σκέπτεται όλα από πριν, κάποιον φύρερ, που «γνωρίζει ολόκληρη την αλήθεια».

5) Η ομάδα ισχυρίζεται πως αποτελεί την έλίτ· ο έξω κόσμος είναι άρρωστος ή προορισμένος για καταστροφή, εκτός εάν ζητήσει τη «σωτήρια συνταγή» της ομάδας.

6) Η ομάδα απορρίπτει την αναγνωρισμένη επιστήμη και ισχυρίζεται ότι η διδασκαλία της είναι ή μοναδική «γνήσια επιστήμη».

7) Η ομάδα απορρίπτει τη λογική σκέψη, το «MIND», το μυαλό ή κάθε τι το διανοητικό και ισχυρίζεται ότι στηρίζει τη συνταγή της «στην πηγή», στην «προσωπική εμπειρία».

8) Κριτική έναντιον της ομάδας και απόρριψή της από μέρους εκείνων που βρίσκονται έξω από αυτήν, εκλαμβάνεται για απόδειξη πως ή ομάδα έχει δίκαιο, γιατί πίσω από την κριτική κρύβεται ή «άγνοια».

9) Η ομάδα απαιτεί την εγκατάλειψη της οικογενείας ή του (της) συντρόφου στην περίπτωση που δέν «συνεργάζονται», γιατί ο «ιερός σκοπός» της σωτηρίας του κόσμου βρίσκεται πάνω από κάθε τι άλλο.

10) Η ομάδα αποκόπτεται από το περιβάλλον, με ιδιαίτερη ένδυμασία ή με κανόνες διατροφής, με ιδιαίτερη «γλώσσα», με ρύθμιση των διαπροσωπικών σχέσεων βάσει των «ήθικών κανόνων» του Δασκάλου.

11) Η ομάδα σταδιακά απαιτεί να της προσφερθεί ολόκληρος ο έλεύθερος χρόνος.

12) «Πρέπει να γίνεις μέλος της ομάδας, αν είναι δυνατόν άμέσως, σήμερα».

Αν μερικά από τα χαρακτηριστικά αυτά υπάρχουν σε κάποια ομάδα, με την οποία ήλθε σε επαφή νεαρό άτομο, υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να πρόκειται για παγίδα μιας ολοκληρωτικής παραθρησκευτικής ομάδας ή ψυχολατρείας.

Η «Πανελλήνιος Ένωσις Γονέων δια την Προστασίαν της Οικογενείας και του Άτόμου», που είναι ο μόνος παγκόσμιος ανεγνωρισμένος φορέας «αυτοδοθηθείας» γονέων για την προστασία της οικογενείας και του ατόμου, από εξαρτήσεις εκ μέρους ολοκληρωτικών παραθρησκευτικών οργανώσεων, κάνει έκκληση στους γονείς που έχουν τέτοια προβλήματα, να βοηθήσουν ποικιλότροπα για καλύτερη οργάνωση του συμβουλευτικού σταθμού της ΠΕΓ, για την ενημέρωση των Αρχών και του κοινού και παρακαλεί τους άρμοδιους κρατικούς, εκκλησιαστικούς, κοινωνικούς και ιδιωτικούς φορείς να της συμπαράσταντο στο έργο της.

Για το προεδρείο του Σεμιναρίου
Γιάννης Μηλιώνης.

ΟΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ένα σημαντικό και άθόρυβο έργο του Γραφείου Έξωτερικῆς Ίεραποστολῆς

Του κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Π. ΔΕΚΚΟΥ

Μία, από τις ελάχιστα γνωστές, αλλά πολύ σημαντική, πτυχή του έργου της Έξωτερικῆς Ίεραποστολῆς της Εκκλησίας μας είναι οι ξενόγλωσσες εκδόσεις του αρμοδίου Γραφείου της Αποστολικῆς Διακονίας, που γίνονται με την πολύτιμη συνεργασία του Ίεραποστολικού Κέντρου «Πορευθέντες». Και είναι πολύτιμη, γιατί το βιβλίο συμβάλλει αποφασιστικά στην κατανόηση, ἐμδάρθωση και ἐμπέδωση της Ὁρθόδοξης Διδαχῆς ἀπὸ τοὺς νεοφώτιστους χριστιανούς, όταν είναι γραμμένο στη μητρικὴ ἢ τὴν ὁμιλούμενη ἀπὸ αὐτοὺς γλώσσα. Ἐξ ἄλλου, οἱ ξενόγλωσσες ἐκδόσεις ἀποδείχθηκαν πολύτιμα «ἐργαλεῖα» στὰ χέρια τῶν Ίεραποστόλων καὶ τῶν ἱθαγενῶν Κληρικῶν.

Βιβλία, φυλλάδια, ἡμερολόγια κ.λπ. κυκλοφοροῦν τὰ τελευταία χρόνια, μετὰ τὴν φροντίδα τοῦ Γραφείου Έξωτερικῆς Ίεραποστολῆς της Αποστολικῆς Διακονίας, στὴν Ἀγγλικὴ καὶ Γαλλικὴ γλώσσα, γιὰ τὶς ἀντίστοιχες ἀγγλόφωνες καὶ γαλλόφωνες περιοχές της Ἀφρικῆς, στὴν Κορεατικὴ καὶ στὶς ἀφρικανικὲς γλώσσες Σουαχίλι, Igbo, Λουγκάντα, Κικούγιου, Λούο καὶ Λούχια.

Σύμφωνα με στοιχεῖα ποὺ μᾶς παρεχώρησε τὸ Γραφεῖο Έξωτερικῆς Ίεραποστολῆς ἔχουν ἐκδοθεῖ μέχρι σήμερα τὰ ἐπόμενα:

ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ

Κ α τ ἡ χ ἡ σ η, γιὰ τὶς ἀγγλόφωνες χώρες της Ίεραποστολῆς, σὲ 6 τόμους:

1. WE LIVE IN GOD'S WORLD (= Ζοῦμε στὸν κόσμο ποὺ δημιούργησε ὁ Θεός).

Εἰσαγωγή τῶν μικρῶν παιδιῶν στὴ ζωὴ της Εκκλησίας, μετὰ διηγήσεις ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή καὶ τὴ λειτουργικὴ πράξη της Εκκλησίας.

2. THE WAY TO GOD (= Ὁ δρόμος πρὸς τὸν Θεό).

Διηγήσεις ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰ θαύματά Του κ.λπ.

3. WE WORSHIP GOD (= Λατρεία τοῦ Θεοῦ).

Εἰσαγωγή τοῦ παιδοῦ στὴν Ὁρθόδοξη Λατρεία, μετὰ ἀγιογραφικὲς διηγήσεις καὶ ἀνάλυση της Θείας Λειτουργίας.

4. JESUS CHRIST OUR SAVIOUR (= Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Λυτρωτὴς μας).

Παρουσιάζεται τὸ λυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Ἰησοῦ. Ἀπευθύνεται στὰ μεγαλύτερα παιδιά καὶ τοὺς νέους.

5. MEMBERS OF THE CHURCH FAMILY (= Μέλη της Εκκλησίας).

Τὰ ἅγια Μυστήρια της Εκκλησίας μας (γιὰ νέους καὶ ἐνήλικες).

6. THE CHURCH LITURGICAL YEAR (= Ὁ λειτουργικὸς χρόνος).

Οἱ μεγάλες ἑορτὲς της Εκκλησίας μας. Λειτουργικὸς κύκλος ἡμέρας καὶ ἑβδομάδος. Λατρευτικὲς περὶοδοὶ τοῦ ἔτους.

Ἐπίσης: Ἡ μ ε ρ ο λ ό γ ι ο (τσέπη) της Ἱ. Μητροπόλεως Ἀκκρας (Δυτικῆς Ἀφρικῆς), με πληροφορίες γιὰ τὴ διάρθρωσή της καὶ ἐνδιαφέρουσα ὕλη ἀναφερόμενη σὲ κάποιο σημαντικό πάντοτε θέμα. Χρησιμοποιεῖται στὶς ἀγγλόφωνες χώρες της Δυτ. Ἀφρικῆς.

Ἀπὸ τὴ σειρά «Ἡ Ἀγία Γραφή, γιὰ σὰς παιδιά» τὰ τεύχη:

α. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου.

β. Ὁ πύργος της Βαβέλ.

γ. Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε.

δ. Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ.

ε. Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ.

στ. Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ.

ΣΕ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

1. Σ ο υ α χ ί λ ι :

α. Ἡμερολόγιο, μετὰ τὸ τυπικὸ τῶν Ἀκολουθιῶν καὶ τὸ Ἀγιολόγιο τοῦ ἔτους, γιὰ τοὺς Κληρικοὺς ποὺ ὁμιλοῦν τὴ γλώσσα αὐτή.

β. Θεία Λειτουργία

γ. Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ.

δ. Μεγάλῃ Ἑβδομάδι.

ε. Τυπικὰ τοῦ Ὁρθρου.

στ. Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ.

Γιὰ τοὺς πιστοὺς στὴν Κένυα, Τανζανία καὶ μὲς περιοχῆς τοῦ Ζαῖρ.

2. Γ λ ὡ σ σ α I g b o.

Θεία Λειτουργία, γιὰ τοὺς πιστοὺς της φυλῆς Igbo (Νιγηρία).

Η ΜΟΝΑΔΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΕΣΙΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Τοῦ κ. ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ

θεολόγου - καθηγητοῦ

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ Του ἔργου καὶ τῆς ὑπερτάτης θυσίας Του κατέστη ὁ μοναδικὸς καὶ αἰώνιος λυτρωτὴς τοῦ κόσμου. Ἀκόμα καὶ μετὰ τὴν ἀνάληψή Του στοὺς οὐρανοὺς συνεχίζει ὡς μεσίτης (Α' Τιμ. θ' 5) μεταξύ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων νὰ γεφυρώνει τὸ μέγα χάσμα (Λουκ. ιστ' 26) ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὰ δύο μέρη. Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ εἶναι θεμελιωμένη στὴν Ἀγία Γραφή καὶ στὴν Ἱερὰ Παράδοση καὶ ἀποτελεῖ βασικὴ πίστις τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας.

Διάφοροι, ὅμως, αἵρετικοί, κυρίως προτεστάντες, κατηγοροῦν, μέσῳ τῶν ἐντύπων τους, τὴν Ἐκκλησίαν μας ὅτι δῆθεν ἐγκατέλειψε τὴν ἀγιογραφικὴ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀκολουθεῖ «ἀνθρώπινες ἀντιγραφικὲς παραδόσεις». Μία ἀπὸ τίς βασικὲς κατηγορίες ποὺ καταλογίζουν στὴν Ὁρθόδοξίαν εἶναι ἡ ὑποκατάσταση ἢ καὶ ἀντικατάσταση τῆς μεσιτικῆς ιδιότητος τοῦ Κυρίου μὲ τίς πρεσβείες τῶν ἁγίων, τοὺς ὁποίους μάλιστα ἀποκαλοῦν «νεκρούς»!

Δυστυχῶς, ἀπ' ὅ,τι γνωρίζω, δὲ συντάχθηκε ἀπὸ ὀρθόδοξου πλευρᾶς, καμιά συστηματικὴ μελέτη γιὰ τὸ σοβαρὸ αὐτὸ θέμα, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς ἀποστομωτικὴ ἀπολογητικὴ ἀπάντηση πρὸς τοὺς αἵρετικούς προτεστάντες, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὡς πόνημα ποιμαντικῆς οἰκοδομῆς, γιὰ

τοὺς μὴ ἔχοντας θεολογικὴ παιδεία πιστοὺς. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο θεώρησα σκόπιμο νὰ παραθέσω στὴν ἐργασία μου αὐτὴ λίγα στοιχεῖα γιὰ τὸ ὄντως μεγάλο αὐτὸ θέμα ὡς ἐλάχιστη συμβολὴ στὴν ἀντιαιρετικὴ καὶ ποιμαντικὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Α'. Ἡ ἐννοία τῆς μεσιτείας στὶς προχριστιανικὲς θρησκείες.

Μία λεπτομερὴς μελέτη τῆς ἱστορίας τῶν θρησκειῶν ἀποδεικνύει πὺς ὅλες οἱ θρησκείες τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια κύρια ἐπιδιώξῃ τους εἶχαν τὴν προσπάθεια νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ τὸ θεῖο. Ἐπειδὴ ἦταν ἔντονη ἡ συναίσθησις πὺς κάποιος μεγάλο χάσμα χωρίζει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ Θεό, ἀναζητήθηκε καὶ ἐφευρέθηκε ὁ μεσίτης, ὁ ὁποῖος ἴσχυε ὡς μεσάζων, ὡς μέσον ἐπικοινωνίας μεταξύ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Ἔτσι στοὺς ἀρχαίους λαοὺς τὸ πρόσωπο ποὺ ἀσχοῦσε τὴ μεσιτεία αὐτή, κατεῖχε σπουδαία θέση στὴ θρησκεία καὶ τὴν κοινωνία καὶ ἐπηρέαζε ἀποφασιστικὰ τὴ θρησκευτικὴ, πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τῶν ὁμοπίστων του. Ὁ διδλικὸς θεολόγος ANDRE ALFONSE VIARD τονίζει πὺς «οἱ ἀρχαῖες μὴ διδλικὲς θρησκείες τοποθετοῦσαν, ἀνάμεσα στὴν ἀνθρωπότητα καὶ στοὺς ὑπέρτατους θεοὺς, ποὺ δὲν ἦταν πραγματικὰ ὑπερ-

3. Λ ο υ γ κ ά ν τ α.

α. Θεία Λειτουργία.

β. Ἡ ζωὴ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου.

Γιὰ τοὺς πιστοὺς τῆς φυλῆς Λουγκάντα (Οὐγκάντα).

4. Κ ι κ ο ύ γ ι ο υ.

α. Θεία Λειτουργία.

β. Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ.

Γιὰ τοὺς πιστοὺς τῆς φυλῆς Κικούγιου (Κένυα).

5. Λ ο ὄ ο.

Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ.

6. Λ ο ὄ χ ι α.

Μικρὸ Προσευχητάριο.

Γιὰ τοὺς πιστοὺς τῆς φυλῆς Λούχια (Οὐγκάντα).

ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΚΗ

α. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου.

β. Ὁ πύργος τῆς Βαβέλ.

γ. Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε.

δ. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ.

ε. Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ.

ΣΤΗΝ ΚΟΡΕΑΤΙΚΗ

α. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου.

β. Ὁ πύργος τῆς Βαβέλ.

γ. Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε.

δ. Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ.

ε. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ.

στ. Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ.

Συνεργάτες τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς καὶ τοῦ Διορθόδοξου Ἱεραποστολικοῦ Κέντρου «Πορευθέντες» ποὺ προσφέρουν τίς ὑπηρεσίας τους στὸν τόμῳ αὐτὸν εἶναι:

Ἡ Κα Ἀργυρῶ Κοντογιώργη, θεολόγος - ἀφρικανολόγος ποὺ ἔχει τὴν ἐπιστάσιαν τῶν ἐκδόσεων, συνεργαζομένη μὲ Ἐπιτροπὲς ἀφρικανῶν ἀπὸ τίς ἀντίστοιχες φυλές, ἐνῶ στὸ τεχνικὸ μέρος βοηθοῦν οἱ κυρίες Ἀνθή Κωνσταντινίδου, θεολόγος - νομικὸς καὶ Σωτηρία Δογάνη, ἐκπαιδευτικὸς.

δατικοί, μιὰ σειρά από δευτερεύουσες θεότητες ή πνεύματα, και έπειτα ανθρώπους (βασιλεις, ιερείς κ.λπ.), που ήταν λίγο πολύ μεσίτες ή μεσολαθητές» (Λεξικό Βιβλικής Θεολογίας, Αθήνα 1980, στ. 643). Μια σαφή εικόνα αυτών μπορούμε να έχουμε και σήμερα μελετώντας τις θρησκείες των πρωτογόνων φυλών της Αφρικής, Αυστραλίας, Πολυνησίας κ.ά.

Στους Έβραίους ή έγγονα της μεσιτείας ήταν συνδεμένη με τη διδασκαλία της Παλαιάς Διαθήκης και συγκεκριμένα με τη διατεταραγμένη σχέση ανθρώπου και Θεού. Ο άνθρωπος ως το έκλεκτοτερο δημιουργήμα του Θεού, πλάστηκε έτσι ώστε να έχει άμिशή σχέση και επαφή με το Δημιουργό του (Γεν. 6' και 7' κεφ.). Το τραγικό όμως γεγονός της πτώσεως, το τραγικότερο στην ανθρώπινη ιστορία, ή έλευθερη δηλ. έκλογή του ανθρώπου να γίνει φορέας του κακού και της άμαρτίας, διατάραξε σοβαρά την άρμονική σχέση Θεού και ανθρώπου, και αλλοίωσε ριζικά την αγαθή φύση του δευτέρου. «Η αλλοτρίωση του ανθρώπου ήνοιξε χάσμα μέγα (Λουκ. ιστ' 26) μεταξύ Θεού και ανθρώπου. Επιχειρήσας ο άνθρωπος να γίνει Θεός, κατέστη έχθρός του Θεού και υπετάγη εις τον θάνατον» (Γ. Γαλίτη, Έρμηνευτικά της Κ.Δ., Θεσ/νίκη 1982, σελ. 335). Παρ' όλα αυτά όμως ο φιλόανθρωπος Θεός ανέλαβε μονομερώς την υποχρέωση να λυτρώσει τον άνθρωπο. Εύθως άμέσως μετά την πτώση του, του υποσχέθηκε πως σε μελλοντικούς χρόνους θα στείλει το Λυτρωτή, το μέγα Γεφυροποιό, το μοναδικό μεσίτη, το «Σπέρμα της Γυναίκης» (Γεν. 7' 17), για να γίνει ο ίδιος ο έπανασυνθετικός κρίκος της σχέσεως Θεού και ανθρώπου και ο κρατικός νικητής του κακού και του θανάτου.

Στη μακραίωνη ιστορία του «περιουσίου λαού» και έν άναμινή της έλεύσεως του μεγάλου Μεσίτη, άνεδείχθηκαν κατά καιρούς πολλά ιερά πρόσωπα σε μεσίτες του λαού προς τον άπόλυτα υπερβατικό Γιαχβέ, έχοντας όμως όλοι τους τη συνείδηση ότι είναι τύποι και προσεικονίσεις του άναμειομένου Μεσίτη. «Οι μεσίτες αυτοί που ο Θεός άναδεικνύει προπαρασκευάζουν και προτυπώνουν την έλευση ενός Μεσίτη, που θα είναι κι αυτός, όπως ο Γιαχβέ, Μοναδικός» (Α. Α. Viard, όπ. άν. στ. 644).

Πρώτος μεσίτης αναφέρεται ο πατριάρχης Αβραάμ, ο όποιος υπήρξε ιδιαίτερα έκλεκτός του Θεού και κατ' έξοχήν όργανό Του για την πραγμάτωση του σχεδίου της σωτηρίας του κόσμου. Ο μεγάλος αυτός άνδρας στην προσωπική του επαφή με τον Τριαδικό Θεό (Γεν. ιη' 13) κατέστη γενάρχη πολυαρίθμου λαού, με την υπόσχεση ότι έν αύτῃ «ένευλογηθήσονται πάσαι αί φυλαί της γής» (Γεν. ιθ' 3). Κατόπιν ο

Μωσής, ο όποιος έκλήθη από το Γιαχβέ να γίνει κι αυτός όργανο του σχεδίου της σωτηρίας, καθιστώντας τον έλευθερωτή του Ισραήλ. Μέσω αυτού συνήφθη ή Διαθήκη του λαού Ισραήλ και του Θεού. Αυτός στάθηκε άνάμεσα στο λαό και το Θεό. Επίσης έδωσε το Νόμο στο λαό και καθιέρωσε έπακριδώς τη λατρεία. Αναφέρεται ρητά ως μεσίτης (Γαλ. 7' 19) με την ευρεία έννοια δέβαια. Έστερα οι Προφήτες, οι όποιοι άναδείχτηκαν πολλές φορές μεσίτες του θελήματος του Θεού. Αυτοί μετέφεραν το θέλημα και το λόγο του Θεού στο λαό (πρβλ. τάδε λέγει Κύριος). Ακόμα προσεύχονταν για το λαό και Του μετέφεραν τά προβλήματά του (Α' Βασιλ. 5' 7-12, ιθ' 19-23, Αμώς 5' 1-6, Ίερ. ιε' 11 κ.λπ.). Όλοι επίσης οι προφήτες άνήγγειλαν την έλευση του μεγάλου και πραγματικού Μεσίτη, ο Όποιος θα άσκήσει άποτελεσματική και αιώνια μεσιτεία άνάμεσα στο Θεό και τους ανθρώπους. (Ήσ. ιθ' 1, ιθ' 6, ιθ' 5-6, ιθ' 14, ιθ' 12). Η αυτοπροσφορά της ζωής Του ως θυσία ίλασμού θα Τόν καστήσει αιώνα ιερέα - μεσίτη (Ήσ. ιθ' 10). Ός δέ ο «Γιός του ανθρώπου» θα άντιπροσωπεύει «το λαό των άγίων», τον όποιο θα οδηγήσει άσφαλώς στη νίκη κατά του κακού, και στη Βασιλεία του Γιαχβέ (Δαν. 5' 13-27).

Το κύριο, όμως, μεσιτικό έργο στην Ιουδαϊκή θρησκεία είχε έπωμισθεί ή λευιτική ιερωσύνη (Αριθμ. στ' 24-27). Αυτή υπήρξε εικόνα και τύπος της άρχιερατικής μεσιτείας του Χριστού. Οι ιερείς άποκαλούνται από τον προφήτη Μαλαχία «άγγελοι του Θεού» (6' 7), οι όποιοι διαβίβαζαν το θέλημα του Θεού στο λαό. Ιδιαίτερα ο Αρχιερέας ή Μέγας Ίερέας (cohen gadol), όπως αναφέρει ο άείμνηστος καθηγητής Β. Βέλλας, «έχαρκτηριζέτο ως ο hakkohen hamashiah (= ο ιερέας ο κεραισμένος)» (Β. Βέλλας, Έβραϊκή Αρχαιολογία, Αθήνα 1980, σελ. 171). Ιστατο δέ μεταξύ του Θεού και του λαού και προσέφερε θυσίες υπέρ των άμαρτιών του λαού. Κατά την ήμέρα της εορτής του Έξιλασμού ράντιζε με το αίμα του έσφαγμένου ιερείου το λαό για έξιλέωση και κάθαρση (Λευιτ. κεφ. ιστ'). Κατόπιν «έθετε τάς χείρας επί της κεφαλής του έτέρου (του άποδιοπμπαίου) τράγου και έξώμολογείτο κατά γενικών τρόπον τάς άμαρτίας του λαού. Η έπίθεσις των χειρών άπετέλει το όρατόν σημείον της μεταβάσεως των άμαρτιών» (Αυτόθι, σελ. 204).

Β'. Η αιώνια και μοναδική μεσιτεία του Ίησοϋ Χριστού.

Η Ένανθρώπιση του Θεού Λόγου, το επί γής άπολυτρωτικό Του έργο και κυρίως ή σύναψη της Νέας Διαθήκης (Λουκ. ιθ' 20) διά του τιμίου αίματός Του

στήν υπέρτατη θυσία τοῦ Γολγοθᾶ, κατήγγησε κάθε σκιδώδη, τυπική καὶ χωρὶς ἀποτελεσματικότητά ἐνέργεια τοῦ παρελθόντος. Ἐνοιξέ διαπλάτα τὸ δρόμο τῆς πραγματικῆς σωτηρίας γιὰ τοὺς πιστοὺς Του καὶ ἐπανασύνδεσε διὰ τοῦ Θεανδρικοῦ Του Προσώπου τὴ διακεκομμένη ἀπὸ τὴν πτώση καὶ τὴν ἁμαρτία σχέση Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου (Λουκ. α' 16, Πράξ. θ' 35, Β' Κορ. γ' 16, Α' Πέτρ. β' 25, Κλήμ. Ἀλεξ. Παιδ. 3,1, Migne P.G. 8, 556, Κυριλ. Ἀλεξ., Migne P.G. 74,700, M. Ἀθαν. Λόγ. 2,59, Migne P.G. 26, 272). «Ὁ ἄνθρωπος, παρατηρεῖ ὁ κατήγγητής Γ. Γαλιίτης, ἔπρεπε νὰ ἀνεύρη τὴν ἀρχαίαν μακαριότητα, νὰ ἐπαναχθῇ εἰς τὸ καθ' ὁμοίωσιν καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἁλλοτρίου. Ἐπρεπε νὰ ἐνωθοῦν τὰ διεστῶτα, πρὸς τοῦτο ἐχρειάζετο ὁ Μεσίτης. Καὶ ὁ Μεσίτης εἶναι ὁ Χριστὸς (Α' Τιμ. β' 5, Ἑβρ. γ' 6, θ' 15, ιβ' 24), (Γ. Γαλιίτη, ὕπου ἀνωτ. σελ. 335).

Ἡ μεσιτεία τῆς Π.Δ. διὰ τῆς λευϊτικῆς ἱερωσύνης καὶ τῶν θυσιῶν, «αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελθεῖν ἁμαρτίας» (Ἑβρ. θ' 28), ἀπεδείχθη ἀνεπαρκῆς καὶ πράσκαυρη, γιὰτὶ ἀσκειτο ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ὑπόκειντο στὴν ἁμαρτία καὶ τῇ φθορά. Ἀντίθετα ὁ Μεσίτης τῆς Κ.Δ. εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, «ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί» (Φιλ. β' 8), «κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος» (Ἑβρ. β' 14), «ἐγένεν ἄνθρωπος» (Α' Τιμ. β' 5). Εἶναι Αὐτὸς ὁ ὁποῖος «οὐκ ἐποίησεν ἀνομία, οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. β' 22) καὶ «ὡς ἄμιμος καὶ ἄσπιλος ἁμνός» (Α' Πέτρ. α' 19, Ἰωάν. α' 29) διήγε τὴν ἐπὶ γῆς ζωὴ Του. Τέλος «γενόμενος ὑπὸς νόμον μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» (Φιλ. β' 8) κατέστη διὰ τῆς ὑπερτάτης Θυσίας Του «ἰλασμός περὶ ἁμαρτιῶν ἡμῶν» (Α' Ἰωάν. β' 2, ζ' 10, Ἑβρ. β' 17) καὶ ἅπαξ διὰ παντὸς «προσή-

λωσε τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν εἰς τὸ ξύλον» (Α' Πέτρ. β' 24). Ἔτσι «προέθετο... ἰλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αἵματι Αὐτοῦ» (Ρωμ. γ' 25), «χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα· ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτῷ τῷ σταυρῷ» (Κολ. β' 13). Ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ θάνατος νικήθηκαν, καὶ τὸ χάσμα ἀνάμεσα στὸ Θεὸ καὶ τὸν ἄνθρωπο γεφυρώθηκε «χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἰλαστήριον» (Ρωμ. γ' 24, Κυριλ. Ἀλεξ. Migne P.G. 33, 411).

Ὁ Χριστὸς λοιπὸν ὡς «σπέρμα Ἀβραάμ» εἶναι ἡ εὐλογία ὅλων τῶν λαῶν (Γεν. ιβ' 3, Ρωμ. δ' 16) καὶ ὡς νέος Μωσῆς ὁδηγεῖ τὸ λαὸ σὲ μιὰ νέα ἐξοδο ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας, ὡς ἀρχηγὸς τοῦ νέου λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ὡς Μεσίτης αἰώνιος τῆς Νέας Διαθήκης (Ἑβρ. θ' 15, ιβ' 24). Καὶ ὅπως ὑπάρχει «εἰς Θεός» ἔτσι ὑπάρχει καὶ «εἰς Μεσίτης» (Α' Τιμ. β' 5) τῆς αἰώνιας Διαθήκης. «Στὴν Κ.Δ., ὑπογραμμίζει ὁ Α. Α. Viard, ἡ καταλλαγὴ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἐκπληρώνεται διὰ τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Λόγος ποὺ ἐγένεε σὰρκα, ὁ Ἰησοῦς, μπορεῖ πράγματι νὰ μιλάει καὶ νὰ ἐνεργεῖ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ καὶ ταυτόχρονα ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν ἀνθρώπων. Γιὰ πρώτη καὶ μοναδικὴ φορά ἀξίζει κάποιος πλήρους, καὶ μὲ τὴν πρὸ αὐστηρῆ σημασίας τῆς λέξεως, τὸν τίτλο τοῦ μεσίτου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων» (Α' Τιμ. β' 5) (Α. Α. Viard, ὅπ. ἀνωτ. σελ. 644).

Στὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὴν πλέον θαυματοχάστη θεολογικὴ σκέψη τοῦ ἀπ. Παύλου, τονίζεται μὲ ἐμφαση ἡ κατάλυση τῶν ἀναποτελεσματικῶν μεσιτειῶν τῆς Π.Δ. καὶ ἡ σύναψη τῆς Νέας Διαθήκης πάνω στὴ Θυσία καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς πράξη μοναδικῆς, υπέρτατης καὶ ἀνεπανάληπτης ἱεουργίας. «Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτων, τοῦτ' ἔστι οὐ ταύτην τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰώνιαν λύτρωσιν εὐράμενος... Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως, θανάτου γενόμενος εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραδόσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς οὐρανίου κληρονομίας» (Ἑβρ. θ' 11-15). Ἔτσι, σύμφωνα μὲ τὸν ἀείμνηστο κατήγγητή Π. Τρεμπέλα, «ἀντιθέτως πρὸς τὸν ἀρχιερεὰ τῆς Π.Δ., τυπικῶς καὶ συμβολικῶς, ἄλλοτε ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰσέρχομένου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὁ μέγας ἀρχιερεὺς (ὁ Χριστὸς) ... ἐξασφαλίζει ἡμᾶς τὴν συγχώρησιν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος» (Π. Τρεμπέλα, Δογματικὴ, τόμ. 2, σελ. 187). Καὶ

Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας)

Ἔνα βιβλίον ποὺ βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνειδητοποιήσει τὴ διακονικὴ, μαρτυρικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, ποὺ ἡ πνευματικὴ σύγχυση αὐξάνει ἐπικίνδυνα καὶ ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὄλο καὶ πρὸ δυσδιάκριτη.

Γράψατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιού 1,
115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσανίου 2, Πλατ. Κλαυθμῶνος, τηλ. 322.8637.

καταλήγει ο ιερὸς συγγραφέας τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς, «ἐχόντες οὖν ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ» (Ἑβρ. ι' 19).

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς λοιπὸν εἶναι ὁ μοναδικὸς σωτήρας καὶ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, «δι' οὗ καὶ μόνον ἡξιώθησαν οἱ ἄνθρωποι τῆς σωτηρίας. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ αἰώνιος μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων» (Ν. Μητσόπουλου, Θέματα Ὁρθόδοξου Δογματικῆς Θεολογίας, Ἀθήναι 1984, σ. 364). Εἶναι ὁ μοναδικὸς ἱεουργός, ὁ ὁποῖος προσέφερε τὸν ἑαυτὸν Του θυσία εὐάρεστη στὸ Θεό, μὲ αἰώνια λυτρωτικὴ καὶ μεσιτικὴ ἰσχύ, καὶ ἡ μοναδικὴ ὁδὸς ἡ ὁποία ἄγει ἀσφαλῶς πρὸς τὴ θέωση. Κατὰ συνέπεια κανένας ἄνθρωπος ἢ ἄγγελος δὲν θὰ μπορούσε νὰ οἰκαιοποιηθεῖ αὐτὴ τὴ μοναδικότητα τοῦ Κυρίου. Κάθε ἀπόπειρα τέτοια ἀπὸ διαφορῶς «ψευδαδελφούς» αἱρετικούς εἶναι καταδικασμένη ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησίαν μας.

Ὁ Χριστὸς ὅμως συνεχίζει καὶ μετὰ τὴν ἀγία Του ἀνάληψη στοὺς οὐρανούς τὸ σωτήριον ἔργον Του. Τὸ ἐπὶ γῆς ἔργον τῆς σωτηρίας κατέλιπε στὸν Παράκλητο, ὡς ἀρωγὸ τοῦ στρατευομένου μέρους τῆς Ἐκκλησίας (Ἰωάν. ιε' 26, ιστ' 13). Αὐτὸς «ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ καθιζάμενος» (Ἀποκ. γ' 21, Πράξ. β' 34), συνεχίζει τὸ ἀπολυτρωτικὸ Του ἔργον «ἀφωσιωμένος κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Θεὸν Πατέρα καὶ ἐν ἀπαύστῳ προσευχῇ καὶ κοινωνίᾳ πρὸς αὐτὸν διατελῶν» (Π. Τρεμπέλα, ὅπ. ἀν. τόμ. 2, σελ. 177). Ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ τὸν ἱερὸ Αὐγουστῖνο «δέεται ὑπὲρ ἡμῶν ὡς ἱερεὺς, δέεται ἐν ἡμῖν ὡς κεφαλὴ ἡμῶν· δέχεται δεήσεις παρ' ἡμῶν, ὡς Θεὸς ἡμῶν» (Αὐτόθι). Ὁ ἀπ. Παῦλος τονίζει μὲ ἔμφαση πῶς ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν θριαμβευτικὴ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς ἀνάστασή Του καὶ ἀνάληψή Του, «οὐκ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ» (Ἑβρ. ζ' 25), «ὡς μεσίτης τε καὶ ἀρχιερεὺς ἵνα, εἴ πού τις καὶ διαπταῖσαι συμβάλῃ» (Ἑβρ. θ' 24). Ἰσταται στὸν οὐρανὸ ὡς «παράκλητος πρὸς τὸν Πατέρα» (Οἰκουμ. Τρικ. Migne P.G. 119, 357), «θεός· μενος τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν» (Γρηγ. Ναζ. Λόγ. 30,14, Migne P.G. 36, 121) καὶ «προσῆτοι ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ γε τὸ πρέπον τῇ μεσιτείᾳ σχῆμα» (Κυρ. Ἀλ. Migne P.G. 74, 553). Ὁ Ζιγαδηνὸς τόνισε πῶς «ἐν οὐρανῷ ὁπτάνεται μετὰ σαρκὸς τῆς τιθείσης τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐτι λοιπὸν καὶ νῦν προσδεύει ὡς ἄνθρωπος ὑπὲρ τῆς ἐμῆς σωτηρίας, ἕως ἂν ἐμὲ ποιήσῃ Θεὸν τῇ δυνάμει τῆς ἐνανθρωπήσεως» (Καλ. 2, 410). «Ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ καίτοι προσε-

φέρθη ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκομίσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς οὐρανούς καὶ παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὡς καθημερινὴ καὶ συνεχὴς μεσιτεία ὑπὲρ ἡμῶν. Διότι ὁ Κύριος ἡμῶν ἀνήκει εἰς τὸν οὐρανὸν οὐ μόνον ἵνα καὶ ὡς ἄνθρωπος ἀπολαύσῃ τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς, ἥτις τοῦ ἀνῆκεν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐφανισθῇ εἰς τὸν Θεὸν ὡς ἀρχιερεὺς ὑπὲρ ἡμῶν, ὑπερασπίζων ἡμᾶς κατὰ παντὸς ἀντιδίκου ἡμῶν καὶ κατηγόρου, ἐξασφαλίζων τὰ συμφέροντα ἡμῶν καὶ ἐτοιμάζων τόπου δι' ἡμᾶς» (Π. Τρεμπέλα, ὅπ. ἀνωτ. τόμ. 2, σελ. 133).

Ἡ ἐν τοῖς οὐρανοῖς μεσιτεία τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ, σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλίαν τῶν Πατέρων, συνέχεια τοῦ ἐπὶ γῆς σωτηριώδους ἔργου Του καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἀπολυτρωτικῆς ἀρχιερατικῆς Θυσίας Του. Ἡ διαρκὴς αὐτὴ μεσιτεία εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὰ ἐπὶ γῆς μέλη τοῦ στρατευομένου τμήματος τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀπόλυτη ἀνάγκη τοῦ θεοῦ ἐλέους καὶ τῆς θείας χάριτος στὸ δύσκολο ἀγῶνα ποὺ διατελοῦν. Κι ἀκόμα οἱ πιστοὶ αὐτοὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχουν ἀπαλλαγῇ πλήρως ἀπὸ τὴν ἐπιρροή τοῦ κακοῦ καὶ δὲν ἔχουν τελειωθεῖ στὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀγιότητα θὰ ἦσαν ἀδύνατο νὰ ἐπικοινωνήσουν διαφορετικὰ μὲ τὸν ἀπόλυτον ἅγιον Θεό, παρὰ μόνον διὰ τοῦ ὁσίου, ἀνάκου καὶ ἀμιάντου ἀρχιερέως καὶ αἰωνίου Μεσίτου Χριστοῦ. Ἔτσι «ὅλα αἱ ἀτέλειαι μας, πᾶσαι αἱ λιποφυχίαι μας, πᾶσαι αἱ πρὸς ἄφεσιν τῶν καθημερινῶν πτώσεών μας δεήσεις μας, ὅλα τὰ αἰτήματά μας καλύπτονται ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὑπὸ τοῦ κατὰ πάντα ἁγίου ἀρχιερέως μας καὶ ὑπ' αὐτοῦ προσάγονται εἰς Αὐτόν» (Π. Τρεμπέλα, ὅπ. ἀνωτ., τόμ. 2, σελ. 187).

(Συνεχίζεται)

Ἡ ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 110)

στοῦ καὶ δὲν μποροῦν νὰ ὑπάρχουν καὶ νὰ ἐνεργοῦν ἀνεξάρτητα καὶ χωριστὰ ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε, δὲν νοεῖται καὶ Ἐπίσκοπος χωρὶς ποιμνιο, οὔτε μπορεῖ νὰ τελέσει θεία Λειτουργία μόνος του, χωρὶς τὴν παρουσία, συμμετοχὴ καὶ σύμπραξη τοῦ Λαοῦ. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο, δηλ. ἐπειδὴ δὲν νοεῖται Ἐπίσκοπος χωρὶς ποιμνιο, δὲν μπορεῖ νὰ συμμετέχει καὶ σὲ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, διότι, ἀφοῦ δὲν ἔχει ποιμνιο, δὲν ὑπάρχει καὶ Ἐκκλησία γιὰ νὰ τὴν ἐκπροσωπήσει. (Βλ. Ἰω. Ζηζιούλα, Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1965, σελ. 76 κ.ἐ. ὁμοίως, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηναγόρα Κοκκινάκη, Ἱεροῦ Βικεντίου Ὑπομνήματα, Ἀθήναι 1979, σ. 22. Ὁμοίως βλ. καὶ Γ. Φλορόφσκυ «Ἀγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοσις» Μεταφρ. Γ. Τσάμη, Θεοσ)νίκη, 1976, σελ. 90).

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Οἱ κρυφοδαγκανιάρηδες σκύλοι
κι ὁ πρωτοπόρος φονιάς!...

«**ΗΛΗ ΒΑΠΤΕΤΑΙ** κάλαμος ἀποφάσεως παρὰ
κριτῶν ἀδίκων καὶ Ἰησοῦς δικάζεται καὶ κατακρί-
νεται σταυρῷ. Καὶ πάσχει ἡ κτίσις, ἐν σταυρῷ καθ-
ορῶσα τὸν Κύριον. Ἀλλ' ὁ φύσει σώματος δι' ἐμὲ πά-
σχων, ἀγαθὲ Κύριε, δόξα σοι».

«Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔφταιξε πὺν σκότωσε τόσους
ἀνθρώπους, σκότωσε καὶ τὸ Χριστό. Δὲν τὸν σκότω-
σε κανένα θηρίο, δὲν τὸν σκότωσε τουλάχιστον κανέ-
νας κακοῦργος, παρὰ τὸν σκοτώσανε οἱ ἄνθρωποι πὺν
βαστούσανε τὸ Νόμο τοῦ Μωϋσῆ καὶ πὺν περιέμενε ὁ
λαὸς νὰ τοῦ δείξουνε τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, οἱ Γραμ-
ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Αὐτοὶ ἦτανε κρυφοδαγκ-
νιάρηδες σκύλοι, τυλιγμένοι μὲ προβιά ἀρνίσια γιὰ
νὰ ξεγελᾶνε τὸν κόσμον. Πονηροί, ὑποκριτές, μαθητά-
δες τοῦ Σατανᾶ πὺν ἀπάτησε τὸν Ἀδὰμ γιὰ νὰ τὸν
καταπιεῖ γλυκομιλώντας του καὶ λέγοντάς του πὺς
θὰ γίνεи Θεὸς ἂν πορευθεῖ κατὰ τὰ λόγια του...

...Ὁ ὑποκριτὴς εἶν' ἓνα τέρας πὺν σιχαμερὸ ἀπὸ
κάθε ἄλλο, πὺν κάθεται κυρμμένο στὰ σκοτεινὰ τάφ-
ταρα τῆς ψευτιᾶς κι ἀπέξω στήνει τὶς παγίδες του
γιὰ νὰ παραπλανήσῃ κανένα ἀθῶο ἄνθρωπο. Ὁ ὑπο-
κριτὴς δὲν ἔχει Θεὸ καὶ νόμο καὶ καμώνεται ἴσια -
ἴσια πὺς φοβᾶται τὸ Θεὸ καὶ τὸ Νόμο Του. Ὁ κάθε
ἀμαρτωλὸς μπορεῖ νὰ μετανιώσει. Ὁ ὑποκριτὴς εἶναι
ἀμετανόητος, σὰ νὰ ἔκανε συμβόλαιο μὲ τὸ διάβολο.
Ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέλπισε κανέναν. Τὸ «οὐαὶ» δὲν τὸ
εἶπε οὔτε γιὰ τὸν Τελῶνη, οὔτε γιὰ τὴν πόρνη, οὔτε
καὶ γιὰ τὸ φονιά. Ἰσια - ἴσια εἶπε πὺς αὐτοὶ δεί-
χνουνε τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ στοὺς Φαρισαίους. Τὸ
«οὐαὶ» τὸ εἶπε μονάχα γιὰ τὸν ὑποκριτὴ, γιὰ τὸν
ἀγιάτρευτο.

Ὅμως, τὴν ὥρα πὺν ὁ Χριστὸς κρεμόταν ἀπάνω
στὸ σταυρό, ἔρριξε τὸ ἔλεός του στὸ ληστὴ πὺν ἦτανε
σταυρωμένος μαζί Του, δηλαδὴ σὲ μιὰν ἀπλή ψυχὴ
πὺν εἶχε πέσει σὲ κρίματα βαρεῖα καὶ πὺν σκότωσε
κίβλας, δίχως ἴσως νὰ ξέρει τί κάνει, δίχως δηλαδὴ
νὰ εἶναι ὑποκριτὴς πολύξερρος. Γιὰ τοῦτο, μ' ἓνα λό-
γο πὺν εἶπε, συγχωρέθηκε κι ὁ πρῶτος πὺν μπῆκε
στὸν παράδεισο ἦτανε φονιάς! Θαυμάστε, χριστιανοί,

τὸ ἔλεος! Ὁ ληστὴς ἄνοιξε τὸν παράδεισο γιὰ νὰ
μποῦνε ἀπὸ πίσω οἱ προφῆτες, οἱ ἀπόστολοι, οἱ ἱε-
ράρχες, οἱ ὅσιοι, οἱ μάρτυρες. Τί μυστήρια ξεσκέπα-
σε στὰ μάτια μας ὁ φιλόανθρωπος, ὁ γλυκύτατος Χρι-
στός μας! (Φ. Κόντογλου).

Ὁ λαὸς ἔστεκε κι ἔβλεπε...

ΤΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ λοιπὸν ὁ λαὸς; Ποιὸ
θέαμα παρατηρεῖ ὁ ὄχλος; Τὸν Θεὸ πάσχοντα!... Τὸν
ἔσταυρωμένο Σωτῆρα καὶ Εὐεργέτη τοῦ κόσμου,
νεκρὸ, γυμνὸ, ἄταφο...

Ἦταν Θεὸς κι ἔγινε ἄνθρωπος. Τίμησε μὲ τὴν
ἐπίσκεψή Του τὴ γῆ μας κι ἐκεῖνη Τὸν ἀντιμετώ-
πισε μὲ περιφρόνηση. Καταδέχθηκε νὰ κατεβεῖ σ' ἓνα
σπῆλαιο καὶ ν' ἀνεβεῖ σ' ἓνα Σταυρό. Ἡ Ἱερουσα-
λὴμ ἀπὸ προφητοκτονίας «προάγειται» σὲ Θεοκτόνο.

Αὐτὸν —τὸν πάσχοντα Θεὸ— «θεωρεῖ» ὁ λαὸς,
ὁ ἰουδαϊκὸς ἐκεῖνος συρφετὸς τῶν ἐνόχων πὺν παρα-
κολουθεῖ γιὰ ν' ἀπολαύσῃ τὸ θέαμα. Οὔτε ἡ γῆ οὔτε
ὁ οὐρανὸς εἶδαν ποτὲ θλιβερότερο θέαμα. Κρεμασμέ-
νος μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ ὁ ἀθώοτερος κατὰ δίκον
ἀγωνιᾷ... «Καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος, οὐδὲ κάλλος, ἀλλὰ
τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καὶ ἐκλείπον παρὰ τοὺς υἱοὺς
τῶν ἀνθρώπων» κατὰ τὸν μεγαλοφρονότατο Ἡσαΐα.

Καὶ ὁ λαὸς ἔστεκε κι ἔβλεπε...

Ἀπὸ τότε κι ἔπειτα, ὅλες οἱ ἀνθρώπινες γενιὲς
σταματοῦν —πρέπει νὰ σταματοῦν— ἔστω γιὰ μιὰ
στιγμὴ, μπροστὰ στὸ Σταυρό. Ὁχι ἀπλὰ γιὰ νὰ Τὸν
παρατηρήσουν. Μὰ γιὰ ν' ἀφήσουν νὰ σταλάξῃ μιὰ
σταγόνα ἀπὸ τὸ αἷμα Του στὶς καρδιές. Αὐτὴ ἡ σι-
γμαία, ἔστω, στάση τοῦ καθενὸς μας ἀπέναντί Του,
θὰ κρίνει ἀσφαλῶς τὸ αἰώνιο μέλλον μας...

«Ἀφες αὐτοῖς».

Ο ΙΗΣΟΥΣ, ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς προσεύχεται
ὕπὲρ τῶν ἀμαρτωλῶν μεσιτεύει πρὸς τὸν Πατέρα
ὕπὲρ τῶν ἐχθρῶν του, ὕπὲρ τῶν σταυρωτῶν Του.
Ἀδυνατεῖ νὰ συμπλέξῃ τὰ χέρια Του γιατί εἶναι
καρφωμένα στὸ ξύλο τοῦ σταυροῦ, ἡ καρδιά Του ὅ-
μως ξεχειλίζει ἀπὸ εὐσπλαχνία καὶ τὰ χεῖλη Του
μιλοῦν. Προσεύχεται γιὰ ὅλους, γιὰ τὸν καθένα μας.

Παίρνει τὴν ψυχὴ μας καὶ τὴν τοποθετεῖ μέσα στὴν καρδιά τοῦ Θεοῦ. «Ὁ Ἑλεὼν προσευχήθη διὰ τὰ προσευχηθεὶ καὶ ὁ ἐλεούμενος. Ὁ ἱατρός προσευχήθη, διὰ τὰ κάμῃ τὸν ἀσθενῆ τὰ προσευχηθεὶ καὶ αὐτός. Ὁ δικαστὴς πὺν θέλει τὰ δώσει χάριν, προσευχήθη, διὰ τὰ προσευχηθεὶ καὶ ὁ ἔνοχος, ὁ ζητῶν χάριν» (Ἱερὸς Αὐγουστῖνος).

* * *

«ΩΣΠΕΡ πελεκᾶν

τειρωμένος τὴν πλευράν Σου, Λόγε, σὺς θανάτιος παιδας ἐξώσας, ἐπισιάξας ζωτικὸς αὐτοῖς κρουνούς».

Ὁ θρύλος θέλει τὸν πελεκᾶνο τὰ ξαναδίνει ζωὴ σιὸς νεοσσούς του πὺν ἐπλήγησαν ἀπὸ ἰοδόλο ἐρπετό, ποτίζοντάς τα μὲ τὸ αἷμα του πὺν ῥέει ἀπὸ τὴν κεντημένη μὲ τὸ ῥάμφος του πλευρά του.

Χριστὸς ἀνέστη!

Ἡ ΑΝΑΣΤΑΣΗ εἶναι τὸ ἐπακόλουθο τῆς ἄρρησης τοῦ Χριστοῦ τὰ ἐποκύνει σιὸν πειρασμὸ τοῦ Ἑωσφόρου ὅταν τὸν καλοῦσε τὰ πέσει ἀπὸ τὸ ἀέτωμα τοῦ Ναοῦ ἢ τὰ κατεβεῖ ἀπὸ τὸ Στανρό. Ἄν εἶχε ἐνδώσει σιὸ ἕνα ἢ σιὸ ἄλλο, ἢ Ἀνάστασις ὅχι μονάχα δὲν θὰ ἦταν δυνατὴ, ἀλλὰ θὰ ἦταν καὶ ὀλότελα ἄχρηστη. Θὰ γιγάντωνε τὸ δέος σιὸς ψυχὰς καὶ θὰ ῥιχνε τοὺς ἀνθρώπους σιὴν σιάνθη τῶν δούλων. Τὸ θαυμασιὸ καὶ ἡ θαυτέρη ἀρμονικὴ συνέπεια σ' ὅλη τὴν ἀνέλιξη τῆς τραγωδίας εἶναι ὅτι ὁ Χριστὸς προανήγγειλε τὴν Ἀνάστασίν Του καὶ ὅσα θὰ ἐπακολουθοῦσαν.

* * *

Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως ἐδφραυνέσθωσαν, γῆ δὲ ἀγαλλιάσθω, ἐορταζέτω δὲ κόσμος, ὁρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος. Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται, ἐδφροσύνῃ αἰώνιος.

* * *

Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια. Ἑορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ, ἐν ἣ ἐστερέεται.

Ἡ Πρωταπριλιά καὶ οἱ 364 μέρες τοῦ χρόνου.

Ἡ ΣΥΝΗΘΕΙΑ τῆς Πρωταπριλιάς εἶναι παλιά. Οἱ Γάλλοι τὴν ἀνάγουν σιὴ βασιλεία τοῦ Καρόλου τοῦ Θ'. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ ἔτος ἀρχίζε τὴν πρῶτη Ἀπριλίον. Ἀλλὰ τὸ 1554 ὁ Κάρολος υπέγραψε διάταγμα διὰ τοῦ ὁποῖου ὁρίζεταν ἡ πρῶτη Ἰανουα-

ρίου ὡς ἀρχὴ τοῦ ἔτους. Μὲ μιὰ μονοκονδυλιά μετατέθηκε ἡ Πρωτοχρονιά καὶ τὰ δῶρα καὶ οἱ εὐχὰς πὺν τὴ συνοδεύουν. Τὴν Πρωταπριλιά ὅμως τοῦ 1555, πολλοὶ πὺν τοὺς ἄρσαν τ' ἀσιεῖα, ἔκαναν ὅτι τάχα ληομόνησαν τὴ μεταρρύθμιση καὶ ἐσειλαν σὲ διαφόρους φίλους τοὺς τὰ πὺν ἀπίθανα δῶρα: κόκκαλα ψαριῶν, συσκευασμένα σὲ καλαίσθητα δέματα ἢ μιὰ ὠραία σακκούλα γεμάτη σάπια φροῦτα. Κατὰ τὸ ἐπόμενο ἔτος τὰ ἀσιεῖα ἐπαναλήφθηκαν καὶ ἔτσι σιγὰ - σιγὰ καθιερώθηκε ἡ Πρωταπριλιά σὰν μέρα φάσσας. Αὐτὴ τουλάχιστον τὴν ἐκδοχὴ ὑποστηρίζει ὁ Γάλλος Γκὺν Μπρετόν. Αὐτὸ βέβαια δὲν ἀμνηστεύει τὸ αἴτιο τοῦ ἐθίμου.

Ποιά ὅμως εἶναι ἡ θέση τῆς ἀλήθειας σιὴ ζωὴ μας (τις ὑπόλοιπες ἔσιω μέρες τοῦ χρόνου); Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, σὰν γίνεται συζήτηση, ὁμολογοῦν καὶ παραδέχονται τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ἀναγνωρίζουν σὰν μιὰ πελώρια σὲ περιεχόμενο ἀρετὴ, μὰ ὅσο τὴν παραδέχονται πὺν συχνά, τόσο συχνότερα λιποταχοῦν ἀπὸ κοντά της. Ἄν σιὸ διάβα τῆς ζωῆς διακριθῇ καὶ τιμήθῃ καὶ ὁρισμένοι ἄνθρωποι, δὲν ἦταν γιὰτὶ φώτισαν μόνο τὸν ἀνθρώπινο νοῦ καὶ βελτίωσαν τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ, δὲν ἦταν γιὰτὶ ἀπάλυναν τὸν πόνο, ἦταν κυρίως γιὰτὶ ἀδιαφορώντας γιὰ τις συνέπειες, ὁμολόγησαν τὴν ἀλήθεια πρὸς ὅλες τις κατευθύνσεις. Ὅλες οἱ ἐποχὲς ἔχουνε τὰ προβάλλουν τοὺς δικούς τοὺς ἥρωες τῆς ἀλήθειας πὺν φέροντάς τοὺς ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος σιὸ νοῦ, ἀνανεώνει τὸ «καταπεπιωκὸς» θάρρος του. Τοὺς ἀνεβάξει ἀδαμάντινους, γιὰτὶ τὴν ὥρα πὺν τοὺς θυμᾶται μιὰ λύτρωση ψυχικὴ συντελεῖται μέσα του. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἱαματικὴ δύναμη τῆς Ἀλήθειας.

Αὐστηχῶς, ἡ παραδοχὴ τῆς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἀδύνατη. Κι ἂν εἶναι κατακριτέοι ὅσοι τὴν ἀπαρνιῶνται, ἀμέτρητοι κατακριτέοι καὶ κίβδηλοι εἶναι αὐτοὶ πὺν τὴν κηρύττουν μὲ τὸ λόγο — γραπτό ἢ προφορικὸ — τὴν κηρύττουν ὅμως γιὰ τοὺς ἄλλους, χωρὶς αὐτοὶ καθόλου τὰ τὴν ἐφαρμόζουν.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Ι Ω Β

✧ Ἡ ζωὴ καὶ τὰ πάθη του ✧
(Τόμοι Α' καὶ Β')

Κυκλοφορεῖ ἀπὸ τις ἐκδόσεις
τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Σελίδες 366 καὶ 302. Δραχ. 850 ἑκάστος

ΕΠΙΔΟΜΑ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΩΝ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ

υποχρεούται να καταβάλλει το Δημόσιο, σε όσους το έλάμβαναν και από τον Ο.Δ.Ε.Π., όριζει σχετικό έγγραφο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, άπαντητικό σε συναφές έρώτημα της Δ)νσεως 'Εκκλησιαστικής Διοικήσεως του 'Υπουργείου 'Εθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων. Το ύπ' άρ. πρωτ. 2008559)700)0022)26.2.91 έγγραφο της Διευθύνσεως 22 Μισθολογίου του Γ. Λ. Κράτους έχει ως έξης:

«1. Με το άρθρο 4 περίπτ. α' του Ν. 1811) 1988 όρίζεται ότι: 'Το Δημόσιο θα αναλάβει τη μισθοδοσία και των ιεροκήρυκων, οι όποιοι μισθοδοτούνταν από τον ΟΔΕΠ κατά το χρόνο κατάθεσης στη Βουλή του σχεδίου Νόμου «Ρύθμιση θεμάτων έκκλησιαστικής περιουσίας», ενώ διατηρούνται πάντοτε οι, κατά τα άνω, όδόντα πέντε (85) θέσεις μισθοδοτουμένων από τον Ο.Δ.Ε.Π. ιεροκήρυκων.

2. Κατ' έφαρμογή της διατάξεως αυτής, το Δημόσιο υποχρεούται να καταβάλλει στους ιεροκήρυκες, στους όποιους αναφέρεται ή διάταξη, κάθε είδους παροχή ή όποια άποτελούσε το μισθό αυτών από τον Ο.Δ.Ε.Π.

3. 'Εάν, λοιπόν, οι έν λόγω ιεροκήρυκες έλάμβαναν από τον Ο.Δ.Ε.Π. το επίδομα όδοιπορικόν θα εξακολουθήσουν να το λαμβάνουν και μετά την άνάλληψη της μισθοδοσίας τους από τον Κρατικό Προϋπολογισμό».

ΒΙΝΤΕΟΤΑΙΝΙΕΣ ΑΠ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Πρίν λίγες ήμέρες ή 'Αποστολική Διακονία προχώρησε στη παραγωγή δύο Βιντεοταινιών ύψηλης ποιότητας, με σκοπό να μεταφέρει στους εύλαβείς θεατές, μέσω της μικρής όθόνης, τους θησαυρούς και την παράδοση της 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας μας.

Οί Βιντεοταινίες είναι οι έξης:

1. ΠΑΣΧΑ ΣΤΗΝ ΠΑΤΜΟ (έγχρωμη VHS). Ξεναγεί τον θεατή στους χώρους όπου έζησε και έγραψε την «'Αποκάλυψη» ό άγιος 'Ιωάννης ό Θεολόγος. Παρουσιάζει τους καλλιτεχνικούς θησαυρούς της 'Ι. Μονής του άγίου Χριστοδούλου Πάτμου (άργυρά, χρυσοκέντητα, εικόνες), την άναπαράσταση της τελετής του Νιπτήρος και τις 'Ακολουθίες του 'Επιταφίου, του Μ. Σαββάτου και της 'Αναστάσεως.

'Η διάρκεια της είναι 35'.

2. ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ (έγχρωμη VHS).

Παρουσιάζονται οι σημαντικότερες έκκλη-

Τού κ. Ευαγγέλου Π. Λέκκου

σίες και Μοναστήρια των νησιών του Αιγαίου (όπως: Παναγία και Μονή Κεχροβουνίου Τήνου, Νέα Μονή Χίου, Ταξιάρχης Μανταμάδου Λέσβου, 'Εκατονταπυλιανή Πάρου κ.π.ά.), με τους θησαυρούς, τους θρύλους και τις παραδόσεις του, ενώ παράλληλα προβάλλονται μέσα από θαυμάσιες εικόνες οι όμορφιές των Αιγαιοπελαγίτικων νησιών μας.

'Η διάρκεια της είναι 65' και προσφέρεται ή κάθε μία στη χαμηλή τιμή των δρχ. 3'900 για την προβολή της έλληνορθόδοξου παραδόσεως του Αιγαίου. Στην τιμή αυτή παρέχεται έκπτωση 30ο)ο ύπέρ των 'Ιερών Μητροπόλεων και οι παραγγελίες άπευθύνονται: 'Ιασιού 1, 115 21 'Αθήνα (τηλ. 01/7228008).

Τό σενάριο και ή σκηνοθεσία είναι της Μαρίας Μαυρίκου.

Η «ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

μηνιαία έφημερίδα της 'Ι. Μητροπόλεως Πειραιώς, από τον παρελθόντα Δεκέμβριο πήρε τη μορφή περιοδικού, που τυπώνεται έξ ολοκλήρου με το σύστημα OFFSET σε τετραχρωμία, διακινείται μέσω του Πρακτορείου 'Αθηναϊκού Τύπου, δηλαδή έκτός από τους συνδρομητές διατίθεται και στα περίπτερα, και κατέχει —άπό πλευρās έμφανίσεως— την κορυφαία θέση στόν έντυπο έκκλησιαστικό λόγο, όχι μόνο στην 'Ελλάδα αλλά και στο έξωτερικό. Με την «Πειραιϊκή 'Εκκλησία» συνεκδίδεται πλέον και το νεανικό περιοδικό «Πειραιϊκά Νειάτα», ως ένθετο.

'Ιδρυτής, όπως και της έφημερίδος, είναι ό Μητροπολίτης Πειραιώς κ. Καλλίνικος, Διευθυντής ό Πρωτοσύγκελλος άρχιμ. κ. 'Ιγνάτιος Γεωργακόπουλος, υπεύθυνος του νεανικού ένθετου περιοδικού ό άρχιμ. κ. Συμεών Βενετσάνος και ή κεντρική διάθεση γίνεται από το Βιβλιόπωλειό της 'Ι. Μητροπόλεως, τηλ. 4124726.

'Από πλευρās περιεχομένου καλύπτονται πολλά και ένδιαφέροντα θέματα (έκκλησιαστικά, οικογενείας, κοινωνικών προβλημάτων, έθνικά, διορθόδοξα και διεκκλησιαστικά, νεανικών άναζητήσεων κ.λπ.), ενώ θαυμάσιες φωτογραφίες, εικόνες και σκίτσα ώραϊζουν τις μεγάλου σχήματος (20,5Χ29,5 έκατ.) 64 σελίδες. Μητροπολίτες, Καθηγητές Πανεπιστημίων, Κληρικοί και Λαϊκοί θεολόγοι, φιλόλογοι και λογοτέχνες συνεργάζονται στην «Πειραιϊκή 'Εκκλησία», ή έτήσια συνδρομή της όποίας είναι 2.500 δρχ. για ταχυδρομική —σε κλειστό φάκελλο— άποστολή.